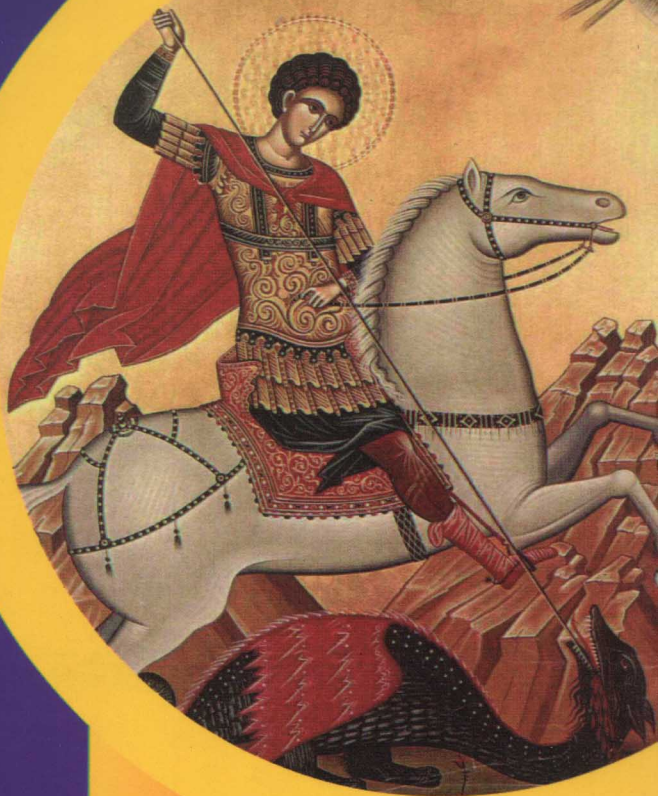

PERISCOP

Anul II • Numărul 3(7) Iul.-Sept. 2009

PUBlicație EDITATĂ DE
ASOCIAȚIA CADRELOR MILITARE
ÎN REZERVĂ ȘI ÎN RETRAGERE
DIN SERVICIUL DE INFORMAȚII EXTERNE

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor revine autorilor acestora și nu reflectă neapărat opiniile și poziția Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul de Informații Externe.

DIN SUMAR

EDITORIAL: ACMRR – un deceniu cu oameni de elită..... 5

Din păcate, potențialul material al Asociației nu este la nivelul celui uman, dar tocmai aici iese în evidență valoarea acestuia din urmă: membrii Asociației, chiar aflați la vârste venerabile, încă pun pasiune în ceea ce fac, încă sunt în stare de dăruire, încă nu au uitat ce înseamnă să-ți servești țara, încă sunt capabili să se mobilizeze atunci când interesul comun o cere... (Gl. bg. (r) Petru Neghju, președintele ACMRR-SIE).

CULTURA DE SECURITATE

„Grifonii” 6

Cel ce privește pecetea rotundă pe care stă scris "Serviciul de Informații Externe -- România" nu poate să nu fie impresionat de acest reușit exercițiu de heraldică. De pe fondul albastru, asemănător unui cer senin, răsare impunător Grifonul, animal mitologic, căruia cei vechi îi încredințaseră sarcina de paznic al comorilor, iar secretele sunt astăzi o prețioasă comoară. Partea de jos a corpului de grifon este de leu, cu o coadă din care răsar mai multe smocuri și are culoarea galbenă a nisipului încins. Jumătatea superioară este de vultur, cu aripi și gheare puternice, dar cu urechi de cal. Colorată în roșu carmin, ea aduce astfel în blazonul spionajului românesc cea de a treia culoare a steagului nostru național... (N. Titu Suhărneanu)

Culpa individuală și pedeapsa colectivă 10

Culpa colectivă reprezintă, pentru orice om de bun simț, o enormitate. Cine va avea curiozitatea să caute pe Internet sintagma „responsabilitate colectivă” va avea surpriza să constate că exemplul tipic citat în articolul respectiv pentru acest termen îl constituie „practica blamării evreilor pentru moartea lui Isus”. Conform celor ce susțin teoria culpei colective, oamenii pot fi declarați vinovați pentru fapte pe care nu le-au comis ei înșiși, dar pe care le-a comis unul dintre membrii grupului căruia ei îi aparțin. În mod evident, judecarea unor persoane după asociațiile, organizațiile, rasa ori națiunea din care ei fac parte nu poate decât să producă daune uriașe... (Paul Carpen)

Persona non grata și spionaj..... 13

Procedura prin care un diplomat este declarat persona non grata, este reglementată juridic, în principal, în Convențiile de la Viena din 18 aprilie 1961 și din 24 aprilie 1963 privind relațiile diplomatice și, respectiv, relațiile consulare. Potrivit normelor de drept recunoscute în practica internațională, statul acreditar poate, în orice moment și fără a fi obligat să-și motiveze hotărârea, să informeze statul acreditant că șeful misiunii sale sau oricare alt membru al personalului acesteia este persona non grata sau neacceptabil... (Ion Dridea)

Opinia publică și manipularea..... 16

Ceea ce surprinde este faptul că în loc să se facă eforturi pentru transparență mai mare, se fac demersuri vizibile pentru a închiide orice cale către aflarea adevărului. Ba mai mult, se observă o creștere a agresivității și violenței verbale în demersul public ca substitut al adevărului și normalității. În mod greșit se apreciază că replicile de tipul "datului în dinți" vor aduce pe termen lung beneficiile scontate... (Mircea Iordănescu)

Un neconvenționalist..... 18

Așa am străbătut toate colțurile țării respective și nu numai. Având posibilități, am sprijinit pe mulți din diaspora, am intrat în legătură cu deputați, atât din opoziție cât și din partidul de la guvernare, cu liderul celui mai mare sindicat de acolo, cu ziariști de calibru, oameni de afaceri, cu membri din familii de "os de domn". Am activat pe linia culegerii de informații despre defectori, am conlucrat cu ofițeri ai "Fantomelor"... (T. B. Val. Călugăreanu)

Din nou despre dezinformare..... 20

La Praga, cu ocazia evenimentelor din 1968, a fost trimisă și o echipă formată din 4 ofițeri de informații. În acea perioadă, capitala era înțesată de "diplomați" ce nu locuiau în ambasade ci ocupau mai toate hotelurile centrale. Între ei s-au încheat relații cordiale, iar schimbul de informații se făcea în modul cel mai deschis posibil, singura condiție fiind aceea de a nu aparține unui stat ce și-a trimis trupe în Cehoslovacia... (M. Dragomirescu)

Motanul "detectiv" 22

Deși totul era în ordine, prezența motanului în casă i-a condus la concluzia, mărturisită și interceptată prin microfon, că se află în "atenția unor organe de supraveghere", hotărând să nu mai poarte acolo nici un fel de conversații... (Nicolae Spătaru)

Falsificarea și manipularea istoriei – o viziune subordonată politicului..... 23

Sunt multe opinii potrivit cărora noile măsuri din Rusia creează o amenințare directă la adresa istoricilor și cetățenilor obișnuși care încearcă să cerceteze cu obiectivitate istoria războiului. În ciuda dificultăților de obținere a materialelor de arhivă, istoricii de top care au scris despre greșelile și crimele lui Stalin în timpul războiului se tem că ar putea să fie acuzați de "revizuirea rezultatelor celui de-al doilea război mondial" și condamnați la închisoare... (Jean Ponova)

Cât adevăr conțin arhivele CNSAS? 25

Ca judecător imparțial și cu o conștiință curată aflat în slujba unor instanțe civile sau penale, mi-aș declina pur și simplu competența în a decide și a pronunța soluții definitive în astfel de cazuri, deoarece o cercetare documentată și corectă durează ani și ani, chiar și în situația că ai avea la dispoziție calificarea, metodele și mijloacele necesare unei verificări reale... (Stelian Octavian Andronic)

Comedie legionară 28

S-au oprit la autoturism, au controlat cum funcționează magnetofonul, apoi s-au îndepărtat de locul cu pricina, dar supraveghind localul. Până în jurul orei 13.00 s-au adunat circa 15 locatari din lagăr, la scurt timp apărând și "conducerea legionară": Dorina Gabor, în costum de culoare închisă, având pe piept insigne cu "Garda de fier", soțul ei, Kurt Gabor, care se manifesta ca un bodygard, și preotul Ulpiu Bârlea, venit de la Bolzano... (M. Dragomirescu)

SERVICII DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE STRĂINE

Cum devii ofițer de informații la BND..... 30

Concluziile verificărilor de securitate sunt aduse la cunoștința candidatului prin avizul favorabil sau de respingere. Pentru cei acceptați, începe o serie de teste în fața unei comisii ample din care nu lipsesc șefii de la resurse umane, security, unitatea unde va lucra candidatul și alți ofițeri sau funcționari specialiști. Testele au și formă scrisă și orală: o analiză de caz, o probă de cultură generală și pe profilul specialității absolute, examen scris și oral de limbă străină, teste de analiză-sinteză și chiar și alte probe, în funcție de formația profesională a candidatului și de viitorul său loc de muncă...

ANALIZE POLITICO-STRATEGICE

Conflictul arabo-israelian: o problemă mereu actuală..... 35

Lumea arabă este, astăzi, divizată – prin propria atitudine sau prin afecțiuni electivă – între “moderați” în fruntea cărora se auto-situează Egiptul, Arabia Saudită și Emiratele din Golful arabo-persic și “radicali” în frunte cu Siria lui Bashar Al-Assad care și-a găsit, în cele din urmă!, “aliatul strategic” sub pulpana ayatollahului Khamenei. În traducere liberă, clasificarea este făcută după criteriul lui George Bush “cine nu e cu noi, este împotriva noastră” (sentință care, în treacă, fie zis, este doar un plagiat după Vladimir Ilici Lenin)... (Ambasador prof. Dumitru Chican)

Dramele Basarabiei 41

Românii aflați pe teritoriile căzute sub ocupația bolșevică au avut parte de mai multe valuri de deportări: perioada cuprinsă între anii 1924 - 1940 (românii transnistreni din fosta Republică Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească - RASSM); 1940 (imediat după re-anexarea Basarabiei, circa 90.000 de oameni au devenit victime ale execuțiilor și deportărilor); iunie 1941 (românii din fosta Republică Sovietică Socialistă Moldovenească - RSSM, 18.400 de cetățeni sau, după alți autori, peste 22.000 persoane, au fost declarate „elemente antisovietice” sau „periculoase social” și deportate... (Ioan Popa)

DISPUTE PROFESIONALE

Este comparabil Ion Mihai Pacepa cu polonezul Ryszard Kukliński?..... 48

Ion Mihai Pacepa provenea dintr-o familie al cărei trecut relevă caracterul dubios al unor relații cu servicii de spionaj străine și, în mod cert, la sfârșitul războiului, colaboraționismul cu ocupantul sovietic al României, ceea ce arată, din start, o situație total opusă celei din cazul Kukliński... (Dr. Ion Constantin)

Pacepa și miliardul lui Ceaușescu 61

Cineva, un om prea optimist și neștiind că un trădător este doar un trădător, chiar dacă a fost reabilitat, spunea că, primind reabilitarea, Pacepa s-ar fi putut angaja într-o acțiune de recuperare a miliardului de dolari americani pe care mulți spun că Ceaușescu l-ar fi sustras, depunându-l undeva într-o bancă din Occident. Într-adevăr, gândind pozitiv, ar fi putut face ceva dacă și-ar fi iubit țara cu adevărat, așa cum a spus-o de nenumărate ori... (V. D. Fulger)

Patriot sau trădător? Aceasta este întrebarea 63

Desigur că și Reg Hansen s-a aflat într-o similară problemă de conștiință când a descoperit că Bush-tatăl (sau Clinton, sau Bush-fiul, ce importanță mai are?) a făcut o greșală, într-o problemă în care el, Hansen, se simțea mai aproape de poziția sovieticilor. Ce ușor a devenit totul, de când cu „defecțiunea” lui Pacepa! Și Hansen și-a luat libertatea de a se detașa de poziția „președintelui său” și vrând să facă un mare bine poporului american se pregătea să decoleze spre Kremlin. Spre ghinionul lui și al poporului american (care nu a beneficiat decât parțial de binele pe care-l făcea Hansen) – trădătorul a fost arestat și stă acolo unde-i este locul)... (Cezar Părcălabu)

RUBRICA SPECIALISTULUI: AMENINȚĂRI ASIMETRICE

Terorismul cibernetc 66

Un astfel de atac a încercat să "distrugă" sit-urile web estoniene, în urma deciziei guvernului estonian de a muta un monument de război, din era sovietică, din centrul Tallinnului într-o suburbie. Două zile de pichetări ale etnicilor ruși, care au considerat această relocare ca pe un atac la istoria lor și drepturile minorităților, s-au transformat repede într-un atac de o putere nemaivăzută până atunci, sit-urile guvernamentale suferind blocări atât de severe, încât multe agenții au trebuit să oprească accesul adreșelor I.P. din afara Estoniei pentru câteva zile... (Gigi Giurcan)

Înarmarea spațiului extraterestru 71

... Linia care separă domeniul militar de cel civil a devenit greu de observat. Sateliții comerciali dau un avantaj militar proprietarilor lor. Apariția în spațiu a unei piețe de telecomunicații, de imagică la distanță permite țărilor să-și lărgască capacitatea militară cumpărând serviciile necesare. Sateliții care furnizează aceste servicii devin în mod automat ținte ale sistemului spațial american... (C. Olteanu)

MOZAIC

Din amintirile unui consul român 76

Aceste pilduitoare aduceri aminte ne îndeamnă să reflectăm cu maximă responsabilitate la vocația prieteniei sincere, așa cum o concepea și practica eruditul Sabri Esat Siyavusgil, căruia îi mulțumesc cu grațitudine pentru lecția sa de viață, din care m-am inspirat adesea și căreia m-am dedicat dintr-o profundă convingere. Chiar dincolo de viața pământească, acest om nu poate fi uitat, mai ales într-o lume ca aceea de azi, când prietenia sinceră și dezinteresată se întâlnește tot mai rar... (Mircea M. Dabija)

Spionajul – ieri și azi 80

Deși Războiul Rece s-a terminat de 20 de ani, un lucru nu s-a schimbat la Viena, care a constituit fundalul pentru legendarul roman de spionaj din anul 1949 al lui Orson Wells „Al treilea om”, orașul rămânând, chiar în zilele noastre, „viesparul” activității serviciilor secrete. Ca și în vremurile Cortinei de Fier, Austria oferă spionilor din Est și Vest un loc în care își pot desfășura activitățile acoperite într-o relativă obscuritate... (Ioan Gatea)

DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA ACMRR-SIE

• Adunarea Generală a ACMRR-SIE; •Prima ședință ordinară a noului Consiliu Director; •Ședința lărgită a Colegiului de redacție al revistei „Periscop”; •Participarea la Conferința Națională a ACMRR-MAP; •Acțiuni în domeniul cultural; •Sărbătoriri ale membrilor Asociației... (Nițu Costică)..... 83

IN MEMORIAM

În amintirea unui prieten adevărat 85

Propunerea a ajuns și la noi pentru aviz. Ați avut norocul ca hârtiile să ajungă și la Mircea, care imediat a cerut dosarul întocmit de specialiștii noștri înainte de angajarea dumneavoastră în minister. Tot el a dispus deplasarea specială a unui lucrător de cadre de la noi, cu misiunea de a efectua o cercetare din mai multe surse a veridicității celor afirmate de primar. Așa cum susținea Mircea, referința era o făcătură menită să vă distrugă... (Ioan Sbărnă)

ACMRR – UN DECENIU CU OAMENI DE ELITĂ

La 19 octombrie 1999 se semna la instanța de judecată actul de naștere al *Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră* din SIE. După ani de băjbăieli, de confuzii și chiar de rele intenții, inclusiv din partea unor reprezentanți ai instituției din care proveneau membrii Asociației nou înființate, se intra într-un climat de normalitate și de încredere pentru foștii ofițeri, maiștri militari și subofițeri care și-au trăit viața și au activat sub jurământ în folosul României, în țară și în străinătate.

Nu ne propunem acum și aici să facem un bilanț al deceniului parcurs, o vom face în cadrul manifestărilor aniversare pe care le vom organiza în luna octombrie. Ne limităm să spunem că potențialul uman al Asociației poate, astăzi, să inițieze și să pună în operă acțiuni și activități pertinente pentru realizarea obiectivelor noastre statutare: apărarea demnității și onoarei de militari a membrilor acesteia; apărarea drepturilor lor legale și legitime; sprijin social-umanitar; promovarea culturii de securitate și altele. Din păcate, potențialul material al Asociației nu este la nivelul celui uman, dar tocmai aici iese în evidență valoarea acestuia din urmă: membrii Asociației, chiar aflați la vârste venerabile, încă pun pasiune în ceea ce fac, încă sunt în stare de dăruire, încă nu au uitat ce înseamnă să-ți servești țara, încă sunt capabili să se mobilizeze

atunci când interesul comun o cere. Acești oameni deosebiți sunt cei care dau viață Asociației, fie numai și când, cu sfială sau cu lacrimi în ochi, de multe ori, se închină atunci când trec pe lângă un obiectiv economic sau de altă natură, la edificarea și dezvoltarea căruia au pus și ei o cărămidă sau când, sfătos, "se laudă" că au contracarat sau deturnat o anumită acțiune antiromânească pusă la cale de "te-miri-cine" undeva, pe unul sau altul din meridianele lumii. Pentru acești oameni minunați nu trebuie precupețit nimic, pentru ei trebuie făcute "mici eforturi", inclusiv de către instituția din care provin, pentru ca ei să-și trăiască în demnitate calitatea de militari în rezervă sau în retrageră. Și cel mai important efort, în acest sens, este să fie protejați de atacurile unor neisprăviți – dar nu dezinteresați – cocoțați în politică, în mass-media, în organizații ale societății civile sau în altă parte.

Acestor oameni, în numele Consiliului Director al Asociației, le aducem acum, la jubileu, salutul camaraderesc, urări de sănătate și viață îndelungată, în onoare și demnitate. O facem prin mijlocirea revistei *Periscop*, pentru că lipsa unui spațiu adecvat și a posibilităților materiale nu ne permit să organizăm o întâlnire a tuturor celor care poartă la piept legitimația de membru al Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră provenite din SIE.

LA MULȚI ANI, DRAGĂ ASOCIAȚIE !

**Gl. bg. (r) Petru Neghiu
Președintele ACMRR-SIE**

NOUTĂȚI EDITORIALE

„GRIFONII”

Editura "Detectiv" a publicat recent o nouă lucrare a colegului nostru N.Tihu Suhăreanu „Grifonii”, în care acesta rememorează fapte și întâmplări din trecutul Direcției de Informații Externe.

Este o lucrare vie, captivantă, scrisă într-un ritm alert, care aduce în fața cititorului acea părticică din istoria unității pe care autorul a cunoscut-o.

Redăm, în continuare, extrase din capitolul introductiv, precum și din cel referitor la înființarea Cifrului de Stat în România.

Menționăm că lucrarea nu se distribuie prin librării, doritorii putând să o obțină numai prin Societatea Exclusive Trading International S.R.L.

(P.C.)

*

Nu pot să mă întorc în timp, pentru a scrie istoria întâmplărilor la care am fost martor aproape trei decenii în serviciul de Cifru al României, fără a mă referi mai întâi la un fapt din zilele noastre. Un fapt care m-a umplut de mândrie.

Dintre cei care s-au perindat la cârma spionajului românesc din 1990 încoace, unul s-a remarcat ca un adevărat reformat: Cătălin Harnagea. A fost pe nedrept zugrăvit de Mihai Pelin ca fiind un ageamiu, pentru că el s-a dovedit de fapt a fi un bun organizator și a făcut multe lucruri bune pentru instituție. Poate voi reveni asupra lor. Deocamdată mă voi opri numai asupra unuia dintre ele. Printre aceste lucruri frumoase înfăptuite de Cătălin Harnagea s-a numărat și un gest aparent mai puțin important, dar care are o rezonanță deosebită în

sufletul celor care au fost sau sunt lucrători pe acest tărâm aparte. Harnagea a dispus crearea unei steme a instituției. Iar alegerea a fost deosebit de inspirată – Grifonul.

Cel ce privește pecetea rotundă pe care stă scris "Serviciul de Informații Externe – România" nu poate să nu fie

impresionat de acest reușit exercițiu de heraldică. De pe fondul albastru, asemănător unui cer senin, răsare impunător Grifonul, animal mitologic, căruia cei vechi îi încredințaseră sarcina de paznic al comorilor, iar secretele sunt astăzi o prețioasă comoară. Partea de jos a corpului de grifon este de leu, cu o coadă din care răsar mai multe smocuri și are culoarea galbenă a nisipului încins. Jumătatea superioară este de vultur, cu aripi și gheare puternice, dar cu urechi de cal. Colorată în roșu carmin, ea aduce astfel în blazonul spionajului românesc cea de a treia culoare a steagului nostru național.

În cioc grifonul poartă o cruce, amintind de vulturul cruciat, iar în gheare ține două chei, identificându-se astfel ca paznic al comorilor informative. Semnificativ pentru acest detaliu este faptul că în literatura dedicată grifonului ghearele erau considerate deosebit de valoroase, întrucât aveau faima să-și schimbe culoarea în prezența otrăvii. Grifonul va ști deci oricând dacă printre comorile ce le aduce în gheare vreuna este otrăvită.

Un tratat medieval de heraldică spune: "Grifonul reprezintă înțelepciunea și curajul; dar înțelepciunea trebuie să conducă, iar curajul să o urmeze". Nici nu se poate afla o mai potrivită sinteză a muncii de spionaj: mai întâi inteligență și abia apoi curaj.

O altă caracteristică atribuită grifonului este credința, loialitatea sa. Se spune că dacă partenerul de viață îi moare, el nu se mai căsătorește niciodată. Loialitatea serviciului de informații trebuie, evident, să fie îndreptată către Țară și nu către conducătorii ei vremelnici. Grifonul este binecuvântat cu iuțeala, zborul și

viziunea largă, pătrunzătoare a vulturului, precum și cu puterea, curajul și majestatea leului.

În fine, o ultimă calitate pe care i-o atribuie medievalii: grifonul păzește Arborele Cunoașterii și căile spre salvare!

Iată, așadar, în cuvinte puține, justificarea acestui nobil blazon al Serviciului de Informații Externe. Fie ca lucrătorii lui de astăzi să fie, cu toții, la înălțimea lui! Să fie loiali țării, înțelepți și curajoși, asemenea acestei creaturi puternice și majestuoase pe care și-au ales-o drept simbol.

În ce mă privește, sunt ferm convins că majoritatea celor care au lucrat de-a lungul vremii în spionajul românesc au fost astfel. Desigur, au existat, alături de ei, alături de cei mulți și buni, și câțiva pigmei, și câțiva trădători. Aceste suflete negre nu reușesc însă altceva decât să facă să apară și mai luminoase chipurile celor care, ani mulți, au trudit, cu înțelepciune și curaj, cu loialitate față de țară, pe frontul pe care se confruntă inteligențele. Cei care, în numeroase asemenea confruntări, au ieșit învingători.

De aceea și ei merită blazonul nobil al Grifonului.

De aceea îi dau acestei cărți titlul "GRIFONII".

La noi în țară, prima carte care se ocupă de diverse metode de cifrare, explicate științific, a fost scrisă de maiorul de stat Major E.Cantea și a fost publicată după terminarea primului Război Mondial. Ea va constitui baza teoretică pentru înființarea birourilor de Cifru din marile unități militare, din Poliție, din Jandarmerie și din Siguranță.

Noțiunea "Cifrul de stat" a fost introdusă în România în martie 1948, odată cu importarea din URSS a primelor cantități de materiale criptografice (două vagoane). Până atunci se menținuse "Cifrul regal", reprezentat de un sistem de coduri de diverse mărimi (de la 3.000 la 100.000 de elemente clare), tipărite în Franța și folosite în special de MAE. Celelalte instrumente ajutoare (careuri, tabele standard de supracifrare etc.) se confecționau la Tipografia Siguranței Naționale, iar criptografele (manuale sau electrice) în laboratoarele SSI și ale Armatei.

Și pe atunci, orice material implicat în procesul de cifrare-descifrare trebuia păstrat sub cheie. Manipularea acestor materiale era însă defectuoasă. Dacă în țară (avem în vedere în special Ministerul Afacerilor Externe, fiindcă SSI și Armata foloseau alte sisteme de cifrare decât "Cifrul regal"), activitatea era bine organizată, iar cifratorii (toți fiind diplomați de carieră cu grade inferioare) respectau strict canoanele de siguranță, la unele oficii diplomatice se formaseră adevărate "cooperative" criptografice.

Prin anii 1940-1941, SSI a stabilit că "Cifrul regal" fusese fotografiat și vândut italienilor, iar germanii și-l procuraseră încă din anii 1937-38. S-ar putea ca și alte puteri să fi intrat în posesia lui, întrucât în condițiile în care, la unele Misiuni, "Cifrul regal" era scos din camera cifrului și dus la secretariat, unde diplomații cifratori lucrau cu sticlele de Porto pe masă, el nu mai putea fi în siguranță și nimeni nu mai putea garanta pentru integritatea lui.

Lucrurile s-au schimbat radical după introducerea în România a "Cifrului de stat sovietic", care deve-

nea "Cifrul de stat" românesc. Pentru gestionarea acestui cifru a fost înființat, în cadrul MAI, Serviciul Central de Cifru ("H"), iar toate celelalte sisteme de cifrare folosite până atunci au fost retrase și date în custodia unui organism care, mai târziu, va organiza un Muzeu de criptologie.

Inițial al fost autorizate să lucreze cu noul cifru MAE, Securitatea Statului, SSI și M.St.M., ultimele trei instituții având dreptul să folosească, în același timp, și alte mijloace de secretizare, după cum le impuneau interesele operative. Aceste mijloace trebuiau însă avizate de către compartimentul "H". Mai târziu, "Cifrul de stat" a intrat și în dotarea Comandamentului Gărzilor Patriotice, organizat pe lângă CC al PCR.

...

Moscova avea destule motive pentru a dori să cunoască gândurile ... cifrate ale Bucureștiului.

În primul rând, după moartea lui Stalin (martie 1953), în România începuse un timid proces de reaşezare a relațiilor bilaterale pe alte baze, tonul dându-l chiar Securitatea.

În al doilea rând, prin alegerea lui Alexandru Drăghici în Biroul Politic al Partidului, Gheorghiu Dej făcuse un prim pas în afirmarea întâietății PCR în probleme de Siguranță Națională. Totodată, rolul consilierului sovietic de pe lângă ministrul de Interne devine consultativ.

În al treilea rând, prin înlocuirea generalului Sergiu Nicolau (Serghei Nikonov) și a principalilor săi colaboratori din fruntea spionajului românesc și limitarea, de către Vâlcu, a atribuțiilor celor trei consilieri sovie-

tici, Moscova rămăsese fără surse serioase de informare în DIE.

Prima măsură care s-a luat pentru a pune bețe în roate decriptoarelor sovietici a fost introducerea grupei indicative undeva pe la mijlocul criptogramei, acolo unde putea fi mai greu identificată.

În cea de-a doua etapă s-a trecut la modificarea seriilor materialelor

criptografice primite de la Moscova și folosirea, în procesul cifrării, a unor coduri auxiliare, confecționate de către Serviciul "H".

După doi ani s-a făcut pasul hotărâtor – elaborarea unui complex de cifruri cu toate componentele făcute în țară.

CULPA INDIVIDUALĂ ȘI PEDEAPSA COLECTIVĂ

Cu ceva vreme în urmă, pentru o bună perioadă de timp, una dintre temele preferate ale dezbaterii publice din țara noastră, atât în presa scrisă, cât și în audiovizual, au constituit-o infracțiunile comise de unii cetățeni români în Italia, respectiv contramăsurile pe care autoritățile statului italian au decis să le întreprindă față de ceea ce reprezenta, neîndoielnic, o amenințare la adresa securității cetățenilor proprii. Persoane care credeau probabil că violența lor de limbaj ar putea fi interpretată drept expresie a unor convingeri ferme emiteau judecăți cu pretenție de adevăr absolut, criticau în dreapta și în stânga, nutrind probabil speranța că, în cele din urmă, ceva-ceva tot se va adevăra din profețiile lor de Cassandra, astfel încât mai târziu să poată să afirme: „V-am spus eu că așa stau lucrurile!”

Acest articol nu are drept țel reînvierea în acele dezbateri. Și așa s-a spus destul! Nu cred că era cazul să le reamintim specialiștilor noștri din domeniu ce prevede cutare sau cutare Directivă europeană, pentru că ei de aceea sunt plătiți, ca să știe aceste detalii. În egală măsură nu cred că era cazul să îi învățăm pe italieni cum să își facă ordine în ograda proprie, întrucât reciproca s-ar putea să ne deranjeze.

Scopul acestui articol este acela de a extrage o concluzie mai largă pornind de la acele evenimente.

Sunt convins, în primul rând, că în abordarea unor asemenea probleme o anumită doză de calm și ponderație este mai mult decât necesară. Inflamația personală a unora dintre aceia care au dobândit posibilitatea de a se adresa publicului și efortul lor de a inflama și spiritele celor care îi citesc sau îi ascultă nu poate fi decât contraproductivă.

În al doilea rând sunt convins că trebuie reamintit, spre folosul general, conținutul termenilor care alcătuiesc binomul din titlu.

Culpa colectivă reprezintă, pentru orice om de bun simț, o enormitate. Cine va avea curiozitatea să caute pe Internet sintagma „responsabilitate colectivă” va avea surpriza să constate că exemplul tipic citat în articolul respectiv pentru acest termen îl constituie „practica blamării evreilor pentru moartea lui Isus”. Conform celor ce susțin teoria culpei colective, oamenii pot fi declarați vinovați pentru fapte pe care nu le-au comis ei înșiși, dar pe care le-a comis unul dintre membrii grupului căruia ei îi aparțin. În mod evident, judecarea unor persoane după asociațiile, organizațiile, rasa ori națiunea din care ei fac parte nu poate decât să producă daune uriașe.

Iată două exemple din istoria recentă ilustrând atitudini diametral opuse în legătură cu acest subiect:

„Fabrica morții”, o carte despre atrocitățile din lagărele naziste, are ca motto următoarea propoziție aparținând filosofului englez Bertrand Russell: *Nu există greșeală mai mare decât pedeapsa colectivă.* Așadar la puțin timp după război, când lumea trăia sub șocul psihologic al descoperirilor făcute în legătură cu fabricile naziste ale morții, Bertrand Russell pleda pentru pedepsirea criminalilor de război, nu a germanilor.

Pe de altă parte, imediat după ce trupele sovietice au pătruns pe teritoriul german, în rândul lor a fost difuzat manifestul „Ubei nemțul!” (Ucide-l pe neamțul), manifest atribuit lui Ilya Ehrenburg, în care se spunea, printre altele: *„Ucide! Ucide! În rasa germană nu există decât răul; toți cei vii, toți cei încă nenăscuți sunt răi! Urmează învățăturile tovarășului Stalin. Zdrobește fiara fascistă o dată pentru totdeauna în propria ei viziună! Folosește forța și înfrânge mândria rasială a femeilor germane. Posedă-le ca prada ta legală. Ucide! În vreme ce înaintați, ucideți, bravi soldați ai Armatei Roșii! (...)”*

Nu vom obosi repetând că incriminarea unor grupuri de oameni fără alt suport decât apartenența lor la o anumită categorie este o monstruozi-tate. Nu poți acuza pe cineva, nu îl poți sancționa în vreun fel doar pentru că face parte dintr-un grup declarat „vinovat” de niște capete mai mult sau mai puțin luminate. Nu poți sări la gâtul cuiva doar pentru că este negru sau arab, doar pentru că este român sau ungur, doar pentru că a fost prim-secretar sau ofițer de securitate.

Pentru ca o persoană să poată fi pedepsită trebuie ca ea (și nu grupul social din care face parte) să fi comis o faptă incriminată într-un text de lege,

iar încadrarea juridică o poate face doar Justiția.

De ce repetăm aceste adevăruri elementare? Simplu. Pentru că în istoria noastră recentă am trecut prin situații când s-a cerut pedeapsa colectivă. De către români, pentru români. Am uitat oare atât de repede? Am uitat când se cerea internarea în lagăre a cel puțin 300.000 de persoane? Că aici trebuia inclus tot personalul Securității, de la ministru, la femeia de serviciu? (Judecarea celor internați urma probabil să se facă ulterior). Am uitat urletele barbare „Securiști – Teroriști”? Am uitat că asasinarea colonelului Trosca și a echipajului de pe TAB, ca și profanarea cadavrelor lor s-a bucurat de un elogiu în presă, ca luptă împotriva „gorilelor teroriste”? (Cercetarea istorică serioasă a dovedit că în decembrie 1989 Securitatea nu a avut nimic de-a face cu fenomenul diversionist-terorist).

Sunt unii care, plini de mânie, îi criticau, acum câțva timp, pe italieni pentru că voiau să creeze patrulare dezarmate, alcătuite din civili și subordonate Poliției, care să aibă misiunea de a sesiza eventualele activități suspecte. Am uitat că și la noi a existat intenția de a crea o rețea națională, pompos botezată Patriot, care să declanșeze ceea ce domnul Virgil Măguireanu în dialogul său cu istoricul Alex Stoenescu, numește ironic o cruciadă de demascare a Securității? Cine erau acei cruciați? Nu cumva erau tot civili?

Cine afirmă că articolele de presă au o viață scurtă, că ziarele trăiesc doar o zi aceia nu au pe de-a-ntregul dreptate. Oamenii nu uită chiar atât de ușor. În plus, oricine poate consulta colecțiile existente. Și, recitindu-le, ar trebui uneori să le

așeze în față, acestor agitatori, oglinda propriilor atitudini, oglinda propriilor articole. Articole prin care au contribuit la constituirea unor anumite opinii în rândurile celor care i-au citit, i-au ascultat și, mai ales, i-au crezut. Manipularea opiniei publice, inducerea în rândul populației a unor sentimente de teamă, zăgrăvirea unor potențiali dușmani, ațâțarea spiritelor împotriva acestora luni de-a rândul începând cu decembrie 1989 sunt

aspecte care nu doar că nu trebuie uitate, ci trebuie studiate și dezbătute spre întregirea culturii noastre de securitate.

Și acești agitatori ar trebui întrebați: Dacă acum luptați pentru niște principii, atunci unde erați? Ori nu care cumva ați vrea să se creadă că despre culpa individuală și răspunderea colectivă ați auzit abia acum.

Paul Carpen

PERSONA NON GRATA ȘI SPIONAJUL

Motto: "Diplomația înseamnă să faci și să spui cele mai urâte lucruri în modul cel mai simpatice posibil" (Ambrose Bierce, "Vocabularul diavolului").

Persona non grata și *persona ingrata*, ambele noțiuni în limba latină, ca și *persona non gradita* în italiană reprezintă statutul unui membru al corpului diplomatic, pe care statul acreditar nu-l mai dorește pe teritoriul său. Cu alte cuvinte, când un stat observă că un diplomat străin se amestecă în treburile sale interne sau desfășoară activități ce depășesc funcțiile diplomatice, acest diplomat este declarat *persona non grata*. Asemenea evenimente nu doar atrag măsuri drastice, ci creează o atmosferă de tensiune, care aduce prejudicii relațiilor dintre statele în cauză și relațiilor internaționale în general.

Diplomații beneficiază, în țara în care sunt acreditați, de imunități diplomatice, chiar dacă au săvârșit o faptă penală. În asemenea cazuri, țării respective nu-i mai rămâne decât să declare persoana în cauză indezirabilă. Acest lucru înseamnă că, într-un anumit timp, cel vizat trebuie să părăsească țara.

Procedura prin care un diplomat este declarat *persona non grata*, este reglementată juridic, în principal, în Convențiile de la Viena din 18 aprilie 1961 și din 24 aprilie 1963 privind relațiile diplomatice și, respectiv, relațiile consulare. Potrivit normelor de drept recunoscute în practica inter-

națională, statul acreditar poate, în orice moment și fără a fi obligat să-și motiveze hotărârea, să informeze statul acreditant că șeful misiunii sale sau oricare alt membru al personalului acesteia este *persona non grata* sau neacceptabil.

În activitatea practică, însă, întregul proces prin care un diplomat este declarat *persona non grata* cunoaște nuanțări care, de regulă, sunt legate de interesele statelor în momentul respectiv.

În unele situații, invocându-se amestecul unui diplomat străin în treburile interne, statul acreditar urmărește câștigarea de capital politic sau salvagardarea unor situații interne extrem de complicate. Această conotație o are în mod sigur recenta situație în care șeful misiunii diplomatice române din Republica Moldova și un alt diplomat român au fost declarați *personae non gratae*. De asemenea, refuzul autorităților moldovenești de a acorda acreditarea înlocuitorului ambasadurului român declarat *persona non grata*, reprezintă o gafă politică de proporții, menită să deterioreze și mai mult relațiile cu România.

În decursul anilor, în special în timpul Războiului Rece, au fost declanșate adevărate campanii de utilizare a procedurii prin care diplomații

străini erau declarați *personae non gratae*, îndeosebi între SUA și Anglia, pe de o parte, și Uniunea Sovietică, pe de altă parte.

Statele prejudiciate prin procedura "*persona non grata*" au dreptul de a aplica reciprocitatea, adică expulzează la rândul lor, un număr, de regulă, echivalent de diplomați aparținând țărilor care au luat măsura respectivă. De cele mai multe ori, însă, statele evită să declare oficial *personae non gratae* reprezentanți diplomatici străini, datorită temerii aplicării principiului reciprocității, precum și înrăutățirii și încordării relațiilor bilaterale, care uneori pot conduce la ruperea legăturilor diplomatice și la scandal internațional. În consecință, se caută căi mai puțin deranjante care, în esență, au aceeași finalitate, ca de exemplu:

- Atenționarea discretă, în cadrul unor întâlniri oficiale sau informale, de către membri ai Ministerului de Externe din statul acreditar că un anumit diplomat "*se ocupă de alte probleme și nu contribuie esențial la întărirea și dezvoltarea relațiilor bilaterale*". În multe cazuri, asemenea atenționări discrete reprezintă indicii elocvente că persoana în cauză nu mai este dorită și trebuie retrasă de la post, fără a se mai declanșa procedura oficială prin care să fie declarată *persona non grata*.

- Influențarea unor personalități marcante (politicieni, formatori de opinie, oameni de notorietate etc.) să formuleze critici, în țara lor sau în străinătate, la adresa unor diplomați sau membri ai reprezentanțelor diplomatice, care apoi, preluate și interpretate de mass-media, să determine discreditarea acestora și, în consecință, retragerea lor de la post.

- Compromiterea unor membri ai corpului diplomatic care deranjează

autoritățile autohtone printr-o activitate de relații intensă, în scopul retragerii lor de la post de către țara care i-a trimis. Compromiterea are la bază, în cele mai multe cazuri, preținse încălcări ale legislației și normelor locale.

În activitatea de zi cu zi se folosesc și alte modalități de "a scăpa" de persoane nedorite din corpul diplomatic, fără ca acestea să fie declarate oficial *personae non gratae*.

Conform art. 3 din Convenția de la Viena, una din cele mai importante funcții ale misiunii diplomatice este "*informarea, prin toate mijloacele licite, asupra situației și evoluției evenimentelor care au loc în statul acreditar și transmiterea informațiilor culese către statul acreditant*". În zilele noastre, majoritatea statelor lumii garantează și sprijină realizarea acestei funcții considerând-o importantă pentru relațiile bilaterale și interesele reciproce. Fac excepție acele activități ale unor diplomați care exced prevederile de mai sus trecând din domeniul licit în cel ilicit, fiind vorba, cel mai adesea, de spionaj.

Toate statele lumii practică spionajul, activitate ce a devenit o componentă de mare importanță în luarea deciziilor politice care privesc în mod prioritar interesul național și combaterea amenințărilor asimetrice, cum sunt terorismul, traficul de armament, droguri, substanțe interzise, de carne vie etc.

Tocmai bazate pe asemenea realități, statele acceptă tacit spionajul cu toate că întreprind măsuri proprii să limiteze pe cât posibil activitățile similare desfășurate de străini pe teritoriile naționale și chiar să le neutralizeze, atunci când este cazul. Activitatea diplomatică este folosită

adesea ca acoperire pentru desfășurarea unor acțiuni de spionaj cum ar fi culegerea de informații secrete, recrutarea de agenți etc.

Sunt situații când cadrele de informații care lucrează sub această acoperire sunt depistate de către organele contrainformative din țările respective, fără să se ia măsuri împotriva lor, fie că activitatea ce o desfășoară acestea nu deranjează în prea mare măsură autoritățile, fie că înlocuirea lor cu altele necunoscute ar însemna eforturi și cheltuieli financiare în plus pentru a le cunoaște activitatea.

Serviciile de contraspionaj performante, care se respectă, au pregătite din timp cazuri de diplomați străini, documentate informativ, care pot fi folosite oricând pentru acțiuni de reciprocitate, atunci când este nevoie.

La procedura de declarare a unui diplomat *persona non grata* având motivația de spionaj se apelează în cazuri excepționale și, de regulă, de către statele puternice.

Tot de regulă, când un diplomat străin este declarat *persona non grata* și i se aduc acuzații de spionaj, comentariile mass-media și ale autorităților sunt adesea exhaustive, se aduc în actualitate cazuri mai vechi sau mai noi similare, prilej cu care se face și o pregătire contrainformativă a populației, accentuându-se repercusiunile negative ale activității respective.

În realitate, statele doresc să depășească rapid evenimente de acest gen, continuând să facă diplomatie și în același timp spionaj pentru apărarea și promovarea intereselor proprii.

Ion Dridea

OPINIA PUBLICĂ ȘI MANIPULAREA

Motto: "Cine nu înțelege să nu disprețuiască opinia publică, nu va deveni niciodată puternic" (Georg Wilhelm Friedrich Hegel)

Opinia publică înseamnă aprecierea asupra stării lucrurilor dintr-o societate văzută din punct de vedere al interesului general sau al celui de grup, fie el politic, economic, muzical, sportiv etc. Ea se articulează pe existența libertății de opinie garantată de drept și pe posibilitatea ca mass-media să fie independente din punct de vedere financiar. Opinia publică trebuie să fie văzută și ca o formă de participare socială și de democrație.

Opinia publică este mai veche decât noțiunea în sine. În antichitate, în statele din Asia Mică, în Grecia sau Roma, cetățenii își expuneau opiniile în mod deschis în piețe (în limba greacă "Agora", iar în limba latină "Forum") în adunări ori în tribunale populare.

După inventarea tiparului și apariția ziarelor, în secolele următoare s-au dezvoltat filmul, radioul și televiziunea, ulterior s-a produs revoluția electronică din zilele noastre, care a culminat cu Internetul. Toate aceste modalități de a transmite informațiile au dat o nouă dimensiune opiniei publice.

Începând cu secolul 18 în Europa se observă că opinia publică devine din ce în ce mai mult o armă în mâna burgheziei în ascensiune, care o

consfințește ca forum al autorității politice.

Pentru prima dată, noțiunea de opinie publică, în sens contemporan, apare în Franța într-un discurs al lui Rousseau din 1750. Odată cu amploarea mișcării muncitorești și a democratizării societății, opinia publică cunoaște o creștere a importanței sale politice. Astăzi, hotărârile politice sunt legate tot mai mult de opinia publică, chiar și în statele dictatoriale.

În urma analizelor științifice făcute asupra opiniei publice s-a ajuns la concluzia că aceasta are trei dimensiuni:

- una sociologică, care potrivit unor critici are pe lângă caracterul politic și economic și unul psihic;
- una științifică și social-filosofică, cuprinzând prevederi normative ce provin adesea din filosofia socială și științele politice;
- una ca obiect și rezultat al sondajelor de opinie. Conform acestei dimensiuni, opinia publică definește părerile, punctele de vedere și raporturile dintre oameni în societate.

De cele mai multe ori critica se îndreaptă asupra puterii mijloacelor de informare în masă, îndeosebi asupra jurnaliștilor din presa scrisă și audiovizuală.

O critică asupra opiniilor publicate este bazată pe orientarea prioritară spre profit a mijloacelor de informare în masă și mai ales pe deformarea conștiință a realității în scop de câștig material din partea unor jurnaliști sau moderatori de talk-show-uri.

Cu toate că nu există o definiție unanim recunoscută a opiniei publice, termenul este folosit tot mai mult și a devenit de largă utilitate în zilele noastre.

Progresele deosebite ale tehnicii transmisiunilor au condus la multiplicarea posibilităților de exprimare a ideilor, părerilor, comentariilor, sentimentelor și trăirilor nu numai în forumuri organizate cu acest scop, ci și în direct, folosind Internetul cu toate formele sale electronice de transmitere a informațiilor: site-ul, portalul informatic, căsuța poștală electronică, blog-ul, forumul etc.

Din păcate, în ultimii ani se observă, din ce în ce mai clar folosirea mijloacelor de comunicare cu masele nu numai pentru o informare corectă reciprocă, ci și în scopul manipulării.

Trusturi de presă, ziariști partizani, reprezentanți ai unor partide politice, organizații și asociații nonprofit, persoane fizice și juridice etc. lansează, uneori folosind căile menționate mai sus, versiuni manipulative, fie pentru a escamota realitatea, fie pentru a câștiga credit politic, economic ori electoral, urmărind, în general, interese diverse individuale sau de grup.

Ceea ce surprinde este faptul că în loc să se facă eforturi pentru transparență mai mare, se fac demersuri vizibile pentru a închide orice cale către aflarea adevărului. Ba mai mult, se observă o creștere a agresivității și violenței verbale în demersul public ca substitut al adevărului și normalității. În mod greșit se apreciază că replicile de tipul "datului în dinți" vor aduce pe termen lung beneficiile scontate.

Manipularea opiniei publice nu trebuie percepută ca o fatalitate. Ea poate fi, dacă nu anihilată, cel puțin estompată printr-o informare corectă din mai multe surse și o preocupare permanentă individuală pentru cunoaștere și aflarea adevărului.

Aspectul mai complicat al problemei apare atunci când **manipularea are drept țintă așa-zisa majoritate mută**, adică marea masă a populației care din dezinteres, lipsă de mijloace proprii sau carențe educaționale cade pradă efectelor negative ale manipulării.

Pentru a se îndrepta această situație, un rol important revine sistemului educațional, instituțiilor statului cu atribuții în domeniu și, mai ales, societății civile.

Ridicarea nivelului de educație și civism al populației va diminua în mod sigur efectele negative ale manipulării opiniei publice.

Mircea Iordănescu

UN NECONVENȚIONALIST

Și așa, ca să intrăm și noi în rândul Lumii, ne-am diversificat acoperirile în activitatea de informații externe. ("Acoperiri neconvenționale"). Era la începutul anilor 70 (secolul trecut). Am plecat la "specializare"... Atunci mi-am dat seama câte avantaje aveam. Posibilități de mișcare, deplasare, pătrundere, intrare în contact cu persoane influente, deținătoare de informații ce făceau obiectul muncii noastre etc. Desigur, orice acțiune era bine justificată, adică "legendată". Îmi aduc aminte că un deputat de stânga m-a întrebat de ce ne întâlnim noi, neavând tangențe profesionale. I-am răspuns, cu un aer nevinovat, că tatăl meu a făcut parte din conducerea socialiștilor înainte de 1944 și vrea să știe cum mai merg lucrurile prin lumea aceasta. Poți să nu-i respecti dorința tatălui? Așa s-a întâmplat și cu un liberal. Ăstuia i-am spus că bunicul meu, Popa Nae, este liberal. Săracul, se dusesse sus în 1940, ... a rămas de "legendă".

Am ajuns să intru în niște baze militare, obținând informații pentru care am primit FB-uri. Mai urmau câteva instituții de acest fel, însă de la Centru am fost oprit (probabil de teama de a nu fi descoperit, întrucât cei de acolo nu știau că sunt român). Apropo, eram coordonat de comandantul Pet Resque.

Într-o zi m-am întâlnit cu "Deputatul N. D. Ionescu" - cine nu-l cunoștea pe atunci... într-un bar cu patru ieșiri, în străzi diferite (loc ales

de mine). Se uită dumnealui în ochii mei și-mi zice: "*Ce-i cu părul ăsta lung și hainele astea până la pământ?*"

— Dee, ca să fiu și eu ca toți ăștia dup-acii!

Cu un zâmbet nițeluș acrit, de fost jandarm și legionar - după cum se zicea - și-a băgat mâna ca o mângâiere sub pletele mele ondulate și blonde, mi-a prins urechea stângă și a început să strângă, să-nțepe cu unghiile sale puternice. M-am uitat în ochii maestrului zâmbind, fără să scot un cârc. În ochii lui am văzut o mulțumire. La sfârșit a ținut să-mi spună că-i place locul unde ne-am revăzut ... cu atâtea ieșiri... Eu am înțeles și altele...

Și ușor, ușor, după ce s-a terminat cu "specializarea" am avut un serviciu tot pe acoperire non-convențională.

Așa am străbătut toate colțurile țării respective și nu numai. Având posibilități, am sprijinit pe mulți din diaspora, am intrat în legătură cu deputați, atât din opoziție cât și din partidul de la guvernare, cu liderul celui mai mare sindicat de acolo, cu ziariști de calibru, oameni de afaceri, cu membri din familii de "*os de domn*". Am activat pe linia culegerii de informații despre defectori, am conlucrat cu ofițeri ai "Fantomelor". Ca să nu zic că am "aflat" că una din persoane, foarte importantă, cu bune posibilități de informare, avea o "simpatie" deosebită pentru Portugalia zilelor de atunci. Am făcut pe

dracu-n patru să-l cunosc, să-i spun că eu sunt pro-portughez, am legături cu emisari de acolo. Apoi, au curs informații, cică spre Portugalia și ... ajungeau la București (un fel de "folosire" sub steag străin!). Să nu mai spun de întâlnirile mele cu Flemming, ilustrul spion britanic, care înaintea celui de-al doilea război mondial se "deplasase" cu șalupița lui pe canale din Germania, venind din Olanda, să "studieze" flora și fauna de pe acolo, vizând mișcările de trupe, pregătirile de război ale lui Hitler etc. Ca mai apoi să lucreze la Consultatul britanic de pe Dunăre, reușind să "acapareze" pe mulți dintre cei ce pilotau navele pe "râul albastru" și așa mai departe. Pe toți i-am făcut să fie de folos țării mele.

Cred că pe unde am scotocit eu, un neconvenționalist, nu prea puteau să pătrundă convenționaliștii...

Și așa, cum un început are și sfârșit, după 7 ani am tuns-o spre casă, cu familia, întrucât de sus de tot s-a ordonat să nu mai rămână nimeni la post, mai mult de 5 ani. Am luat-o prin lume. La Geneva, m-am întâlnit pur și simplu din întâmplare, cu dl. Bucurescu..., pe atunci șeful exploataării "gulgutelor". M-a întrebat dacă îl cunosc pe ofițerul "B" (de la Brutus). M-am făcut că nu știu cine, de fapt, eram. Mi-a povestit, apoi, că tipul respectiv este un fenomen al ultimilor câțiva ani, nu ca număr de informații transmise, ci ca veridicitate și previziune... (Atunci chiar mi-am adus aminte

că într-un an toți "convenționaliștii" au informat că va ieși cutare partid la alegeri. Eu am fost Gigi Contra! - aveam informații de la o sumedenie de circumscriptii, tocmai de la concurența care a și pierdut alegerile - și am avut dreptate).

Am trecut granița pe la Oradea. Mă uit în spate, prin oglinda retrovizoare, și-l văd pe băiatul meu cel mare stând drept cu mâna la tâmplă. Ce faci Bogdane?, îl întreb eu.

— Salut PATRIA!!! mi-a răspuns.

— Și ăla micu - azi Căpitanu - tu ce faci?

— Ce face frate-meu!

Lângă mine, în față, în rabla noastră, soția mea avea lacrimi întinse pe obraz, de bucurie. Ne întorceam acasă, în țară, după atâția ani. Nu mai aveam părul acela ondulat. Mă cam părăsise, nu din cauza vârstei, ci de atâtea emoții de neconvenționalist. Am plecat în misiunea permanentă cu gradul de locotenent și m-am întors cu cel de maior, poate că nu degeaba...

P.S. N-a trecut bine un trimestru și Comandantul PetResque m-a trimis din nou acolo, singur ... în "delegație".

... Și după ce am fost scos în rezervă, am continuat să țin legătura cu cei care au refuzat să intre în contact cu alți camarazi, de teama trădărilor, în frunte cu Pa... Ce Pa ne-a făcut ...

T. B. Val. Călugăreanu

DIN NOU DESPRE DEZINFORMARE

Din cele mai vechi timpuri, munca de informații a fost însoțită de dezinformare. De multe ori, activitatea de dezinformare a dat rezultate mai bune decât cea de informații, deși prima nu poate fi folosită fără cea de-a doua. Această activitate este cunoscută încă din antichitate, primul exemplu fiind "calul troian" care, pentru eficacitatea sa, a fost menționat în istorie. Cazurile cele mai cunoscute sunt cele desfășurate de celebrul Sorge, acesta fiind întrecut doar de acțiunea serviciilor engleze înainte de debarcarea aliaților în Normandia. Debarcarea a fost organizată fără nicio defecțiune, fiind cunoscute locurile, situația operativă, mișcările din trupele germane. Dezinformarea a contribuit la reușita operațiunii și, astfel, la scurtarea războiului, fiind totodată o lovitură neașteptată dată serviciilor nemțești, care nu se așteptau la o asemenea acțiune și la modul cum aceasta a ușurat debarcarea cu jertfe și pierderi mai puține decât era de așteptat.

Istoria, și în special cea referitoare la serviciile secrete, marchează și însoțește fapte din care nu lipsesc dezinformările. Asemenea activități se referă la acțiuni mai aparte, care pe cale normală nu se pot rezolva. Țintele sunt bine alese și urmăresc ca adversarii să fie derutați iar atenția lor să fie abătută de la scopurile pe care le urmăresc. Pentru asemenea acțiuni este nevoie de informații care să le dea adversarilor anumite indicii de realitate, fie că acestea sunt activități

sau persoane particulare care desfășoară activități ce nu convin serviciilor ce acționează în direcții ce ar dăuna statului sau intereselor pe care aceste servicii le urmăresc. De altfel, dezinformarea este folosită și în scopuri de apărare.

• La Praga, cu ocazia evenimentelor din 1968, a fost trimisă și o echipă formată din 4 ofițeri de informații. În acea perioadă, capitala era înțesată de "diplomați" ce nu locuiau în ambasadă ci ocupau mai toate hotelurile centrale. Între ei s-au încheiat relații cordiale, iar schimbul de informații se făcea în modul cel mai deschis posibil, singura condiție fiind aceea de a nu aparține unui stat ce și-a trimis trupe în Cehoslovacia. În una din acele zile, "diplomați" americani și vest-germani i-au informat pe cei români că în noaptea precedentă s-a observat o deplasare masivă a trupelor sovietice spre granița cu România. Văzând că nu primesc nicio confirmare din partea "diplomaților români", unul dintre ei a pus întrebarea: "Vă deranjează dacă prin agențiile noastre de presă transmitem o știre conform căreia sovieticii se pregătesc să invadeze România?"

Având aprobarea Centralei, "diplomații" români au răspuns: "E treaba agențiilor de presă ce anume informații transmit!" A doua zi, principalele ziare vest-germane au umplut prima pagină cu această știre, la care

editorialiștii adăugau părerile lor, comentând pe larg știrea. Nici în România acțiunea de la Praga n-a supărat pe nimeni, fiind chiar apreciată.

• După ce relațiile țării noastre cu celelalte state ale Tratatului de la Varșovia s-au îmbunătățit cât de cât, statele occidentale n-au avut păreri prea bune despre situația nou creată și au întreprins acțiuni de dezinformare pentru a tulbura aceste relații, ce erau și așa destul de precare. Astfel, într-o zi, s-a prezentat la sediul ambasadei noastre consulul albanez, care era în relații bune cu omologul său român, cerându-i acestuia să-l însoțească în parcul din apropierea ambasadei, deoarece are ceva deosebit de comunicat. Cu oarecare emoție în glas i-a spus acestuia că o sursă a lor de mare încredere le-a transmis o informație destul de importantă și anume că, în următoarele zile, sovieticii vor invada România pentru a schimba orânduirea de stat și pentru a-și crea cale liberă spre Balcani. I s-a mulțumit călduros și i s-a subliniat prietenia ce leagă țările noastre și s-a stabilit o nouă întâlnire. Cunoscând cam cine este sursa lor s-a trecut de urgență la verificarea informației. S-a confirmat că informatorul lor nu era altul decât O.L., originar din Brașov și cel care în timpul celui de-al doilea război mondial nu era altcineva decât șeful

rețelei de informații germane care acționa pe Valea Prahovei, având ca obiectiv industria petrolieră din acea zonă. După război s-a refugiat în Germania și s-a stabilit în Austria, unde a fost folosit de serviciul lui Gehlen și apoi de succesorii acestuia. Din păcate, nimic nu durează o veșnicie, așa că "informatorul" albanez era cunoscut ca spion german nu numai de către serviciile de specialitate, dar și în mediile de presă și cele ale oamenilor de afaceri. La câteva pahare de whisky a recunoscut că el a transmite "informația" albanezilor la solicitarea legăturii sale din BND.

Serviciile germane îi căutau lui O.L. un nou job din care să obțină informații, deoarece era plătit lunar cu sau fără activitate, până la urmă i-au găsit un loc nu lipsit de importanță. I-au deschis un birou la sediul OPEC (tot se pricepea la petrol), i-au pus la dispoziție o secretară, iar de aici obținea informații utile, dar în același timp se ocupa de dezinformări lucrate de germani, cu care intoxica conducerea OPEC. Dând de un os mai plin de carne, i-a abandonat pe prietenii albanezi și, deși avea o vârstă respectabilă, își îndeplinea misiunea cu mult zel. Era meseria care-i plăcea și era foarte mândru că se află în compania foștilor săi camarazi, care, fiind mai tineri, îl lăudau și pentru ceea ce nu făcea...

M. Dragomirescu

MOTANUL "DETECTIV"

Un personaj dintr-un oraș de provincie se afla în preocuparea unor organe de contrainformații.

După repetate încercări nereușite de clarificare a suspiciunilor prin metode "clasice", serviciul respectiv a decis să procedeze la soluționarea cazului prin instalarea unui mijloc electronic de ascultare la domiciliul cetățeanului vizat.

Acesta locuia împreună cu soția într-o casă, la curte, fără instalație telefonică. În consecință, s-a adoptat procedeeul instalării unui microfon din podul casei prin tavanul sufrageriei.

În ziua stabilită pentru acțiune, familia a fost solicitată să se deplaseze într-o altă localitate pentru a rezolva - chipurile - unele treburi oficiale.

Îndată după părăsirea orașului de domiciliu de către cei doi soți, tehnicienii serviciului de ascultare operativă au pătruns în curte și în locuință cu chei potrivite și au purces la efectuarea lucrării.

La terminarea instalării aparatului de ascultare, unul din tehnicieni a pătruns în sufragerie pentru a verifica "acuratețea" lucrării, a șterge pulberea de praf căzută de pe tavan și a face o primă probă de microfon.

Constatând că operația este reușită, cei doi tehnicieni au părăsit zona,

raportând serviciului care i-a trimis îndeplinirea cu "succes" a misiunii.

Seara, când au venit acasă, cei doi soți au constatat cu stupeoare că motanul lor, pe care îl lăsaseră la plecare în grădina casei, dormea pe capacul pianului. Alarmați de această neașteptată surpriză au verificat imediat întreaga locuință, fără să constate vreo neregulă: ușile și ferestrele închise, mobila și celelalte bunuri la locul lor.

Deși totul era în ordine, prezența motanului în casă i-a condus la concluzia, mărturisită și interceptată prin microfon, că se află în "atenția unor organe de supraveghere", hotărând să nu mai poarte acolo nici un fel de conversații.

În fapt, motanul se strecurase în casă odată cu tehnicianul, iar în momentul când l-a zărit a **crezut** că fusese lăsat acolo de proprietari și nu i-a dat nicio atenție, transformându-l într-un "detectiv" de ocazie.

O neglijență greu de înțeles care a contribuit decisiv la compromiterea în mod lamentabil și definitiv a unei acțiuni operative ce se dorea de "succes".

Așadar, atenție la Tom că uneori e mai "performant" decât Jerry!

Nicolae Spătaru

FALSIFICAREA ȘI MANIPULAREA ISTORIEI – O VIZIUNE SUBORDONATĂ POLITICULUI

La 19 mai 2009, președintele Federației Ruse, Dmitri Medvedev, a creat o comisie prezidențială "de contracarare a încercărilor de falsificare a istoriei în detrimentul intereselor Rusiei". Comisia, formată din 28 de membri, cuprinde prietenii conservatori ai Kremlinului, precum deputații din Duma de Stat și membri ai Partidului Rusia Unită, Konstantin Zatulin și Serghei Markov, precum și reprezentanți ai Serviciului Federal de Securitate și ai Ministerului de Interne. De asemenea, în comisie sunt reprezentanți ai Ministerului Apărării, care au postat pe internet un articol intitulat *"Fabricarea și falsificarea rolului Uniunii Sovietice la începutul celui de-al doilea război mondial"*, teza susținută fiind că adevărata cauză a începerii războiului a fost **"refuzul Poloniei de a satisface cererile germane ... iar solicitările Germaniei au fost foarte rezonabile"**.

Decizia Kremlinului a fost primită cu rezerve de opoziția democratică rusă, care susține că adevăratul scop al comisiei are mai puțin de-a face cu istoria decât cu sporirea puterii actualelor autorități pentru a menține controlul situației într-o perioadă deosebit de instabilă, promovată de criză.

Se reamintește, de pildă, că pe timpul celor 18 ani cât s-a aflat la putere, Leonid Brejnev a introdus articole în Codul Penal referitoare la *"propaganda și agitația antisovietică"* și

"fabricarea de neadevăruri care să discrediteze sistemul sovietic". Aceste articole au servit ca bază formală pentru condamnarea lui Vladimir Bukovski, Piotr Grigorenko, Valeria Novodvorskaia, Jores Medvedev, Andrei Almarik și mulți alții la ani de detenție în instituții psihiatrice.

În umbra acestei moșteniri, D. Medvedev a creat comisia asupra falsificării istoriei, acordând o atenție specială problemei *"revizuirii rezultatelor celui de-al doilea război mondial"*. Speakerul Consiliului Federației, Serghei Mironov, a mers chiar mai departe, solicitând urmărirea penală pentru oricine *"repudiază rezultatele celui de-al doilea război mondial"*. S.Mironov se referă la cei care pun în discuție curajul Armatei Roșii și al poporului sovietic pe timpul celui de-al doilea război mondial. Dacă propunerile lui devin lege, un rus sau un străin care se îndoiește de "geniul" de comandant al lui Stalin pe timpul celui de-al doilea război mondial sau se întreabă dacă popoarele din țările participante la Tratatul de la Varșovia au obținut cu adevărat libertatea, ar putea fi trimis la închisoare între trei și cinci ani.

În același timp, autoritățile n-au lansat documente istorice care să pună în lumină adevărul, oricât de dureros ori acuzator ar fi, despre istoria Rusiei și Sovietelor, cuprinzând și al doilea război mondial. Șeful

comisiei lui Medvedev asupra falsificării istoriei, conducătorul administrației prezidențiale, Serghei Narișkin, conduce și o agenție însărcinată cu declasificarea materialelor arhivate. Între timp, sunt pregătite noi manuale pentru școlari, care-l descriu pe Stalin ca pe un "conducător eficient".

Sunt multe opinii potrivit cărora noile măsuri creează o amenințare directă la adresa istoricilor și cetățenilor obișnuiți care încearcă să cercezeze cu obiectivitate istoria războiului. În ciuda dificultăților de obținere a materialelor de arhivă, istoricii de top care au scris despre greșelile și crimele lui Stalin în timpul războiului se tem că ar putea să fie acuzați de "revizuirea rezultatelor celui de-al doilea război mondial" și condamnați la închisoare.

Ironia acestei farse este că cei mai mari falsificatori ai istoriei de până acum sunt autoritățile ruse și sovietice. Romanovii au rescris istoria referitoare la perioada tulbure dintre 1598 până în 1613 pentru a se pune într-o lumină îmbunătățită. Bolșevicii au justificat Revoluția din Octombrie invocând teoria lui Marx. Principalul istoric bolșevic, Mihail Pokrovski, a inventat fraza "istoria este întotdeauna politica văzută pe dos". Stalin a justificat Marea Teroare descriind-o ca "faza ascuțirii luptei de clasă" și mușamalizând greșelile făcute înainte și pe timpul războiului. În perioada lui Brejnev, cărțile de istorie au fost

revizuite pentru a prezenta o operație militară relativ minoră din 1943, de lângă Novorosiisk, la care a participat liderul sovietic, ca un moment de cotitură al războiului. Brejnev a transformat această bătălie într-o autobiografie senzațională, care mai târziu a devenit obiectul multor glume despre egocentrismul geriatricului lider.

Despre "înclinația" lui Brejnev pentru falsificarea istoriei a scris și revista "Periscop" (vezi articolul din numărul IV/2008, "*Secret, Secret ... Ultrasecret. Din culisele unei intervenții externe*").

Potrivit ziarului "The Moscow Times", din 28 mai 2009, Kremlinul interpretează judecarea critică a crimelor lui Stalin ca un atac asupra propriului autoritarism. Aceasta nu este surprinzător, având în vedere că actualii lideri au făcut uz de multe "arme" din arsenalul lui Stalin, creând un stat polițienesc și mitul că Rusia este încercuită de dușmani, inclusiv de o coloană a cincea implantată în interiorul țării.

Vășinski a rezumat lupta împotriva inamicilor lui Stalin într-un "articol academic" din 1937, scriind: "*comploturile lor au fost descoperite, iar conspiratorii au fost capturați și striviți fără milă*". Un strigăt de luptă binevenit pentru toți cei care fac eforturi să fortifice și mai mult puterea verticală, dar care inspiră teamă adeptilor dezvoltării Rusiei pe o cale democratică.

Jean Pnova

CÂT ADEVĂR CONȚIN ARHIVELE CNSAS?

În cadrul politicii de demolare a serviciilor secrete ale țărilor din fostul lagăr socialist, inițiată și coordonată din exterior, un rol important a fost atribuit unor organisme create special în toate aceste țări, care sub falsa justificare a "demascării" foștilor agenți și colaboratori ai Securității, vizează, în realitate, să determine anihilarea încrederii și sprijinului populației pentru instituțiile statului chemate să asigure apărarea siguranței naționale, privând organele respective de principalul lor instrument, rețeaua informativă.

La noi, această instituție este CNSAS, care prin activitatea desfășurată a reușit să producă și să adâncească discordia dintre români. Ca simpli cetățeni români, cinstiți și corecți plătitori de taxe și impozite, ar trebui să ne întrebăm, pe bună dreptate, în folosul cui aplică CNSAS-ul vechiul dicton roman "*divide et impera*"?

Plecând cu o premeditare rău intenționată, de la aberația că instituțiile de stat din fostele țări "comuniste" (astfel de țări nu au existat, în realitate, niciodată pe Terra) destinate apărării siguranței naționale au constituit în totalitate un organ prin excelență represiv, s-a ajuns la condamnarea, cu o adevărată "mânie proletară", a întregului sistem de apărare și siguranță națională a statelor în cauză, deci inclusiv a tuturor serviciilor secrete, care, în marea lor majoritate, nu au avut nici în clin nici în mănecă

cu acțiunile represive înscrinate. Nu se poate trece cu vederea că o bună parte dintre cei care condamnă cu vehemență "comunismul" epocii trecute, inclusiv toate serviciile secrete ale României, sunt chiar foști comuniști sau demni urmași ai marilor personalități comuniste, care și-au dovedit din plin, și de această dată, oportunismul moștenit din familie.

Acea parte a Securității care avea în preocupare urmărirea stării de spirit a populației și a fostelor partide politice, de la legionari până la PNT, constituia o parte neglijabilă în ansamblul serviciilor, deși trebuia să acopere întreg teritoriul României. Cred că nu ar fi rău să amintim aici că supravegherea stării de spirit a populației este o misiune a tuturor organelor de siguranță din absolut toate statele lumii existente pe globul terestru și, probabil, și a celor existente în spațiul interplanetar.

Ceea ce s-a evitat a se spune și a se prezenta marelui public a fost însă faptul că organele de partid, ca forță conducătoare unică, dispuneau de propriul aparat numeros format din instructori și activiști, care urmăreau și raportau direct conducerii de partid starea de spirit din rândul populației.

Dorința partidului unic de a avea controlul general asupra muncii informative s-a concretizat și prin măsura, altfel cu nimic justificată, de introducere a cunoscutelor registre ținute de către primii secretari, în care

erau trecute numele membrilor de partid care aveau aprobarea să sprijine organele de securitate.

În cei peste 36 de ani în care mi-am desfășurat activitatea în serviciile de contraspionaj și informații externe am apelat doar o singură dată la această formalitate, pentru a purta discuții cu un specialist în problema tablourilor dispărute din colecția Coroanei României. În cele din urmă, contactarea persoanei în cauză nici nu s-a produs deoarece ca rezultat al verificărilor ce se aflau în curs s-a constatat că cel în cauză nici nu era persoana cea mai indicată să ne sprijine. Deși nu a fost folosită, persoana respectivă a rămas în evidența din registrul aflat la primul secretar pentru simplul motiv că nu exista obligativitatea de a cere radierea din evidența aflată la partid a celor ce, cu toate că figurau în registru, nu au fost folosiți niciodată.

În procesul desfășurării activității informative atât pe linie internă, cât și externă, guverna un sistem de statistici, care de cele mai multe ori s-au dovedit a fi nereale, legat de obligativitatea pentru fiecare lucrător de a raporta un număr obligatoriu, stabilit prin planul de măsuri, de recrutări de informatori și colaboratori și un alt număr de informații privind obiectivele aflate în cercetare.

Analizele periodice asupra activității și acordarea calificativelor se bazau pe indicatori sintetici privind realizarea numărului planificat de recrutări pentru încadrarea obiectivelor aflate în cercetare și obținerea numărului de informații preconizat de la rețeaua informativă.

Fuga după rezultate a constituit dintotdeauna lăitmotivul fiecărui lucrător și a determinat, în destule situații superficialitate și aspecte de

fals în activitatea de recrutări și culegere de informații. Ca urmare, activitatea destul de birocratică și formală a întocmirii Dosarelor Personale de Informator și a Mapelor Anexe cu indicarea surselor la Notele de Informații sufereau de vicii frecvente de corectitudine și exactitate determinate în multe cazuri de necesități de moment și de atitudini de superficialitate ale unor lucrători.

Practica unor lucrători de a redacta ei înșiși Notele Informative în numele unor informatori sau colaboratori prezentau toate șansele de a conține aspecte neconforme cu realitatea în privința identității și a numărului real al surselor folosite, determinate doar de dorința de a îndeplini niște sarcini de serviciu, cărora nu reușeau să le acorde timpul sau importanța necesară.

Sistemul falselor raportări bazat pe exagerarea rezultatelor, introdus de organele de partid, mai ales în agricultură și industrie, nu a evitat în totalitate nici instituțiile din aparatul siguranței naționale.

Cunoscând aceste realități din interiorul serviciilor secrete pe baza unei îndelungate experiențe din țară și din exterior, afirm cu toată convingerea și competența că în situația că aș fi chemat să judec o persoană sau alta după datele din dosarele personale și mapele anexă aflate în custodia CNSAS, mi-aș declina nu competența, ci posibilitățile reale de a emite cu conștiința împăcată verdicte corecte, fără o cercetare de specialitate, amănunțită, a fiecărui caz în parte, cercetare ce nu poate fi realizată decât de un specialist cu multă experiență în activitatea concretă a muncii informative, având la dispoziție mijloacele și metodele specifice muncii serviciilor secrete. O astfel de cercetare a adevărului sau

falsului din dosare nu este la îndemâna niciunui arhivar, oricât de expert ar fi, darămite a unui ins oarecare, complet străin de activitatea specifică a muncii de informații.

Ca judecător imparțial și cu o conștiință curată aflat în slujba unor instanțe civile sau penale, mi-aș declina pur și simplu competența în a decide și a pronunța soluții definitive în astfel de cazuri, deoarece o cercetare documentată și corectă durează ani și ani, chiar și în situația că ai avea la dispoziție calificarea, metodele și mijloacele necesare unei verificări reale.

O astfel de cercetare reprezintă un proces deosebit de complex, care trebuie să se bazeze cu prioritate pe

aportul direct și sincer al lucrătorului care a făcut recrutarea informatorului sau colaboratorului și a întocmit materiale din Dosarul Personal și Mapa Anexă și pe consecințele reale, efective, concrete asupra celor urmăriți și încadrați informativ.

Sper că se va înțelege odată de către toți factorii români de decizie că arhiva CNSAS și activitatea acestei instituții până la urmă nocivă armoniei și unității poporului român, activitatea politizată peste măsură și în multe cazuri rău intenționat folosită reprezintă o falsă cutie a Pandorei, dar și un butoi cu pulbere dat în mâna și grija unor nechemați și din păcate, pe deasupra, nu toți bine intenționați.

Stelian Octavian Andronic

COMEDIE LEGIONARĂ

Una dintre misiunile serviciilor de informații și securitate românești din perioada anterioară anului 1990 era aceea de a cunoaște și a contracara manifestările antiromânești ale foștilor membri ai mișcării extremist-fasciste „Garda de fier” stabiliți în străinătate. Cu toată nocivitatea preocupărilor foștilor legionari, deveniți de multe ori agenți ai unor servicii de informații sau contrainformații adverse intereselor României, acțiunea lor nu era lipsită de note de ridicol, după cum rezultă și din episodul redat mai jos.

(Redacția)

*

Duminică. O ploaie mărunță răpăia pe acoperișuri. Umezeala pătrundea nemilos în oase. Grigore privea prin geamul aburit și își amintea că la una din analizele făcute în Centrală i s-a reproșat că prin potențialul său informativ nu-și ajută colegii ce lucrau pe linie de emigrație. De altfel i s-a relatat că Austria este cel mai important centru din Europa unde legionarii, profitând de prezența lagărului de la Traiskirchen, racolează români veniți din țară, se întâlnesc cu aceștia, le promit ajutoare, locuri de muncă etc și le cer să semneze adeziuni la această mișcare, fapt declarat de cei ce s-au repatriat. Totodată, ni se ordona cunoașterea și neutralizarea acestor activități.

Grigore a luat din magazie o „șipcă”, i-a schimbat bateriile, i-a făcut probe și, după ce a închiriat un autoturism cu număr de oraș, a plecat spre Traiskirchen împreună cu un sofer. Deoarece cunoștea localul în care aveau loc asemenea întruniri, s-au așezat la o masă pe care tronau

steagul României și portretul lui C. Z. Codreanu. Patronul le-a explicat că masa este rezervată, dar văzând că este vorba de o cafea și o pereche de crengurști, și-a dat seama că musafirii vor pleca în curând. Între timp, soferul, pretextând că-și aprinde o țigară, „scapă” bricheta sub masă, dar de fapt înfige șipca sub tăblia acesteia. Au plătit și au plecat. S-au oprit la autoturism, au controlat cum funcționează magnetofonul, apoi s-au îndepărtat de locul cu pricina, dar supraveghind localul. Până în jurul orei 13.00 s-au adunat circa 15 locatari din lagăr, la scurt timp apărând și „conducerea legionară”: Dorina Gabor, în costum de culoare închisă, având pe piept insigna cu „Garda de fier”, soțul ei, Kurt Gabor, care se manifesta ca un bodygard, și preotul Ulpiu Bârlea, venit de la Bolzano.

Ceremonia a început cu o slujbă religioasă la sfârșitul căreia s-a rostit *Tatăl Nostru*. Apoi Dorina Gabor a citit fragmente din „Țara și exilul”, continuând cu jertfele legionare, mențio-

nând pe Nicadori, Decembiri, Gârnea-
ță, Papanace și în final Codreanu,
pentru care s-a ținut un moment de
reculegere, Dorina spunând că aceștia
"au dorit să facă o țară mândră și
frumoasă ca soarele sfânt de pe cer",
cerând celor prezenți să le urmeze
exemplul. Au apărut apoi chelnerii
având pentru fiecare o pereche de
cârnați și un pahar cu vin. După un
asemenea ospăț au început discuțiile,
fiecare spunându-și numele și locali-
tatea de unde provine. Unul de la
Arad era revoltat că, lucrând la spații
verzi, a fost mutat din centru lângă
calea ferată, altul că a fost un vrednic
pompiier, dar a fost concediat deoare-
ce șefii l-au acuzat că întârzie la servi-
ciu și că uneori vine și beat etc., etc.
După asemenea "revolte semnificati-
ve", Dorina Gabor le-a cerut să lupte
pentru "eliberarea neamului subju-
gat", să vină și la viitoarele întruniri,
iar dacă vor pleca spre alte meleaguri,
ea le promitea că îi va recomanda
altor camarazi, răspândiți peste tot în
lume, pentru ca aceștia să-i ajute să se
realizeze. În final, o încercare de a
cânta, "Garda, căpitanul și arhanghe-
lul din cer", rezulând o mormăială de
urlau și câinii din împrejurimi.

După ce și-au recuperat "instru-
mentul de muncă", Grigore și șoferul
au plecat la Viena. Au ascultat puțin
din banda magnetică, pe care au

transformat-o în "curier diplomatic",
și au raportat acțiunea Centralei. La o
următoare analiză s-a menționat că
"stăpânim și controlăm activitatea
așa-zisei grupări legionare de la
Viena".

Pe Dorina Gabor, care locuia nu
departe de ambasadă, Grigore a
văzut-o de mai multe ori. Ședea pe o
bancă în parcul de la Sf. Elisabeta
dând mâncare la porumbei. Trecea pe
lângă ea, o privea cu atenție și, cu
toate că era cam veștejită și prea mult
dezvoltată în alte timpuri, la nevoie
putea să-i devină amică. Dar acum la
ce-i folosea? Felicitările pentru "acți-
une" au venit foarte operativ, dar Gri-
gore n-a avut timp să le savureze,
deoarece a trebuit să se deplaseze în
vestul țării, unde îl aștepta o activitate
mult mai importantă. În drum a făcut
un popas la cel mai mare lac glacial
din Munții Alpi (Grossglockner). Me-
ditând asupra acțiunii ce urma să aibă
loc, auzi glasul copilului său între-
bându-l: "Tată, mâncăm și noi o
înghețată aici?"

Au trecut mulți ani. Nepotul său
are mai mulți ani decât avea fiica lui
atunci. Vremea a trecut, iar Grigore în
amintirile sale este supărat pe Dante
Alighieri, care spunea: *"Amintirile vin
atunci când din tot ce-a fost realitate,
nimic n-a mai rămas"*.

M. Dragomirescu

CUM DEVII OFIȚER DE INFORMAȚII LA BND

BUNDESNACHRICHTENDIENST - B.N.D. - este serviciul de informații externe al R. F. Germania, având, prin lege, atribuții exclusiv de obținere a informațiilor din străinătate, necesare în luarea măsurilor legislative și administrative pentru securitatea țării. Nu are, deci, atribuții executive. BND este subordonat nemijlocit cancelarului federal și este condus de un președinte și un vicepreședinte, amândoi având grad de general. În structura sa serviciul are mai multe direcții (Abteilung) operative și de analiză-sinteză, o direcție de securitate ("security"/protecție) și una tehnic-administrativă. Direcțiile sunt organizate pe subdiviziuni (Unterabteilung) în cadrul cărora există mai multe referenturi (Referat), iar acestea de divizează în birouri.

Regretatul nostru coleg, colonelul "Albert" și-a petrecut o mare parte a vieții și activității sale specifice pe spațiile de limbă germană, în Polonia, în Ungaria, în Belgia, dar și în Spania, ajungând să cunoască bine, la vremea respectivă, serviciile de spionaj și contraspionaj ale acestor țări. Revista "Periscop" publică, începând cu acest număr, destăinuirile sale cu privire la statutul ofițerului de informații externe din aceste țări, pe care urma să le înglobeze într-o carte a sa de "Memorii", dar pe care, din păcate, nu a mai apucat să o scrie.

*

Întrebare: Domnule colonel, ați desfășurat activități operative, după câte știm, eficiente, sub raportul interesului național al României, în Germania. Ați reușit să cunoașteți, neîndoielnic, atât din documente, cât și "pe viu" serviciile de spionaj și contraspionaj ale acestei țări. Ce ne puteți spune, în linii generale, despre ele?

Răspuns: Germania a avut dintotdeauna servicii de spionaj și contraspionaj puternice, eficiente, cu oameni disciplinați și bine formați profesional, indiferent că regimurile politice au fost autoritare, chiar dictatoriale sau democratice. Republica Federală a ultimelor decenii ale secolului trecut și a primilor ani din cel actual are în

principal trei servicii de securitate: de securitate internă, așa-numitul BfV, respectiv Bundesamt für Verfassungsschutz (Serviciul Federal pentru Apărarea Constituției); de informații externe BND, respectiv Bundesnachrichtendienst și Serviciul Federal

pentru Securitatea Tehnicii Informațiilor / BSI – *Bundesamt für Sicherheit in der Informationstechnik*). Pe lângă acestea, tot la nivel federal există servicii de informații – să le numim departamentale – ale Ministerului Apărării (Oficiul de informații al Forțelor Armate – A.M.B.W.; Serviciul Federal de Contrainformații al Armatei – M.A.D.) și Ministerului de Interne (Serviciul Federal de Poliție Judiciară).

Întrebare: *Din punctul de vedere al structurii și personalului, ce statut are Serviciul Federal de spionaj al Germaniei?*

Răspuns: BND este o **instituție militarizată**, nu aș spune militară, întrucât militarii de carieră ajung până la cel mult 12% din cadre și ocupă, în principal, funcțiile de conducere. Însă, mare parte din funcțiile de execuție sunt prevăzute cu grade militare. Avem a face, deci, cu trei categorii de cadre: **militari, funcționari** (Beamte) și **angajați** (Angestellte).

Întrebare: *Domnule colonel, din ce vă amintiți, ce ne puteți spune despre modul de a accede, de a intra în BND. Mă refer la recrutarea, angajarea personalului.*

Răspuns: Există, evident, o subdirecție, mai precis o referențură de resurse umane care se ocupă sau mai exact coordonează problema, pentru că la procesul de recrutare iau parte și celelalte direcții, în principal, cele operative și de analiză-sinteză. Inspectorii de resurse umane sau "cadriștii" cum le spuneam noi, sunt cei care "punctează" persoane din rândul absolvenților de liceu sau de facultăți, al angajaților unor firme, ministere etc. Am depistat, la un moment dat că este folosită, acoperit, evident și mica

publicitate, dar numai pentru muncitori.

Întrebare: *Dar în cazul militarilor?*

Răspuns: Aici, procesul este ceva mai diferit. BND are ofițeri care lucrează în Ministerul Apărării și care consultă dosarele personale ale militarilor pe care ei îi apreciază că ar avea calități pentru activitatea specifică de informații externe. Și, ca să "deconspir" ceva, am aflat aceste detalii tocmai de la un astfel de ofițer, care mi-a fost bun "prieten" în perioada cât m-am aflat în Germania. Aș vrea să subliniez un fapt, anume că astfel de transferări se fac exclusiv cu cadre ale Ministerului Apărării, nu și cu personal din alte structuri militare (Interne, alte Servicii). Nici de la BND nu pleacă personal în alte structuri, pentru că atât militarii, cât și nemilitarii sunt **angajați pe viață**.

Întrebare: *Interesant, dar ce se întâmplă dacă un cadru al BND nu se mai dovedește "demn" de această calitate, sau comite abateri disciplinare?*

Răspuns: Angajarea se face prin **contract de muncă** atât pentru militari cât și pentru funcționari. În mod excepțional, militarii și funcționarii sunt "dați afară" din Serviciu, dacă au fost condamnați prin justiție, altfel se recurge la o serie de măsuri disciplinare, administrative de ordin intern, dar nu li se desface contractul de muncă. Cei din categoria angajaților pot ieși din Serviciu, prin încetarea raportului de muncă, fie la cererea celui în cauză, fie în urma hotărârii conducerii instituției.

Întrebare: *Durează mult "procesul" de a accede în BND?*

Răspuns: Este, într-adevăr, un proces îndelungat, poate dura peste o jumătate de an. Au loc mai multe întâlniri de discuții cu candidatul, la care participă diverși șefi de la diferite eşaloane și direcții, de la care nu lipsește niciodată un reprezentant al direcției de securitate (protecție). Încă de la prima întâlnire, acesta îi prezintă candidatului condițiile și "privațiunile" la care trebuie să se supună și i se ia o declarație că acceptă să se facă verificări aprofundate asupra lui, evident în conformitate cu prevederile unei legi care reglementează acest domeniu, pentru a nu se aduce atingere libertăților și drepturilor fundamentale ale candidatului, în calitatea lui de cetățean german. Însă, vreau să insist asupra acestui lucru, verificările se fac cu toate mijloacele de muncă specifice. La întâlniri participă și șeful biroului/referenturii în care candidatul urmează să lucreze și care îi mai dă detalii privind activitatea pe care o va desfășura, urmărind astfel să-l cunoască mai bine pe candidat.

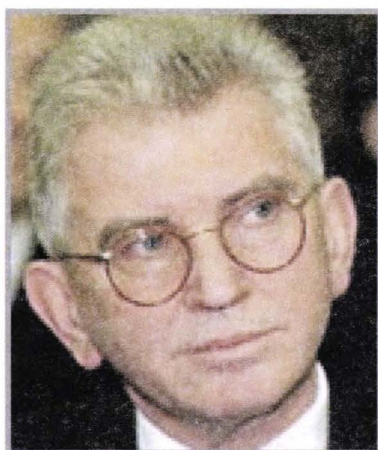
Întrebare: *Se fac și examinări psihologice, teste cu poligraful, control medical?*

Răspuns: Control medical, da, se face; militarii vin cu fișa medicală de la Ministerul Apărării. Din câte cunosc, la vremea respectivă nu se făceau examinări cu poligraful, tot din motive de respectare a libertăților cetățeanului.

Întrebare: *În afară de verificări pe linie de resurse umane și de security, ce altceva mai "suportă" candidatul?*

Răspuns: Concluziile verificărilor de securitate sunt aduse la cunoștința candidatului prin avizul favorabil sau de respingere. Pentru cei acceptați, în-

cepe o serie de teste în fața unei comisii ample din care nu lipsesc șefii de la resurse umane, security, unitatea unde va lucra candidatul și alți ofițeri sau funcționari specialiști. Testele au și formă scrisă și orală: o analiză de caz, o probă de cultură generală și pe profilul specialității absolvite, examen scris și oral de limbă străină, teste de analiză-sinteză și chiar și alte probe, în funcție de formația profesională a candidatului și de viitorul său loc de muncă.

Președintele BND, Ernst Uhrlau

Întrebare: *Cum se apreciază cunoștințele constatate în urma testelor?*

Răspuns: Se fac aprecieri de către fiecare membru al comisiei, care trebuie să fie, toate, favorabile pentru ca noul candidat să fie admis. Vreau să vă spun că încadrarea se face numai pentru o perioadă de șase luni, un fel de stagiul de probă. Dacă în acest interval "încadratul" nu dovedește aptitudini și calități pentru munca de spion în BND, el este scos din instituție.

Întrebare: *Dar, BND nu-și formează și cadre proprii în instituție?*

Răspuns: Evident, BND recrutează și personal spre a fi format pentru funcții de execuție; este vorba de tineri absolvenți cu diplomă ai liceului, pentru categoria funcționari și de absolvenți ai școlilor generale sau, ca la noi, ai gimnaziului, pentru categoria angajați. După parcurgerea etapelor de verificări și teste, aceștia sunt cuprinși la cursurile de pregătire din școala BND.

Întrebare: *Încet-încet, iată-ne ajunși și la acest capitol al discuției noastre. Ce ne puteți spune despre formarea profesională a personalului BND?*

Răspuns: Încet-încet am ajuns la un domeniu în care dumneavoastră sunteți mai specialist decât mine. Totuși, încerc să redau cât mai exact ceea ce știu în legătură cu aceste aspecte. BND are o școală, undeva în Bonn, care, la vremea respectivă era condusă de un general. Se aprecia, atunci, că instruirea sau mai bine zis, procesul de învățământ se desfășura cu aportul a peste 200 de profesori-instructori. Durata cursului de bază, cum s-a numit la noi, este de trei ani. Cadrele didactice sunt organizate pe un fel de catedre sau, mai degrabă, un fel de ateliere, cum se mai numesc în limbajul militar, fiecare cu obiectul propriu de activitate: programarea învățământului, curricula, pregătirea operativă, pregătirea tehnică, inclusiv în domeniul mijloacelor tehnice, electronice de obținere a informațiilor, limbi străine, folosirea calculatorului.

Întrebare: *Cum sunt repartizate disciplinele de învățământ pe durata acestor trei ani?*

Răspuns: Pe trimestre și semestre. Spre exemplu, disciplinele de drept, îndeosebi drept administrativ se pre-

dau un semestru, vreo 14 săptămâni sunt acordate organizării muncii în BND, problematicei generale a activității de spionaj; alte vreo 8 luni sunt dedicate însușirii obiectivelor, mijloacelor și metodelor muncii operative. Aș vrea să se rețină că din cei trei ani, aproape jumătate din timp este dedicat practicii în structurile operative ale BND, sigur, în mod etapizat.

Întrebare: *Cum este organizat studiul limbilor străine?*

Răspuns: La cursul de trei ani, limbile străine se studiază pe parcursul a aproape 20 de săptămâni, câte 8 ore pe zi. Se învață, în primul rând, engleza și franceza, dar și limbi ale țărilor din Răsărit (atenție deosebită se acordă limbii ruse) și ale unor țări afro-asiatice. Se tinde spre cunoașterea a trei limbi străine, două de circulație internațională și una de circulație restrânsă. Pentru limbile străine pentru care nu există posibilități de studiu în școală, cursanții sunt înscriși la alte instituții de învățământ din sistemul public sau la o facultate de limbi străine a Ministerului Apărării, aflată undeva în afara orașului Bonn. Aș vrea să se rețină că niciun fel de pregătire a cadrelor BND nu se face în școala BfV.

Întrebare: *A propos de această remarcă a dumneavoastră, observ că BND cooperează în principal cu Armata, cel puțin pe problemele de resurse umane.*

Răspuns: Da, dar cooperează și cu celelalte structuri, treabă nemțească, adică fiecare cu tarlăua lui, dar coordonarea este unică. Mergând pe linia celor spuse mai sus, pot adăuga că la școala BND se organizează cursuri de informații pentru diplomații Ministerului de Externe și pentru

cadrele MAD, respectiv ale Serviciului Federal de Contraintformații al Armatei, adică pentru personalul din aceste instituții care urmează să execute misiuni în străinătate.

Întrebare: *Ce alte forme de pregătire se mai organizează la BND, în afara cursului "de bază", de trei ani?*

Răspuns: Cursuri scurte, desigur, în primul rând pentru militarii aduși de la Ministerul Apărării și pentru absolvenții cu studii superioare, încadrați în BND. Dar, și cursuri de reciclare, de formare permanentă/continuă, cum li se mai spune, cursuri de management al muncii operative sau administrative, precum și cursuri intensive de limbi străine.

Întrebare: *Domnule colonel, cum se finalizează cursul de bază pentru cadrele BND?*

Răspuns: La sfârșitul cursului se susține un examen de absolvire. Cei declarați reușiți la acest examen sunt considerați absolvenți cu studii supe-

rioare postliceale. Este un fel de licență.

Întrebare: *Domnule colonel, oamenii sunt încadrați în BND, sunt pregătiți/perfecționați, își desfășoară activitatea o perioadă îndelungată, dar se mai și retrag. Ce ne puteți spune despre pensionarii BND, despre pensiile lor?*

Răspuns: Este, într-adevăr, o problemă care ne interesează pe toți, pentru a vedea cum se înclină balanța. Privitor la vârsta de pensionare, aceasta diferă: militarii, la 53 de ani (căpitanii), 59 de ani (coloneii), 60 de ani (generalii). La funcționari și angajați vârsta de pensionare începe la 62 de ani, la cerere, dar ei pot să-și continue activitatea până la 65 de ani. Despre pensii, ce să vă spun? La vremea aceea, mai mult decât decente: mii de mărci. Nu mă îndoiesc că nici acum, în euro, nu sunt altfel. Ale noastre, în lei, sunt diferite de nivelul lor. Și, am făcut și noi exact ce au făcut și ei: spionaj în interesul țării!.

A consemnat Paul Neagu

I-am mulțumit domnului colonel "Albert" pentru interesanta noastră discuție. Din păcate, nu ne-am mai putut întâlni pentru a continua valorificarea memoriei unui om deosebit, prin venele căruia curgea sânge de sas (prin tată), de ungar (prin mamă) și de român (prin bunica maternă) care, prin tot ce a făcut, a fost un ROMÂN ADEVĂRAT, practicant al cultului greco-catolic.

CONFLICTUL ARABO-ISRAELIAN: O PROBLEMĂ MEREU ACTUALĂ ÎNTRE "VECHIUL" ȘI "NOUL" ORIENT MIJLOCIU

La 4 iunie a.c., aflat în prima sa vizită oficială în regiunea Orientului Mijlociu, într-o capitală care își atribuie (și, în bună măsură, chiar are) statutul de "inimă vibrândă a arabismului și panarabismului" – am numit orașul Cairo – președintele Barack Obama rostea un "istoric" discurs în care oferea lumii islamice și arabe "ramura de măslin" a păcii și girul Administrației și al său personal pentru încheierea sexagenarului și sângerosului conflict dintre arabi și evrei.

Inițiativa noului locatar de la Casa Albă a fost receptată, emoțional, drept o replică sui-generis, peste ani, la tot atât de celebrul discurs pe care, în 1974, Yasser Arafat îl rostea de la tribuna Adunării Generale a O.N.U., oferind comunității internaționale să aleagă "între pușcă și ramura de măslin" și cerând, patetic, la vremea respectivă: "nu lăsați să se ofilească această mlădiță!". Inutilă cerere, precum avea să se dovedească în următorii treizeci de ani și cum, încă, se dovedește și astăzi.

Pentru alții - inclusiv pentru Israel - discursul lui Obama nu s-a deosebit de cel al lui Yasser Arafat decât prin recuzită: de data aceasta, președintele american își lăsase acasă pușca!

S-a afirmat, nu de puține ori, că instalarea democratului afroamerican Barack Hussein Obama în Biroul Oval este sortită să închidă definitiv o etapă cenușie a conflictului arabo-israelian

și să deschidă o nouă pagină în istoria contemporană a acestuia – era conviețuirii și păcii. Un optimism supralicitat, cel puțin în măsura în care "pagini" similare au mai fost deschise și de Bill Clinton și de George Bush care, sub semnul inspirației divine, proorocea apariția pe harta regiunii a unui stat palestinian independent până la finele anului 2005 și care, în anul 2002, lansa, prin vocea sfetnicului său întru diplomație, Condoleezza Rice, grandiosul proiect de realizare a "noului Orient Mijlociu" sau a "marelui Orient Mijlociu", la a cărui temelie trebuia să fie pusă, între altele, "anarhia constructivă" care, în cele din urmă, s-a dovedit a fi tot atât de distructivă precum conflictul arabo-israelian însuși.

Bill Clinton, Yitzhak Rabin și Yasser Arafat la Casa Albă (septembrie 1993)

Cât de nou este, astăzi, Orientul Mijlociu și cât de diferit este acesta de "vechiul" Orient ? – o întrebare care pleacă de la logica bunului-simț potrivit căreia a fi "nou" înseamnă a fi

altceva, deosebit și superior prin raportare la ceea ce este caduc și golit de dinamicitate?

“Vechiul” Orient Mijlociu, din perspectiva planificatorilor și a susținătorilor acestei sintagme, a însemnat un conflict cu câteva coordonate structurale definitorii: conflictul teritorial între lumea arabă și Statul Israel creat la 14 mai 1948 și conflictul existențial între palestinieni și statul evreu. A mai însemnat, în egală măsură, o versiune locală a teoriei lui Samuel Huntington despre “ciocnirea civilizațiilor”: o ciocnire între două civilizații, două religii, două maniere diferite de raportare la istorie și la existență și, nu în ultimul rând, între două naționalisme: sionismul fundamentat și conceptualizat de Theodor Herzl, pe de o parte și naționalismul arab gândit, în forma sa paradigmatică contemporană, de fostul președinte egiptean Gamal Abdel Nasser.

Ce a adus și cum s-a materializat această “ciocnire” polimorfă? Prin patru războaie majore între *state* arabe și *statul* Israel, prin apariția conflictelor cu actori atipici – *statul*, pe de o parte, și *actori non-statali*, pe de altă parte.

Dacă ar fi să stabilim o limită temporală finală a acestui “vechi” Orient am putea spune că ea este marcată nu atât de încheierea primelor tratate de pace dintre Israel și Egipt (Acordurile de la Camp-David, 17 septembrie 1979) și dintre Israel și Iordania (Acordul de la Wadi Araba, 26 octombrie 1994) și nici de momentul Oslo din 1993 prin care au fost convenite primele acorduri de pace palestiniano-israeliene, după cum nu a luat sfârșit în ziua de 11 septembrie 2001, cât, mai degrabă, în momentul în care George Bush-jr. se

așeza pentru întâia oară în fotoliul prezidențial din Biroul Oval.

Trimis – după propriile afirmații – de Dumnezeu însuși să aducă “pe pământ pace și întru oameni bunăvoie”, predecesorul lui Barack Obama poate intra cu fruntea sus în paginile istoriei printr-o realizare fără precedent, pe care folclorul politic arab o denumeste prin sintagma de “noul vechi” – adică un vechi Orient Mijlociu îmbogățit cu noi elemente și focare de tensiune, discordie, conflicte și crize. “Siluind” cu blândețe canoanele limbii am putea afirma că “Noul Orient Mijlociu” se prezintă, mai curând, ca “Vechiul Orient Mijlociu” care este nou doar prin trecerea vremii și prin acumularea de noi complicații și complicități.

O privire *à vol d’oiseau* asupra noilor realități este suficientă pentru a dovedi... evidența.

1. Relațiile interarabe sunt, în pofida declarațiilor de cancelarie, mai deteriorate decât oricând. *Maghrebul* arab din nordul continentului african este închis către sine, prea puțin legat de *Mashrequl* care alcătuiește restul lumii arabe și orientat – așa cum Jamahiriya libiană o face de mai multă vreme – nu atât către Uniunea arabă, reprezentată de Ligă, cât, cu deosebire către uniunea africană instituționalizată prin Organizația Unității Africane.

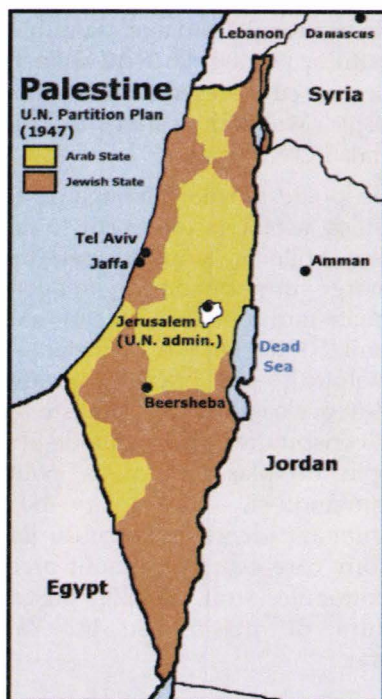
Siria – acest pivot fundamental al procesului de pace regională – renunță cu dificultate la rolul auto-asumat de protector și mentor al unui Liban care se zbate între propriile confesionalisme și ofensiva agresivă a ministatului libanez numit Hezbollah, așteptându-l pe... Obama – Godot sau, eventual, pe Sarkozy-Godot

pentru a aduce libanezilor uitata ramură de cedru.

Lumea arabă este, astăzi, divizată - prin propria atitudine sau prin afecțiuni electivă - între "moderați" în fruntea cărora se auto-situează Egiptul, Arabia Saudită și Emiratele din Golful arabo-persic și "radicali" în frunte cu Siria lui Bashar Al-Assad care și-a găsit, în cele din urmă!, "aliatul strategic" sub pulpana ayatollahului Khamenei. În traducere liberă, clasificarea este făcută după criteriul lui George Bush "cine nu e cu noi, este împotriva noastră" (sentință care, în treacăt fie zis, este doar un plagiat după Vladimir Ilici Lenin).

2. Problema palestiniană se află în moarte clinică. Dramaticul clivaj care a dus la împărțirea teritoriilor autonome între Republica Hamasland și Republica Fatahland se datorează, desigur, unor obediențe - altfel tradiționale - față de sponsori regionali străini, Iranul și Siria, bunăoară, dar cauza profundă a acestei dramatice și încrâncenate lupte se regăsește în vanități, orgolii de liderism personal, obediență față de mentorii din jur, sete de putere, corupție. În pofida demersurilor insistente desfășurate de alți "frați" arabi - Egipt, Arabia Saudită, Qatar, Yemen ș.a. - dialogul interpalestinian bate pasul pe loc, iar perspectivele de reconciliere sunt sumbre. În atari condiții, este firesc ca premierul israelian Benjamin Netanyahu să potențeze mai vechiul slogan potrivit căruia Israelul nu are un partener palestinian de negocieri, credibil și convingător.

Guvernul de la Tel-Aviv și iudaismul ultraortodox îl acuză pe Barack Obama de a fi dat uitării "Eretz

Israel" și a se fi "vândut" arabilor și Iranului, dar cere în schimb lumii arabe normalizarea deplină a relațiilor bilaterale înainte de începerea oricărui proces politic de negociere, iar palestinienilor le oferă o "înghețare" vremelnică (până se trece puntea !) a implantării de noi așezări evreiești în Cisjordania și un stat cu frontiere temporare și ciuntit de o parte a prerogativelor prin care se definește oricare entitate statală - interdicția de a avea o armată proprie, lipsa suveranității asupra spațiului aerian și a apelor teritoriale maritime, controlul israelian asupra relațiilor și acordurilor internaționale bilaterale pe care statul palestinian le-ar încheia, eliminarea din discuție a unor probleme fundamentale precum cea a refugiaților palestinieni sau a viitorului statut al Ierusalimului. Iar liderul de dincolo de Ocean dă de înțeles că această ofertă este "politically correct". Cel

puțin așa rezultă din agenda publică a discuțiilor pe care, la 18-19 august, le-a avut cu președintele egiptean Hosni Mubarak, aflat în vizită oficială la Washington.

Se poate afirma, fără teama de a greși, că, astăzi, în interiorul "noului" Orient Mijlociu, poporul palestinian parcurge o perioadă de apogeu al dramatismului pe care l-a cunoscut în ultimii 50 de ani de "rezistență" și "revoluție". Iar liderii săi invocă asiduu aceleași vechi și fataliste teorii ale "conspirației", mai comode și mai simplu de plasat pe piața politică, menținându-și, însă, ca pe o coordonată identitară, reziduurile de gândire care s-au împotmolit precum împotmolite sunt, astăzi, pușca și ramura de măslin ale lui Yasser Arafat.

3. Tendințele centrifuge, separatiste cu care se confruntă state precum Yemenul, amenințat de revenire la fostele entități statele din nord și sud, sau Sudanul, în care sudul și, în ultimul timp, provincia vestică Darfur, își revendică independența teritorială și politico-administrativă, acestora adăugându-li-se revirimentul neo-fundamentalist islamic de sorginte ideologică salafist-jihadistă care tinde să transforme peninsula arabică și, mai ales, sudul yemenit al acesteia, într-un nou pol al terorismului confesional islamic, după ce Afganistanul, Pakistanul sau Irakul nu mai oferă condițiile propice de acțiune și siguranță pentru prozelitii și militanții lui Ossama Bin Laden și ai lui Ayman Al-Zawahiri. În aceeași măsură, este vorba de apariția unor structuri și grupuri extremist-teroriste cu origini dogmatice confesional-islamice în Palestina, în Maghrebul arab din nordul continentului african, amenințările

ascensionale din partea islamismului politic al "Fraților Musulmani" la adresa unor regimuri confruntate cu probleme interne - Egiptul, Siria, Libanul etc. sau lipsa unor perspective reale de deblocare a procesului general de pace dintre Israel și lumea arabă.

*

În actualul climat care caracterizează situația generală din regiunea Orientului Mijlociu, se pune, în mod firesc, întrebarea referitoare la perspectivele de deblocare a procesului politic de pace în această parte a lumii și, mai ales, la șansele ca proiectul pacifist al noii Administrații de la Washington să devină realitate.

Este neîndoielnic faptul că, încă de la instalarea sa în Biroul Oval, Barack Obama își urmărește cu acribie proiectul - pus în fruntea priorităților de politică externă - de a readuce pacea între arabi și evrei, pe de o parte și palestinieni și israelieni, pe de altă parte.

Reușita sau eșecul acestui program generos depinde, într-o largă, dar nu decisivă măsură de Obama însuși și de instituțiile statale americane implicate, într-un fel sau altul, în dosarul Orientului Mijlociu și avem în vedere, îndeosebi, diplomația americană, Congresul, Pentagonul și serviciile de informații de dincolo de Ocean. Decizia finală și, implicit, viitorul păcii și stabilității regionale constituie, însă, pariul și marea sfidare care îi privește, în primul și în ultimul rând, pe actorii nemijlocit implicați.

Se cuvine subliniat un fapt pe care media internațională îl abordează mai puțin și, în orice caz, cu prudență și anume acela că, Barack Obama este

“condamnat” să debaraseze imaginea Americii și a Administrației pe care o conduce de sedimentele împovăra-toare moștenite de la predecesorul său George Bush, iar una din pârgurile importante de care dispune îi este oferită de îndeplinirea promisiunii – pe care nici Bill Clinton, nici George Bush nu au putut sau nu au vrut cu adevărat să o respecte, anume pacea între arabi și evrei, percepută astăzi drept cheie care poate deschide porțile către soluționarea altor conflicte în care America este implicată – Irak, Afghanistan, Pakistan, campania împotriva fenomenului terorist fundamentalist sau dosarul nuclear al Iranului. Spre deosebire de predecesorii săi, Barack Obama dispune, în sensul celor menționate, de un atu deloc neglijabil: susținerea absolută de care se bucură din partea armatei și a serviciilor de securitate și informații – singurele instituții neafectate de considerente și interese de natură religioasă, etnică sau ideologică și, cu atât mai puțin, de interesele ideologiei sioniste și ale lobbyului evreiesc – Congresul și o bună parte a evreilor americani.

Care sunt, însă, abordările altor actori – regionali dar și extra-regionali?

Există o convergență deplină între politicile orientale ale Administrației Obama și cele ale Uniunii Europene, atât în ceea ce privește capitolul păcii, cât și în alte probleme segmentiale ale conflictului din regiune – Iranul, Libanul, poziția față de mișcările politico-militare Hezbollah din Liban sau Hamasul palestinian. Dacă, pe de altă parte, China și Federația Rusă, se distanțează de Washington în chestiuni precum concurența economică, Taiwanul sau drepturile omului, în primul caz și Georgia, Abhazia,

Caspica, extinderea NATO etc., în al doilea caz, în schimb atât Beijingul, cât și Moscova sunt deschise și dispuse la pertractări, târguiri și concesi reciproc încurajatoare cu SUA în chestiunile referitoare la Orientul Mijlociu sau, în subsidiar, la reglementarea “onorabilă” a dosarului nuclear al regimului teocratic din Teheran.

Benjamin Netanyahu și Barack Obama

De partea cealaltă, Cabinetul israelian și premierul Benjamin Netanyahu sunt, într-un discurs devenit, deja, lucru comun, prezentați drept “oaia neagră” sau obstacolul principal care stânjenește mersul spre pace. Într-o oarecare măsură, această abordare nu este lipsită de temei, atâta vreme cât Netanyahu și extrema dreaptă și religioasă de pe eșichierul politic israelian ridică atât în fața comunității occidentale, cât și a lumii arabo-islamice și a comunității politice palestiniene condiții în aparență prohibitive – și pe unele dintre ele le-am menționat deja – dar, în același timp, o asemenea tactică a solicitării a cât mai mult cu putință pentru a obține, în final, un maximum posibil, nu este decât o reflectare a tradiției de negociere caracteristică întregii istorii contemporane a Israelului politic de la perioada mandatului britanic și până

în zilele noastre. Netanyahu este dispus la negocieri și concesi, cu condiția ca acceptarea oficială a acestora să fie făcută cât mai târziu și cât mai profitabil.

Partea palestiniană se situează, în continuare, pe poziția cunoscută a neputinței de a se manifesta ca partener de discuții credibil și constructiv, iar declarațiile din ultimul timp ale președintelui Mahmud Abbas potrivit căruia negocierile cu Israelul nu vor fi acceptate decât cu condiția stopării de către acesta a

implantării de noi așezări nu face decât să reia ideea de căpetenie din planul de pace al lui Barack Obama, valabilă ca argument doar atât cât Barack Obama o va susține.

Cât privește lumea arabă, aceasta se mulțumește să doarmă pe niște lauri pe care nu i-a câștigat încă. De altfel, nici nu are sau nu i se oferă o alternativă de acțiune.

Zorii păcii în Orientul Mijlociu sunt, încă, departe.

Ambasador prof. Dumitru Chican

DRAMELE BASARABIEI: LICHIDAREA REZISTENȚEI ANTISOVIETICE REFLECTATĂ ÎN DOCUMENTE KGB (DECLASIFICATE)

1. Represiuni și deportări

„Deportații de pe teritoriul RSS Moldovenești sunt trimiși la așezare pe vecie în regiunile Kurgan, Tiumeni, Irkutsk, în ținutul Altai... În general, operațiunea de deportare a decurs destul de normal, fără cine știe ce excese... Au fost împușcați 7 deportați, care au încercat să fugă, 4 au fost răniți ...”¹

Strămutările de populație din teritoriile ocupate au constituit dintotdeauna o modalitate dură pentru anihilarea și distrugerea opozițiilor de orice fel, la care a recurs sistematic puterea imperială rusă, țaristă sau sovietică. Neîndoielnic, însă, deportările din perioada bolșevismului stalinist, efectuate în gulagurile din regiunile înghețate ale Siberiei, au ridicat regimul de teroare, umilire și exterminare a ființei umane pe culmile „perfectiunii”. Represiunilor în masă care se întind pe mai multe decenii le-au căzut victime milioane de oameni nevinovați, trimiși la moarte fără judecată, atât din rândul rușilor, cât și al celorlalte popoare „eliberate” de Țara Sovietelor.

Documente de arhivă publicate în ultimii ani de istorici de la Chișinău

aduc la lumină dovezi înfiorătoare despre cruzimea și bestialitatea „eliberatorilor”.

Românii aflați pe teritoriile căzute sub ocupația bolșevică au avut parte de mai multe valuri de deportări: perioada cuprinsă între anii 1924 - 1940 (românii transnistreni din fosta Republică Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească - RASSM); 1940 (imediat după re-anexarea Basarabiei, circa 90.000 de oameni au devenit victime ale execuțiilor și deportărilor); iunie 1941 (românii din fosta Republică Sovietică Socialistă Moldovenească - RASSM, 18.400 de cetățeni sau, după alți autori, peste 22.000 persoane, au fost declarate „elemente antisovietice” sau „periculoase social” și deportate. Autoritățile sovietice comandaseră alocarea a 1315 vagoane pentru deportarea a 85.000 de basarabeni, dar izbucnirea războiului le-a încurcat planurile); în perioada 1944 - 1946 (38.352 basarabeni, 8.198 bucovineni și 9000 de români de la est de Nistru, „repatriați” din România în cadrul măsurilor de aplicare a Armistițiului, au fost deportați sau executați); 6-7 iulie 1949 (11.288 familii, respectiv 48.850 de oameni, deportați în Siberia în cadrul așa-numitei operațiuni „Sud”); aprilie 1951 (peste 700 de

¹ Dintr-un document cu caracter „strict secret de importanță deosebită” întocmit în 1949 de organele de securitate sovietice de la Chișinău.

familiei din secta „Martorii lui Iehova” au fost deportate în Siberia).

Toate aceste acte criminale, de o barbarie rareori identificată în istorie, au lovit crunt ființa românilor din Basarabia, provocând nenumărate drame, traume adânci și dureri nemărginite în sufletele unor oameni deveniți peste noapte victime sub tăvălugul nemilos al urgiilor declanșate de regimurile tiranice.

Deportările din iulie 1949 au anumite particularități care le individualizează. Războiul mondial se încheiasă de patru ani, URSS dobândise o putere discreționară asupra țărilor Europei centrale și de est... Represiunile din vara anului 1949 nu s-au mai desfășurat sub semnul improvizației și al impulsurilor generate de precipitarea unor evenimente neprevăzute. Dimpotrivă, documentele scoase la iveală dezvăluie un scenariu planificat cu sânge rece, pregătit și înfăptuit metodic timp de aproape șase luni. Iată, pe scurt, cronica neagră a acestei crime imprescriptibile împotriva românilor basarabeni:

17 ianuarie 1949: ministrul Securității de Stat (NKVD/KGB) al RSSM, Iosif Mordoveț (un apropiat al „vestitului” Lavrenti Beria, care a condus Securitatea moldovenească în perioada 1944-1955) trimite la Moscova o notă informativă „Despre metodele și formele de luptă ale elementelor culăcești și naționaliste” (n.n. culac = chiabur, țăran înstărit);

17 februarie: I. Mordoveț informează din nou Moscova „Despre particularitățile culăcimii basarabene”;

17 martie: liderii comuniști de la Chișinău (N. Covali și G. Rudi) împreună cu reprezentantul pentru RSSM al

CC al PC(b) din toată Uniunea, V. Ivanov, adresează lui I. V. Stalin „rugămintea de a permite să fie deportați din republică culacii și alte elemente antisovietice”. Scopul urmărit rezultă cu claritate din expunerea de motive: capii acestor familii, „elemente chiburești și naționaliste, au constituit întotdeauna sprijinul regimurilor reacționare române pe teritoriul fostei Basarabii, făceau parte din diferite partide burghezo-naționaliste românești, erau promotori ai politicii antisovietice la sat”;

06 aprilie: Biroul Politic al CC al PC(b) din toată Uniunea adoptă hotărârea „Cu privire la deportarea de pe teritoriul RSS Moldovenești a culacilor, foștilor moșieri, mari negustori, a complicilor activi ai ocupanților germani, a persoanelor care au colaborat cu organele de poliție germane și române, a participanților la activitățile partidelor și organizațiilor profasciste, a albgardiștilor, membrilor sectelor nelegale, precum și a familiilor tuturor categoriilor enumerate mai sus”. Hotărârea stabilea totalul persoanelor care urma să fie deportate la 11.280 familii (40.850 de oameni). De asemenea, se menționa ca deportarea „să se facă pe vecie” în regiuni din Kazahstanul de sud, RSS Kazahă, precum și în ținutul Altai, regiunile Kurgan, Tiumeni, Tomsk ale RSFS Ruse;

16 mai: Ministerul Securității Statului (NKVD/KGB) al URSS elaborează „Instrucțiunile referitoare la ordinea completării dosarelor privind deportările de pe teritoriul RSS Moldovenești...”;

11 iunie: Ministrul afacerilor interne al URSS, Serghei Kruglov, semnează ordinul clasificat „strict secret de importanță deosebită” referitor la

modalitățile de „luare în primire, transportare, repartizare și angajare la lucru a deportaților din RSS Moldovenească”. Se reiterează că deportații basarabeni vor fi „trimiși la așezare pe vecie” în regiunile nominalizate prin Hotărârea din 06 aprilie a Biroului Politic al CC al PC(b) din toată Uniunea;

28 iunie: Sovietul Miniștrilor de la Chișinău adoptă hotărârea „Despre deportarea din RSS Moldovenească a familiilor culacilor, foștilor moșieri și mari negustori”, prin care se aprobau listele persoanelor ce urma să fie deportate, precum și transmiterea acestora „Ministerului Securității de Stat al RSS Moldovenești (tov. Mordoveț)”;

30 iunie: Sovietul Miniștrilor de la Chișinău mai adoptă o hotărâre „Cu privire la confiscarea și desfacerea averii persoanelor deportate de pe teritoriul RSS Moldovenești și despre responsabilitatea pentru furtul sau irosirea ei”;

04 iulie: Ministrul afacerilor interne al RSS Moldovenești raportează ministrului de interne al URSS: „lucrul pregătitor pentru luarea în primire și transportarea din RSSM a culacilor, moșierilor, albgardiștilor și naționaliștilor s-a încheiat”;

12 iulie: ministrul moldovean al Securității, I. Mordoveț, și împuternicitul KGB al URSS la Chișinău, I. Ermilin, trimit șefilor de la Moscova un raport detaliat cu privire la desfășurarea Operațiunii „Sud”, în care menționează: „Operațiunea de deportare a început la ora 2 în noaptea de 6 spre 7 iulie și s-a

terminat la ora 20, în 7 iulie 1949. În total au fost deportate 11.293 de familii, din care bărbați - 9745, femei - 13.924, copii - 11.381. Pe 7-8 iulie 1949 au fost trimise peste hotarele Moldovei 30 de eșaloane (1573 de vagoane) cu deportați... La desfășurarea Operațiunii „Sud” au participat 4496 de cadre din Serviciul operativ, 13.774 de soldați și ofițeri din unitățile Securității de Stat, 24.705 cadre din activul de grăniceri sovietici... Au fost mobilizate 4069 camioane, inclusiv 2563 de camioane din unitățile Districtelor militare Carpați și Odesa... În general, operațiunea de deportare din RSS Moldovenească a decurs destul de normal, fără cine știe ce excese... Au fost împușcați 7 deportați, care au încercat să fugă, 4 au fost răniți...”².

2. Anihilarea organizațiilor clandestine. „Rasskaji, rumînskii bandit!”

Timp de decenii, rezistența acerbă manifestată de românii basarabeni față de colectivizare și de ocupația sovietică, în general, a fost ascunsă cu grijă publicului larg din RSSM și URSS și, cu atât mai mult, din afara granițelor imperiului.

Informații despre activitățile calificate ca antisovietice erau păstrate în rapoartele și dosarele cu caracter strict secret ale KGB, fiind destinate, pe circuite închise, doar organelor de partid, de procuratură și justiție, chemate să-și dea girul asupra măsurilor de reprimare. Așa cum remarcă unii cercetători de peste Prut, spre deosebire de anii '30, când liderii orga-

² Valeriu Pasat, Trudnițe straniți istorii Moldovî (Pagini complicate din istoria Moldovei), Moscova, Editura Terra, 1994.

nizațiilor antisovietice erau blamați și defăimați public, în anii '50 „se păstra în taină însăși existența unor asemenea organizații, întrucât se considera că în URSS... nici nu putea fi vorba de... acte de nesupunere și ură față de regimul existent”³.

Documente de arhivă scoase la iveală după 1991 dezvăluie existența unei mișcări de rezistență în Moldova sovietică la dimensiuni ce păreau de neconceput până mai ieri în conștiința românească și europeană cu privire la populația din spațiul pruto-nistean. Iată câteva exemple de organizații clandestine care au încercat să se opună tăvălugului colectivizării și sovietizării românilor basarabeni.

Grupul condus de țăranul Filimon Boghiu (n.n. Bodiu, în alte scrieri), care a activat pe teritoriul raioanelor Chișcăreni, Sângerei, Telenești și Călărași în anii 1945-1950. Activitatea antisovietică a grupului Bodiu a fost mai îndelungată decât a altor grupuri cu obiective similare, în special datorită însușirilor personale ale conducătorului său, Filimon Bodiu, susținut îndeaproape de soția sa Olimpiada, devenită în timp un adevărat simbol al „Moldovei antisovietice”⁴.

Actele de acuzare și sentința din 1951, în pofida încercării anchetatorilor de a-i prezenta pe membrii grupului Bodiu ca pe o adunătură de elemente declasate și teroriste, nu pot ascunde scopurile reale ale înfripării unei asemenea organizații de sacrificiu conștient: promovarea unei agitații antisovietice „îndreptată spre sa-

botarea măsurilor de consolidare a puterii sovietice în Moldova și de colectivizare a agriculturii”, răspândirea de „zvonuri provocatoare despre inevitabila înfrângere a Uniunii Sovietice în cazul izbucnirii unui război cu statele capitaliste”, defăimarea condițiilor materiale și de trai ale „truditorilor din Uniunea Sovietică”.

Cel mai interesant document al grupului Bodiu este considerat așa-numita „Adresare către țărani”, pe care Filimon Bodiu o citea sistematic la adunările clandestine. Potrivit declarațiilor făcute în fața anchetatorilor de soția conducătorului grupului, în apelul respectiv se arăta că „țăranii nu trebuie să intre în colhoz, iar tinerii - în comsomol și că este necesar ca ei să se abțină de la îndeplinirea planului de colectare a cerealelor...”. Totodată, se mai menționa că „degrabă va începe războiul Americii și Marii Britanii împotriva URSS, în care Uniunea Sovietică va suferi înfrângere, iar orânduirea veche va fi restabilită”.

Una dintre cele mai curajoase și, totodată, mai incitante declarații făcute de Olimpiada Bodiu în fața anchetatorilor kaghebiști la interogatoriul din 12 martie 1951 este următoarea:

„Întrebare: ... S-a stabilit că ați trecut în ilegalitate în virtutea convingerilor antisovietice și că ați desfășurat o activitate dușmănoasă. De ce încercați să ascundeți lucrul acesta?

Răspuns: Nu neg că soțul meu Bodiu Filimon și eu eram predispuși antisovietic și aceasta a fost una din

³ Elena Postică, „Organizații de rezistență din Basarabia postbelică (1944-1950)”, în *Revista de istorie*, Chișinău, 1996, nr. 4, p. 43-55.

⁴ Pentru detalii vezi Ion Țurcanu, *Moldova antisovietică*, Chișinău, Editura Prut Internațional, 2000.

cauzele care ne-a determinat să trecem în ilegalitate...”.

Sentința de condamnare a Olimpiadei Bodiu a fost pronunțată la începutul lunii iulie 1951 de către tribunalul militar al trupelor MAI al RSSM, fiind acuzată de „trădare de patrie, comiterea de acte teroriste îndreptate împotriva reprezentanților puterii sovietice și participarea la o organizație contrarevoluționară...”. A fost trimisă, alături de alți membri ai grupului, la minele din Siberia și Kazahstan (lagărele de la Vorcuta, Karaganda, Dubrovna, Mineralnii, Stepnoi, Oziornii). În anul 1956, membrii grupului au fost puși în libertate, pe motiv că au fost „condamnați la o pedeapsă prea mare” ori „condamnați fără temei”. Cu o singură excepție: în baza hotărârii din 29 iunie 1956 a unei comisii a judecătoriei supreme a URSS, Olimpiada Bodiu a fost obligată la încă zece ani de muncă forțată în lagărul de la Dubrovna. A revenit în Basarabia după 15 ani de lagăr, de maltratări și umiliri...

Gruparea clandestină intitulată Organizația Națională a Basarabiei „Arcașii lui Ștefan”, activă în anii 1946-1947 în părțile Sorociei. Scopul național al înființării acestei organizații este precizat de inițiatori într-un document datat 1 august 1946, din care cităm:

„Având în vedere:

a doua cotopire a bolșevicilor pe pământul sfânt al Basarabiei; dezlipirea fraților de același sânge, neam, limbă și credință; fărădelegile săvârșite asupra vechilor plăieși și arcași ai lui Ștefan, care au stat zeci de veacuri stavilă la Nistru contra pu-

hoiului slav și au apărut pământul dăruit de Dumnezeu,

având în vedere:

deportările în masă, distrugerea căminelor, teroarea asupra poporului...; deoarece moralul populației este foarte scăzut și bolșevicii din toate părțile caută să distrugă sămburele românesc din Basarabia;

am hotărât a înființa o organizație cu scop național...”.

În momentul depistării organizației (martie 1947) de către organele KGB, numărul membrilor săi era de circa 140 de persoane, împărțiți pe secții teritoriale, precum și în „celele comunale”, active și în instituții de învățământ. La primirea în organizație, tinerii ilegaliști depuneau un jurământ de credință Patriei și poporului, se angajau să lupte până la moarte împotriva comunismului și rosteau „crezul arcașului” (care stipula credința în Dumnezeu și în veșnicia neamului românesc, încrederea în victorie, dorința de a lupta până la moarte împotriva dictaturii staliniste - „pericolul civilizației omenești și al neamului românesc”).

„Partidul Libertății”, organizație antisovietică inițiată în mai 1949, ce a activat în raioanele Chișinău, Kotovsk și Cărpineni, își propunea programatic lupta pentru a recăpăta „ce am avut mai scump - adică libertatea”.

În Actul de acuzare întocmit de organele de securitate sovietice și aprobat la 16 decembrie 1950 de ministrul Securității de Stat al RSSM, Iosif Mordoveș, se preciza: „Membrii organizației „Partidul Libertății”, fiind naționaliști moldo-români, au avut o atitudine ostilă față de înfrân-

gerea României fasciste în cel de-al doilea război mondial și față de instaurarea puterii sovietice în Moldova. O ură deosebită le-a trezit colectivizarea gospodăriilor țărănești și lichidarea culacilor... Toți aceștia erau profesori de școală,... și, fiind înverșunați naționaliști moldo-români erau uniți între ei prin comunitatea convingerilor dușmănoase puterii sovietice... Sperând că blocul americano-englez va declanșa un război împotriva Uniunii Sovietice și dorind înfrângerea URSS în acest război, în scopul apropierii acestei înfrângeri s-au exprimat în favoarea unei lupte organizate împotriva puterii sovietice...".

La interogatoriul din 30 august 1950, unul dintre organizatori, Ion Istrati, a declarat anchetatorilor că membrii organizației „considerau Moldova parte componentă a României, iar alipirea ei la Uniunea Sovietică o calificau un act violent”.

De prisos să mai precizăm că Ion Istrati, ca și ceilalți lideri ai „Partidului Libertății” ori ai altor organizații antisovietice au fost condamnați la moarte prin împușcare.

„Armata Neagră”, organizație antisovietică formată imediat după deportările masive din vara anului 1949 din grupuri de rezistență ascunse prin păduri, care au recurs la lupta armată împotriva puterii sovietice din raioanele Cornești, Chișcăreni, Bravicea și Călărași. Conform opiniei istoricului Ion Țurcanu, „cei aproape 50 de membri activi ai Armatei Negre, care-și mai ziceau și „haiduci ai morții”, ceea ce sublinia hotărârea lor nestrămutată, aproape disperată de a lupta cu prețul vieții împotriva regimului de ocupație, au întreprins

cu succes, pe parcursul anilor 1949-1950, o serie întreagă de acțiuni pentru zădărnicierea colectivizării gospodăriilor țărănești și îndoctinarea comunistă a populației”.

Un document de anchetă al KGB recunoștea că activitatea antisovietică „atât de intensă” a membrilor acestei organizații a fost posibilă datorită faptului că, „aflându-se în ilegalitate și ascunzându-se în păduri, aceștia se bucurau de o largă susținere și de ajutor datorită numeroaselor legături pe care le aveau...”.

Și în acest caz, ca și în cel al grupului organizat de Filimon Bodiu, o țărăncă basarabeancă simplă, pe numele Maria Buruiiană, s-a implicat activ în susținerea luptei cu organele de represiune sovietice, devenind de asemenea un simbol al eroismului în înfruntarea cu mașinăria bolșevică a terorii. Arestată în vara anului 1950 de KGB și după un simulacru de anchetă în care femeia i-a înfruntat cu demnitate pe torționari, a fost acuzată de „trădare de patrie” și condamnată la 25 de ani privațiune de libertate în lagăr de corecție prin muncă, pierderea drepturilor civice pe termen de cinci ani și confiscarea averii. Actul de acuzare, semnat de nimeni altul decât vajnicul apărător al ordinii sovietice în republică - ministrul Securității de Stat, Iosif Mordoveț, - insista că femeia, mamă a trei copii, care mai pierduse o sarcină datorită brutalităților suferite în timpul anchetei, „trebuie supusă unei izolări speciale”, prin trimiterea după condamnare „într-un lagăr special al MAI al URSS”. După nenumărate chinuri suferite în Gulag, a fost eliberată din lagărul de la Dubrovna în vara anului 1956, fără a se recunoaște fărădelegile suferite din partea justiției sovietice. Calvarul a continuat și după revenirea

din lagăr, fiind din nou supusă presiunilor KGB. La 30 noiembrie 1967, procurorul RSSM, A. Kazanir, a respins cererile de reabilitare ale unui grup de persoane printre care se afla și Maria Buruiană, situație care s-a perpetuat și după 1991. Așa încât, concluzia istoricului Ion Țurcanu pare îndreptățită: „... a reabilita pe toți acei care au luptat până la disperare împotriva ocupației moscovite înseamnă, nici mai mult, nici mai puțin, a sfida Kremlinul, care... a simbolizat întotdeauna ... garanția, nedeazămințită, a perpetuării izolării forțate a românilor de dincoace de Prut de restul neamului românesc”.

Lupta românilor basarabeni și transnistreni împotriva regimului de opresiune sovietic, precum și crimele monstruoase comise de regimul comunist totalitar pentru lichidarea oricărei forme de rezistență împotriva sa, reprezintă un capitol cutremurător din istoria nu tocmai îndepărtată a unor vechi teritorii românești ajunse sub ocupație bolșevică.

Procesele desfășurate cu ușile închise, fără martori și fără apărare, încheiate cu sentințe extreme, menite să distrugă fibra de rezistență și demnitate a unui popor, rămân fără îndoială mostre ale unui comportament malefic, greu de identificat în istorie prin cinismul și brutalitatea slujitorilor săi. Ele au lăsat în urmă un lung și impresionant șir de drame umane, multe dintre ele încă sau poate pentru totdeauna necunoscute. Mărturiile supraviețuitorilor, atâtea câte au rămas, dezvăluie și o lungă galerie cu figuri de tortionari, cu diferite origini etnice, care se întreceau în a găsi metodele cele mai perfide pentru a umili oameni care nu-și cereau decât dreptul sacru la libertate și elementară demnitate civică. Din păcate, puțini s-au dovedit mai blânzi cu victimele lipsite de apărare, deși nu au lipsit și astfel de figuri. Deasupra tuturor, însă, se impune prin monstruoasă figura anchetatorului care obișnuia să bage țeava revolverului în urechea jertfei, urlând: „Rasskaji, rumînskii bandit!” (n.n. „Mărturisește, bandit român!”).

Ioan Popa

Nota redacției: textele de mai sus sunt extrase din volumul *Românii, Basarabia și Transnistria*, în curs de apariție sub egida Fundației Europene Titulescu, Centrul de studii strategice.

ESTE COMPARABIL ION MIHAI PACEPA CU POLONEZUL RYSZARD KUKLIŃSKI?⁵

Într-unul din numerele precedente ale revistei "Periscop" am prezentat câteva aspecte referitoare la una dintre figurile cele mai controversate ale istoriei Războiului Rece : Ryszard Kukliński, ofițerul de la Marele Stat Major General al armatei poloneze care, timp de 10 ani, a transmis CIA secretele Pactului de la Varșovia, contribuind, astfel, într-o măsură considerabilă la prăbușirea totalitarismului de stânga de tip sovietic în Europa Centrală și Răsăriteană. Așa cum arătam atunci, atât de vii sunt în Polonia discuțiile pe această temă, încât și astăzi, la cinci ani de la moartea personajului, circulă o vorbă : "Spune-mi ce părere ai despre Kukliński, și îți zic cine ești!". În cele ce urmează ne propunem să facem o analiză comparativă a cazului Ryszard Kukliński cu ceea ce unii consideră a fi "cazul similar românesc", respectiv cel al generalului de securitate Ion Mihai Pacepa. De altfel, în declarațiile din ultimii ani, Pacepa însuși s-a comparat cu R. Kukliński, pretinzând că a avut un rol asemănător dacă nu identic cu al acestuia în "dărâmarea comunismului". Interesul lui Pacepa de a-și asocia numele de cel al lui Kukliński este explicabil, având în vedere că, în cazul acestuia, s-a produs, mai ales în ultimii ani, o reconsiderare semnificativă a atitudinii unei părți importante a clasei politice și a opiniei publice din Polonia, cât și din străinătate. Perceperea într-o relație simetrică a celor două cazuri nu ar fi decât în avantajul lui Pacepa.

În literatura de specialitate din țara noastră, au fost făcute deja unele analogii între cei doi. Unii istoriografi consideră, totuși, că „R. Kukliński nu a fost trădător, nu a vândut nimic spionajului american, ci a fost un mesager al autorităților țării sale, aflată atunci într-o situație excepțională”, motiv pentru care "o comparație între cazurile lui Ryszard Kukliński și Ion Mihai Pacepa nu se justifică în nici un fel"⁶. O analiză riguroasă pe această temă a realizat istoricul Ioan Talpeș, general de corp de armată (r), fost șef al SIE în perioada 1992-1997, care a cunoscut bine cazul, având și o serie de discuții cu partenerii din comunitatea serviciilor de informații americane pe subiectul respectiv⁷. În cadrul acestor discuții, generalul I. Talpeș a explicat faptul că "nu era loc de nici un fel de comparație între cei doi. Kukliński defectase de la Tratatul de la Varșovia, din poziția de colonel care lucra cu documentele secrete operaționale de

⁵ Articolul este un fragment adaptat din ultimul capitol al volumului *Cazul Ryszard Kukliński - Un Pacepa al Poloniei?*, aflat în curs de editare la Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului din cadrul Academiei Române.

⁶ Mihai Pelin, *Un veac de spionaj, contraspionaj și poliție politică*, București, Editura Elion, 2003, p. 164 - 165). În legătură cu comparația Kukliński-Pacepa, a se vedea și articolul cercetătorului polonez Adam Burakowski, Col. Ryszard Kukliński-un Pacepa polonez?, în "Dosarele Istoriei", An. XII, Nr. 3(115), 2006, p. 52-56.

⁷ Vezi pe larg Ioan Talpeș, *În umbra marelui Hidalgo. Rememorări consemnate de Horia Alexandrescu*, vol. I, Editura Vivaldi, București, 2009, p. 77-118.

acolo, pe care le predase exact americanilor. Or, pe vremea lui Ceaușescu, nu numai că noi nici nu mai participam la manevrele Tratatului, dar chiar ne pronunțam împotriva tuturor măsurilor de înarmare. Atunci când a defectat, colonelul Kukliński nu s-a predat americanilor pentru a spune ceva despre țara sa, pentru a denigra Polonia, el s-a referit exclusiv la Tratat și la controlul sovietic. Ba mai mult chiar, el făcea acest lucru cu convingerea certă că promovează practic interesele Poloniei, care pe nedrept făcea parte la data aceea din Tratat, mai exact în urma unui act de forță al Uniunii Sovietice din anii de după Al Doilea Război Mondial și nu ca urmare a voinței liber exprimate de polonezi. Ajunși la astfel de abordări, trebuie să înțelegem o dată că situația Poloniei, declarată țară învingătoare în Al Doilea Război Mondial era total diferită de cea a României care a fost tratată ca țară învinsă. În consecință, el putea să considere că țara sa continuă să se afle sub ocupația Tratatului de la Varșovia și că orice ar fi dus la slăbirea acestuia era în favoarea Poloniei. Pacea, în schimb, nu a rostit nimic împotriva Tratatului de la Varșovia, ci totul numai și numai împotriva României, diferența dintre cei doi fiind uriașă!⁸.

În ceea ce ne privește vom prezenta succint rezultatele propriei analize a acestei teme. O analogie sumară a cazurilor Kukliński și Pacepa relevă unele asemănări, dar mai ales deosebiri esențiale, referitoare la mobilul și semnificația în sine a actului de "trădare", cât și urmările acestuia. Menționăm din start că nu intenționăm să formulăm judecăți de valoare, cu atât mai puțin acuzații, pe baza unor argumente de genul apartenenței etnice, filiației sau "culpabilității genetice", dar nu putem nici să facem abstracție de o serie de particularități ale biografiilor celor două personaje, de natură să explice multe atitudini și comportamente pe parcursul vieții și carierei lor profesionale.

*

Biografii paralele

Ryszard Kukliński provenea dintr-o familie poloneză cu profunde rădăcini catolice, având un cult pentru valorile naționale tradiționale. În timpul celui de-al doilea război mondial, tatăl lui R. Kukliński luptase în mișcarea clandestină poloneză împotriva ocupantului german, având în același timp o orientare anticomunistă. Arestat în 1943 de Gestapo, el a fost încarcerat la închisorile din Szucha și Pawiak, torturat, anchetat și judecat, iar apoi trimis în lagărul de

concentrare din Oranienburg-Sachsenhausen, unde a fost executat. Tânărul Kukliński a intrat în armata poloneză într-o perioadă când încă se mai păstrau tradițiile și regulile din vechea oștire poloneză, infuzia brutală a reglementărilor sovietice aflându-se abia într-o fază incipientă. În timpul cursurilor la Școala de ofițeri, Ryszard Kukliński s-a remarcat drept unul dintre elevii cei mai buni, dar îndeplinirea ireproșabilă a programului de pregătire și instrucție nu l-a scutit de măsurile represive specifice sistemului stalinist. Pe parcursul carierei militare, el s-a impus datorită calităților

⁸ Ibidem, p. 103-104.

sale profesionale de excepție, dar tot timpul s-a aflat, într-un fel sau altul, în dezacord cu regimul comunist din țară. Și ceea ce este mai important : în întreaga carieră profesională, Kukliński a lucrat numai în armată, nu a făcut parte niciodată din sistemul represiv, polițienesc al regimului. Cu alte cuvinte: nu a făcut poliție politică, pentru a folosi o formulă la modă în zilele noastre.

După parcurgerea unei cariere de excepție în armata poloneză, nemulțumit de îndoctrinarea comunistă și dependența totală a forțelor armate ale R.P. Polone de mareșalii sovietici, R. Kukliński a devenit tot mai hotărât de a contacta spionajul Statelor Unite și de a începe colaborarea cu acesta. Aceasta s-a întâmplat după 1968, când a avut loc agresiunea armatelor Pactului de la Varșovia, între care s-a aflat și cea poloneză, asupra Cehoslovaciei, în numele intereselor imperiale ale Kremlinului. De remarcat că, în justificarea inițiativei sale de a începe colaborarea cu americanii, Kukliński a argumentat tocmai prin exemplul României privind refuzul de a participa la intervenția în Cehoslovacia și condamnarea acestei agresiuni: "Degeaba spun cei de la Varșovia că n-au putut să acționeze din interior împotriva Tratatului – va arăta colonelul polonez –, pentru că erau sub control sovietic! Uite că România și-a permis și a făcut-o eficient de multe ori! Deci, eu n-am să îndur umilința în care ne găseam din cauza conducătorilor noștri, în timp ce un alt stat avea curajul să se opună actelor pe care Tratatul de la Varșovia le pregătea chiar împotriva umanității!"⁹. Așadar, pentru Kukliński, politica promovată

la acea dată de România față de Moscova constituia un argument suficient de puternic pentru a-l convinge că liderii de la Varșovia trădau interesele țării lor și aceasta l-a motivat să-și părăsească țara. Un astfel de comportament era "inteligibil pentru orice ofițer obișnuit să aprecieze prestația superiorilor pe altarul *servirii patriei*"¹⁰. Demn de reținut este și faptul că ofițerul polonez a luat această decizie într-un moment în care Uniunea Sovietică, sub conducerea lui Leonid Brejnev, se afla la apogeul puterii sale militare și politice, iar Statele Unite cunoscuseră înfrângerea din Vietnam. În acele împrejurări de la începutul deceniului șapte al secolului XX, se părea că timpul lucrează în favoarea Uniunii Sovietice, mai ales că în Europa Occidentală erau în creștere tendințele pacifiste, antiamericane și prosovietice. Nimeni nu avea nici cea mai vagă speranță că sistemul comunist se va prăbuși într-un termen previzibil, iar omenirea trăia sub spectrul amenințării cu un conflict nuclear devastator, pe care l-ar fi putut declanșa Moscova. Intrând voluntar în slujba CIA, din 1972, R. Kukliński a furnizat Statelor Unite, timp de 10 ani, peste 42 mii de pagini din documentele cele mai secrete ale Armatei Sovietice, dintre care unele de importanță strategică, fapt ce a permis SUA să contracareze intențiile agresive ale Kremlinului. Evacuarea lui Kukliński și a familiei sale din Polonia s-a făcut printr-o acțiune combinativă realizată de către CIA, în contextul în care asupra agentului planau grave amenințări din partea regimului comunist, care pregătea introducerea legii marțiale. Este

⁹ Apud Ioan Talpeș, *op. cit.*, p. 104-105.

¹⁰ *Ibidem*, p. 111.

evident faptul că ofițerul polonez a trădat Pactul de la Varșovia și URSS, iar nu patria. Cu toate acestea, el este puternic contestat în Polonia, pentru că se ține cont de semnificația gestului în sine, care nu poate fi justificat din punctul de vedere al regulilor și principiilor care guvernează armata unei țări. Oricum, Kuklinski este mult mai ușor de apărut, din punct de vedere moral, decât Pacepa. Prin funcția pe care o avea în structurile Tratatului de la Varșovia, el se subordona nu numai (sau nu atât) conducerii de la Varșovia, cât mai ales Kremlinului. Apoi mai este un lucru esențial: spre deosebire de Pacepa, colonelul Kuklinski nu a fost implicat în acțiuni de poliție politică. Așa cum vom arăta mai jos, Pacepa este părtaș și responsabil de multe dintre abuzurile regimului comunist, în cea mai neagră perioadă a existenței sale.

Ion Mihai Pacepa provenea dintr-o familie al cărei trecut relevă caracterul dubios al unor relații cu servicii de spionaj străine și, în mod cert, la sfârșitul războiului, colaboraționismul cu ocupantul sovietic al României, ceea ce arată, din start, o situație total opusă celei din cazul Kuklinski. Tatăl lui I.M. Pacepa, de naționalitate cehă, a sosit în România după primul război mondial și a încropit o mică afacere la București, unde a devenit proprietarul unui atelier de tinichigerie. Din documentele Siguranței Generale din acea vreme reiese că Pacepa-tatăl fusese trimis de către serviciul de spionaj al tânărului stat cehoslovac în încercarea de "cunoaștere a vecinilor", țara noastră fiind un vecin destul de puternic. Atelierul de tinichigerie pe care îl deschisese îi servea drept acoperire pentru activitățile de spionaj,

justifica sursele de venit și îi înlesnea acestuia contactul cu informatorii din subordine dar și a potențialilor deținători de informații, pe care îi exploata în "orb". Pentru serviciile aduse patriei sale, prin anii 1934-1935 ar fi fost promovat în funcția de rezident (șef) al spionajului Cehoslovaciei în România¹¹. Devenit între timp membru în ilegalitate al partidului comunist român, fiind și un vorbitor al limbii ruse, Pacepa senior a ajuns spre sfârșitul războiului să fie translatorul Mareșalului Rodion Malinovski, comandantul trupelor sovietice de ocupație, din perioada 1944-1946, deci, practic, „starostele” României.

Încă de la începuturile ei, în anul 1946, potrivit propriilor declarații, cariera lui Pacepa în organele polițienești ale statului poartă amprenta implicării în acțiunile cu caracter represiv, antidemocratic. Datorită relației pe care tatăl său a avut-o cu Alexandru Demeter, șeful cadrelor Securității în anii '50, dosarul personal de cadre nu a fost verificat conform canoanelor politice ale vremii, în pofida faptului că acesta conținea o serie de elemente, care i-ar fi refuzat din start orice posibilitate de admitere atât în Securitate cât și în PCR. Pacepa a crescut și s-a format ca ofițer de securitate în perioada marii terori a anilor '50-'60. Rădăcinile ascensiunii sale în securitate sunt puternic marcate de implicarea KGB-ului și a ocupantului sovietic al țării. Grație consilierilor sovietici, personal a șefului acestora, Aleksandr Mihailovici Saharovski, I. M. Pacepa, a avut, după 1956, o carieră fulminantă în direcția de informații externe a securității, culminând cu funcția de adjunct al șefului DIE. Încă înainte de promovarea în structura aparatului

¹¹ Neagu Cosma, *Cum a fost posibil? Cărțița Pacepa*, Editura Paco, București, 1996, p. 27; Ioan Chiș ș.a., *Trădarea Fenomen și Infracțiune*, Editura A.N.I., București, 2008, p. 363.

extern al securității, Pacea participa-se direct sau indirect la multe acțiuni de poliție politică, precum urmărirea și lichidarea unor membri ai mișcării de rezistență anticomunistă din munți, deportările și crimele de la Canalul Dunăre-Marea Neagră, fiind implicat apoi nemijlocit în alte fapte cu caracter criminal, încă neelucidate pe deplin, precum asasinarea a doi oponenți sârbi anti-Tito, care se refugiaseră la București, la începutul anilor '60. În întreaga perioadă de activitate în Securitate, el a dovedit un exces de zel "exemplar", în îndeplinirea comandamentelor politice ale vremii, fapt evidențiat și de calificativele sau notările de serviciu care, fără excepție, i-au fost acordate la nivelul de "excepțional". Până la plecarea consilierilor sovietici din țară, calificativele i-au fost date în baza relațiilor deosebite pe care Pacea le stabilise cu aceștia. A fost destul de abil încât să-și ascundă această parte a trecutului său, astfel încât ea a rămas prea puțin cunoscută colegilor din Securitatea de mai târziu, când s-a realizat curățirea aparatului de elementele prosovietice. Între timp, Pacea își crease un gen de imunitate, grație relațiilor apropiate cu factorii de putere din noua echipă aflată la conducerea țării, ceea ce explică de ce a fost păstrat și chiar avansat. Trebuie recunoscut faptul că, în întreaga carieră, Pacea s-a evidențiat printr-o viclenie și dexteritate excepționale în a-și face relații și, mai ales, prin ambiția de a promova și a ajunge pe căi lăturalnice în grațiile șefilor. A fost răsplătit cu grade și funcții de toți miniștrii de Interne care l-au coordonat: Alexandru Drăghici, Cornel Onescu, Ion Stănescu, Emil Bobu și Teodor Coman. El a funcționat în cadrul Securității timp de 27 de ani,

parcursând ierarhia militară de la gradul de sublocotenent până la cel de general și având o implicare mai mult sau mai puțin directă în toate marile acțiuni de spionaj ale DIE până în 1978. Având ca pregătire de bază Facultatea de Chimie Industrială și coordonând activitățile în domeniul TS din cadrul DIE, Pacea a reușit o apropiere cu totul specială față de Elena Ceaușescu, în perioada cât aceasta se afla în plină ascensiune în aparatul de partid și guvernamental, contribuind într-o măsură considerabilă la lansarea acesteia ca "savant de renume mondial" în domeniul chimiei, dar având în același timp beneficii importante pentru propria carieră în DIE. Atât prin intermediul spionajului industrial cât și prin aducerea de valută în țară prin diferite mijloace, regimului politic din acea vreme i-a fost asigurată, între altele și prin aceste contribuții, supraviețuirea și chiar prosperitatea pentru aproape un deceniu. Generalul a participat la organizarea mai multor vizite în străinătate ale cuplului prezidențial și la reușita acestora... Îi sunt recunoscute "meritele", atât în dosarele Securității cât și în memorialistica unor generali din MI, în câteva afaceri ale căror consecințe au fost dezastruoase pentru România: Afacerea Fokker, Afacerea Peregrinii și încercarea de recrutare ca agent a lui Valerian Trifa, arhiepiscopul ortodox din SUA. În toate aceste cazuri și în multe altele, inițiativa nu a pornit numai de la „conducătorul suprem” (așa cum susține Ion Mihai Pacepa în cărțile sale) ci și de la cei doi „ași” ai spionajului românesc, Nicolae Doicaru și generalul defector. Din aceleași considerente, Nicolae Ceaușescu l-a propulsat la rangul de consilier prezidențial și exista chiar varianta ca el să

fie numit șef al Casei Prezidențiale, un nou organism similar celui din SUA, care să se ocupe de toate problemele familiei Ceaușescu. Deși funcția respectivă nu fusese creată încă, adjunctul DIE începuse să se împăuneze cu acest titlu de viitor „șambelan” al lui Nicolae Ceaușescu. Așadar, aflat în plină ascensiune și cu certe perspective de afirmare, după ce mai bine de jumătate din viață lucrase în Securitate, hotărăște intempestiv să fugă în Occident. El a trădat un regim politic al cărui instrument și produs a fost, și pe care l-a slujit cu zel până în ultima clipă.

Motivele trădării

Dacă în cazul Kukliński, motivul „trădării” a constituit, în ultimă instanță, o formă de protest față de ocupația străină a țării (să nu uităm că Polonia a avut trupe de ocupație sovietică pe întregul parcurs al regimului comunist), în cazul Pacea pe o asemenea motivație este exclusă *ab initio*. Prin contrast cu alte state socialiste, inclusiv Polonia, la data respectivă (iulie 1978), România era, încă, o țară cu importante succese diplomatice, fiind socotită atât ca un stat disident al comunității socialiste, cât și ca un emisar prețios în relația Occidentului cu China. Legăturile strânse de ordin politic româno-americane, dar și româno-vest-germane sau româno-franceze contribuiseră la crearea unui prestigiu al diplomației românești și, în primul rând, al liderului de la București, Nicolae Ceaușescu. În această perioadă, până în 1989, Securitatea devine tot mai mult o instituție ostilă pentru serviciile de specialitate sovietice, fiind luată ca atare, prin

diverse forme și mijloace, astfel încât episodul „marșrutizării” lui Pacea în Occident pare cât se poate de verosimil într-un asemenea context în care Moscova dorea cu orice preț compromiterea lui Ceaușescu în ochii Occidentului, îndeosebi ai Americii. Această variantă are și meritul de a explica în mare măsură misterul promovării excepționale a lui Pacea în ierarhia comunistă de la București, unde sovieticii aveau destui oameni de încredere apți să dea o mână de ajutor la infiltrarea unui agent important în cercurile înalte ale puterii.

Prin colaborarea cu serviciul de spionaj american, pe o perioadă neobișnuit de îndelungată de aproape 10 ani, col. R. Kukliński s-a supus pe sine și familia unor riscuri enorme, nu atât din partea organelor de reprimare ale R.P. Polone, cât mai ales ale KGB-ului sovietic. De menționat că 90% din materialul informativ furnizat americanilor era în limba rusă, fiind, practic, vorba despre secretele Tratatului de la Varșovia. Este grăitor că serviciile de specialitate ale URSS au fost extrem de afectate de această enormă „pierdere”. Este de asemenea ușor de imaginat ce s-ar fi întâmplat cu „colonelul trădător” dacă ar fi fost depistat de organele de contraspiionaj și arestat, doar dacă amintim de cele două atentate eșuate asupra sa, după evacuarea în SUA, și de asasinarea celor doi fii, în anul 1994, când nici nu mai exista formal KGB-ul, dar structurile succesoare ale acestuia și-au făcut, nu-i așa? ... „datoria”. Pacea, în schimb, nu a riscat absolut nimic, el trecând atunci când i-a convenit, cu arme și bagaje, fără nici un fel de remușcări, în tabara adversă.

Asupra motivelor reale ale dezertării gen. I.M. Pacea, lucrurile sunt acum mai clare, dacă examinăm docu-

mentele publicate în ultima vreme, îndeosebi cele provenind de la fostul DIE (CIE) din structura Departamentului Securității Statului¹² și de mărturiile publicate de curând, aparținând unor foști ofițeri din aparatul de informații externe¹³. Trădarea lui I.M. Pacepa s-a produs atunci când acesta a simțit că se află în cădere liberă, mai ales după încercarea eșuată de a-l determina pe șeful statului și pe soția acestuia, față de care avea un comportament detestabil de slugă obedientă, să aprobe crearea unui organism atotputernic pe lângă Președinția României, care să fie condus de el și să includă toate serviciile de informații și contraspionaj, precum și alte instituții înrudite, ceea ce ar fi făcut din trădător unul din personajele-cheie ale regimului totalitar, aservit cuplului dictatorial. Al doilea semnal, de natură să-l îngrijoreze profund și chiar să-l panicheze, l-a constituit numirea generalului Alexandru Dănescu, adjunct al ministrului de Interne, în funcția de șef al Departamentului de Informații Externe. Lovitura primită era de nesuportat, un adevărat șoc pentru Pacepa, care se considera singurul îndrituit să-i succeadă generalului Nicolae Doicaru în fruntea DIE, după trecerea acestuia ca ministru al Turismului. Or, preferința conducerii superioare pentru un om care până atunci se ocupase numai de sectorul administrativ al Ministerului de Interne îl umilise peste toate, avertizându-l că se află în dizgrație, situație ce-i închidea toate culoarele parvenirii la vârf, anunțând un viitor incert și chiar sumbru pentru

orgoliosul general Pacepa, căruia i se pregătise un post la... pompieri. Mai mult, temându-se de descoperirea unor aspecte tulburi din activitatea și trecutul său, asupra cărora se declanșaseră minuțioase investigații, Ion Mihai Pacepa a ales calea trădării pentru a scăpa de gravele consecințe ce-l pândeau. Cum se știa „cu musca pe căciulă” și era conștient că nu poate scăpa de pedeapsă, a preferat aplicarea proverbului „Fuga-i rușinoasă, dar e sănătoasă!” Acestea sunt motivele reale ale dezertării fostului general Ion Mihai Pacepa și nu pretinsa sa luptă împotriva „comunismului” românesc pe care-l cunoștea din interior și, chipurile, nu-l mai putea suporta. Relevant în această privință este și ceea ce spunea într-o emisiune televizată Günther Nollau, în acea vreme șeful Bundesamtes für Verfassungsschutz (BfV), principalul serviciu de contrainformații vest-german: „...Cazul Pacepa este emblematic pentru țările socialiste... Este cunoscut faptul că acesta se afla în grațiile familiei prezidențiale din România. De la o vreme, I.M. Pacepa a devenit indezirabil pentru motive mai mult sau mai puțin cunoscute. El se aștepta să fie demis. Noi cunoaștem (n.a. BfV) că un demnitar socialist care se bucură de avantaje deosebite, când este schimbat din funcție, eventual degradat, nu mai are nicio șansă să se mai ridice. Pacepa cunoștea acest lucru și, ca urmare, a hotărât să schimbe fronturile...”¹⁴. Motivele invocate de Pacepa, de genul celui că a părăsit țara din cauză că Nicolae Ceaușescu i-ar fi cerut asasinarea lui

¹² Vezi pe larg vol. Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, *Ion Mihai Pacepa în dosarele Securității. 1978-1980*, Studiu introductiv, selecția documentelor și indice de nume de Liviu Țăranu, Editura Enciclopedică, București, 2009.

¹³ Vezi pe larg articolele publicate în revista „Periscop”, Anul II, numerele 1(5) și 2(6), 2009.

¹⁴ Apud „Periscop”, Anul II, Numărul V, Martie 2009, p. 87.

Noel Bernard, directorul secției române a postului de radio „Europa Liberă”, și că nu ar fi dorit să fie și nici nu a fost implicat vreodată în omoruri, s-au dovedit, în timp, a fi pure afirmații mincinoase, ele nefiind confirmate în nici un fel de documentele de arhivă aflate acum la dispoziția cercetării istoriografice¹⁵.

Efecte și prejudicii

Dacă prejudiciile aduse prin colaborarea col. R. Kukliński cu CIA au vizat preponderent sistemul Tratatului de la Varșovia, cele produse ca urmare a trădării lui Pacepa au afectat exclusiv România. Unii specialiști au calculat că pagubele provocate de Pacepa României s-au ridicat la suma de 4 miliarde de dolari, la cursul de acum 3 decenii, fiind comparabile cu daunele materiale ale seismului de la 4 martie 1977. Este vorba, în afara de livrarea unor informații economice de valoare, de demolarea structurii de informații externe a României, prin deconspirarea agenților de informații, a legăturilor lor din străinătate, a metodelor, codurilor etc., situație care nu a putut fi remediată decât cu mari eforturi și costuri, în condițiile în care se știe că pregătirea și utilizarea unui agent capabil de informații reprezintă una din cele mai scumpe activități...

Spre deosebire de col. R. Kukliński, a cărui activitate informativă în slujba CIA, timp de 10 ani, este în mod clar recunoscută și atestată, Ion Mihai Pacepa pare puțin probabil să fi spionat pentru americani înainte de

1978. Faptul ar reieși chiar dintr-o convorbire pe care, înainte de plecare, Pacepa a avut-o cu generalul Nicolae Pleșiță căruia i-ar fi spus, în fugă: „Rețineți treaba asta: eu am servit cu credință până acum!”¹⁶. Grație meritelor care i-au fost recunoscute de autoritățile S.U.A., la nici cinci ani de la evacuarea sa din Polonia, în ziua de 15 septembrie 1986, Kukliński a primit cetățenia americană. Acordarea acesteia s-a făcut mai repede decât prevedea legea în materie (10 ani), în baza unui amendament adoptat în Congres și al cărui prim beneficiar a fost R. Kukliński. I.M. Pacepa, în schimb, a primit cetățenia abia după zece ani de rezidență pe teritoriul SUA. În alte cazuri precum cel al diplomatului Mircea Răceanu, ori căpitanului Constantin Răuță, cetățenia mult dorită a fost obținută în decurs de un an și șase luni, respectiv doi ani. În plus, e limpede că CIA ar fi avut nevoie nu de un „general transfug”, ci de unul aflat în imediata apropiere a lui Nicolae Ceaușescu, pentru a afla ce decizii se iau la vârf, atât la București cât și în celelalte țări socialiste. În consecință, utilitatea generalului nu era în aducerea lui pe teritoriul american și fiind cunoscut că autoritățile americane ofereau un regim special celor care colaboraseră în trecut cu SUA, putem crede că Ion Mihai Pacepa nu făcuse totuși parte, în iulie 1978, din această categorie privilegiată. Oricum, în momentul de față, nu este prea clar care este aportul lui Pacepa, în ceea ce privește furnizarea de informații secrete pentru americani. În cazul Kukliński, lucrurile sunt limpezi, în sensul că acesta a fost apreciat, la cel

¹⁵ Vezi Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, *Ion Mihai Pacepa în dosarele Securității. 1978-1980*, p. 34-35.

¹⁶ *Ochii și urechile poporului. Convorbiri cu generalul Nicolae Pleșiță. Dialoguri consemnate de Viorel Patrichi în perioada aprilie 1999-ianuarie 2001*, Editura Lumea, București, 2001, p. 20.

mai înalt nivel, de factori politici americani, ca având o contribuție excepțională și unică, în felul ei, pentru întreaga perioadă a războiului rece, în ceea ce privește sprijinul acordat spionajului american, în lupta împotriva comunismului și de apărare a lumii democrat față de planurile agresive ale Pactului de la Varșovia, în frunte cu URSS, iar de curând au fost date publicității în Polonia și alte țări documentele care atestă colaborarea acolonelului polonez cu CIA. În cazul Pacepa, în schimb, partea americană păstrează o tăcere apăsătoare, ea însăși generatoare a tot felul de speculații, care sunt amplificate și de afirmațiile năucitoare făcute de fostul general de-a lungul anilor.

Faptul că abia după zece ani de la intrarea pe mâna americanilor a început să fie folosit Ion Mihai Pacepa arată că de fapt „utilitatea” sa a început să fie speculată într-un cu totul alt context internațional decât acela în care „a ales libertatea”. Aceasta explică de ce, abia în 1987, I.M. Pacepa a publicat cartea „Orizonturi Roșii”, care s-a dorit un gen de justificare pentru “defectarea” sa în Vest, fiind practic vorba de o încercare palidă de demascare a regimului comunist din România din perioada lui N. Ceaușescu, de punere în relief doar a neajunsurilor ori erorilor acestuia... Mulți oameni care au avut prilejul să parcurgă această carte – dintre care unii specialiști în probleme de informații, politică externă și alte sectoare – au remarcat ca ea are caracterul unui nesfârșit denunț - o înșiruire de oameni pe care, prin natura activității sale, I.M. Pacepa i-a cunoscut, a discutat cu ei, dar în realitate aceștia nu au fost informatori ai Securității, așa cum se sugerează sau se afirmă expli-

cit de autor, ci persoane cu diferite responsabilități, pe care le-a întâlnit în cadrul atribuțiilor oficiale. Multora dintre aceste persoane, miniștri, ambasadori, directori, Pacepa le lipește eticheta de „ofițeri de Securitate” fără însă a veni cu vreo probă de vreun fel în acest sens.

Pretenția lui Pacepa de a-și aroga meritul în “dărâmarea comunismului” arată precaritatea gândirii sale, care exclude a priori cauzele fundamentale ale prăbușirii acestui regim social-politic revolut: disfuncționalitățile grave ale sistemului, ineficiența funciară a acestuia, schimbările impuse de revoluția informatică și, nu în ultimul rând, contextul favorabil creat pe plan internațional prin venirea la putere în URSS a lui Mihail Gorbaciov etc. Ar fi o dezbatere prea amplă să arătăm în ce măsură chiar aberațiile din cărțile lui Pacepa au contribuit la desfășurarea sângeroasă a evenimentelor din România sfârșitului de an 1989. Amintim doar faptul că, așa cum chiar Pacepa a găsit de cuviință să prezinte ca motiv de laudă, toate capetele de acuzare în rușinosul proces, finalizat cu crima împotriva cuplului Nicolae și Elena Ceaușescu, au fost preluate din cartea „Orizonturi Roșii”. Impactul mediatic pe plan extern al acestui asasinat este o altă poveste, asupra căreia nu ne-am propus să insistăm.

O analiză sumară a cărților publicate de Pacepa – dintre care unele în mod evident nu sunt produsul exclusiv al minții autorului trecut pe co-pertă – arată preocuparea străvezie a lui Pacepa de a prezenta lucrurile astfel încât responsabilitatea personală să fie cât mai redusă, chiar imperceptibilă, iar altele, să-și confere o importanță supradimensionată, făcând afirmații prin care caută să

impresioneze pe cititorul nevizat sau necunoscător al realităților, scop în care nu ezită să recurgă la exagerări și adesea la minciuni... Cărțile publicate de Pacepa nu pot fi considerate o sursă serioasă de informații pentru cercetarea istorică, întrucât sunt te-ziste, pline de neadevăruri și fantezii de tot felul. Definitiv pentru multe din materialele publicate de I.M. Pacepa este antiromânismul care le străbate. Este greu de înțeles îndâr-jirea cu care acesta a încercat siste-matic să discrediteze orice demers al României spre Occident. Întrucât menținerea României în afara NATO și UE nu era nici în interesul cercurilor guvernante de la Washing-ton, pentru care - chipurile - se lupta Pacepa, nu putem să nu ne întrebăm cui folosea menținerea României în afara spațiului euroatlantic? După cum arată istoricul Ioan Talpeș, "nu exista decât un singur răspuns și pentru Pacepa și pentru pacepiștii care încă mai înveninează și astăzi perceperea internațională a Româ-niei"¹⁷. În mod evident, nu servea decât celor ale căror interese au fost și sunt contrare integrării României în structurile euro-atlantice.

În afara unor interviuri apărute în diverse periodice din SUA și Franța, unele dintre ele aparținând exilului polonez, cât și o carte-interviu de memorii, editată după moartea sa, conform dorinței testamentare, R. R. Kukliński nu a avut preocupări publi-cistice de acest gen. El nu a încercat să producă mistificări și diversiuni în maniera în care a Pacepa a făcut-o din plin, dovedind o accentuată înclinație de grafoman și mitoman. Colonelul polonez a mizat, mai degrabă, pe faptul că lămurirea opiniei publice

asupra faptelor sale se va produce în baza adevărului, nu a mistificării acestuia. Și acest lucru s-a întâmplat, dacă ținem seama de larga susținere de care acesta s-a bucurat din partea unor personalități de excepție ale vieții publice americane, ale exilului polonez, a Papei Ioan Paul al II-lea și, nu mai puțin, a opiniei publice inter-naționale, cât și a unei părți im-portante a societății ploneze. Se poate vorbi în cazul Pacepa de o astfel de susținere? A avut acesta în sprijinul său o campanie a diasporei românești de genul celei de care s-a bucurat colonelul polonez, așa cum am arătat într-un capitol al lucrării de față? Nici nu avea cum să se întâmple acest lucru, pentru că în afacerea Pacepa sunt evidente din start tot soiul de confuzii, neclarități, suspiciuni gene-ratoare de neîncredere față de persoa-na sa. Adevărul este că, prin întregul său comportament, Pacepa induce tot mai clar concluzia că este vorba despre un caz de impostură crasă și uriașă manipulare a opiniei publice. Aceasta explică și de ce Kukliński a venit în țară, în anul 1998, făcându-i-se chiar o primire trimufală în mai multe orașe, inclusiv la Varșovia, unde a ținut un discurs în Seimul polonez, în timp ce I.M. Pacepa preferă o atitudine bizară, cultivând o aură de mister, dubioasă chiar, trimi-țând răspunsuri la întrebări dinainte stabilite pentru așa-zise interviuri în presă. Conferințe publice și interviuri, așa cum a acordat Kukliński pe timpul vizitei sale în Polonia, Pacepa niciodată nu a făcut, lucru de înțeles, pentru că i-ar fi creat probleme din cauza întrebărilor incomode și a polemicilor inerente, pe care nu le putea controla. Kukliński s-a confrun-

¹⁷ Ioan Talpeș, *op. cit.*, p. 111.

tat cu asemenea întrebări și polemici mai ales pe timpul vizitei în țara natală, răspunzând așa cum s-a priceput, mai mult sau mai puțin convingător pentru audiență. Cert este, însă, că a acceptat confruntarea, ceea ce este relevant pentru maniera de abordare curajoasă, demnă și, de ce nu, onestă. Pacea, în schimb, nu se întâlnește nici măcar cu ziaristii care îi sunt favorabili, incluzându-i aici și pe cei din diaspora românească din SUA, și nici chiar cu avocații săi. Fiind conștient, probabil, cât de găunos și inconsistent ar putea apărea în cazul unor întâlniri și discuții libere, el își dă seama de riscul imens ca întregul mit creat cu mîgală în jurul său să se risipească.

Mai ales în ultima perioadă, Pacea a publicat tot soiul de aberații pe diverse teme, lăsând impresia că mobilul acestora este mai degrabă crearea de diversiuni pentru ne aflarea adevărului decât descoperirea acestuia. Un exemplu îl oferă și recenta sa carte despre asasinarea președintelui american John Kennedy... În majoritatea materialelor de presă publicate, Pacea caută să-și construiască imaginea unui personaj important pentru America, consultat nu numai în probleme majore referitoare la strategia națională, ci și în cele de ordin... istoric. Cei care cunosc mai bine problema știu, însă, că atunci când Pacea sau susținătorii acestuia invocă autoritățile americane este vorba, în fapt, doar de câteva publicații ale diasporei române de peste ocean, precum „Lumea Liberă Românească” din New York sau despre anumiți români relativ puțin cunoscuți în SUA. În cazul Kukliński, am văzut mai înainte forța excepțio-

nală a lobby-ului de care s-a bucurat acesta, atât din partea cercurilor politice americane, cât și a exilului polonez. Ori Pacea este contestat chiar și de alți “defectori” ai fostelor servicii de informații române, precum Liviu Turcu, care a ținut să precizeze că nu trebuie băgat în aceeași oală cu acesta.

Una din puținele asemănări între cazurile Kukliński și Pacea este faptul că, reabilitarea lor s-a produs pe fondul interesului Poloniei și, respectiv, României de integrare în NATO. De reținut, totuși, moderația președintelui Aleksander Kwaśniewski, care a arătat că reabilitarea lui Kukliński s-a făcut pentru că acesta a acționat “în stare de extremă necesitate, în interesul Poloniei”. Șeful statului polonez nu a dat, însă, curs sugestiilor privind avansarea col. R.J. Kukliński la gradul de general. Ori, în cazul Pacea ce s-a întâmplat? În anul 1999, printr-o hotărâre a Curții Supreme de Justiție, sentința de condamnare la moarte pentru crimă de înaltă trădare a fostului general de securitate Ion Mihai Pacea a fost casată. “Trădătorul”, care era Pacea până deunăzi în documentele Serviciului de Informații Externe, a fost reabilitat atât juridic, cât și moral, redându-i-se gradul de general-locotenent, precum și averea confiscată de regimul comunist, care se ridica la nici mai mult nici mai puțin de ... 2 milioane de dolari, incluzând lucrări de artă de mare valoare, tablouri, cărți vechi, aparatură electronică, bijuterii și alte bunuri de tot felul. Consemnată de instanțele de judecată, această avere era în proporție de 80% constituită din cadouri, danii diverse, plocoane, într-un cuvânt, foloase necuvenite¹⁸. “S-a în-

¹⁸ Vezi interviul cu fostul ofițer de informații externe Andrei Zărnescu, în “Periscop”, Anul II, Numărul V, Martie 2009, p. 90.

făptuit un act de dreptate”, pretindea atunci un responsabil al Justiției. Act de dreptate la ce? La redobândirea statutului de privilegiat al unui regim abuziv, pe care-l slujise cu zel, dar pe care l-a... trădat? Un raționament absurd și compromițător pentru justiție. Cazul I.M. Pacepa este unic, din punct de vedere politic, juridic și moral, în lumea fostă comunistă, pe un plan mai general, și în cea a spionajului, pe un plan mai special... Oricum, diferența de abordare a celor două cazuri din partea autorităților de stat și a instituțiilor juridice din Polonia, respectiv România, este semnificativă în planul apărării principiilor de drept și, în ultimă instanță, a demnității naționale.

În cazul Pacepa, lucrurile încep să ia o turnură îngrijorătoare din clipa în care se încearcă să se creeze un curent de opinie care tinde să-l considere pe fostul general de securitate ... “erou național”! Or, o astfel de dereglare a dreptei judecăți este posibilă numai într-o comunitate în care criteriile axiologice locale, tradiționale, în ceea ce privește principiile morale și valorile naționale, sunt înlocuite cu criterii împrumutate de aiurea, consecința fiind pierderea identității definitorii pentru comunitatea respectivă. Din această perspectivă, apare cel puțin bizară strădania unor publiciști de a-l așeza pe Ion Mihai Pacepa alături de Iuliu Maniu, Corneliu Coposu, precum și de toți cei reabilitați de justiție ca victime ale unor procese comuniste. Nu reprezintă aceasta o ofensă adusă memoriei tuturor celor care au luptat într-adevăr împotriva regimului comunist, a foștilor deținuți politici?

Așa cum am arătat în articolul de față, situația lui R. Kukliński este considerabil diferită față de cea a lui

I.M. Pacepa, deși și colonelul polonez rămâne, pentru mulți dintre compatrioți săi, un personaj controversat. Analiza comparativă a celor două cazuri relevă deosebirea uriașă existentă între ele, iar aceasta în nici un caz nu este în favoarea lui Pacepa. Dacă în cazul Kukliński, trecerea timpului ar putea duce chiar la o percepție favorabilă a situației sale speciale, din partea unei părți tot mai mari a societății poloneze, nu credem că acest lucru se va întâmpla în cazul I.M. Pacepa.

Pentru militari, în general, dar nu numai, tratarea într-o manieră oportunistă, conjuncturalistă, a cazului lui Ion Mihai Pacepa ar putea fi interpretată drept un îndemn la încălcarea Jurământului de credință, la dezertare și trădare de țară. Nu-i bine, întrucât cei mai slabi de înger vor vedea în cazul acestuia un precedent și, în diverse împrejurări, vor putea invoca un motiv oarecare pentru a trece de “partea cealaltă a baricadei”, indiferent care va fi aceasta. Mai ales pentru generațiile tinere de lucrători din sistemul serviciilor speciale, cazul Pacepa prezentat într-o “manieră îngăduitoare”, ca să nu-i spunem oportunistă, poate fi un prost exemplu. Din punct de vedere juridic, cât și moral, ar fi aberant să se considere că, în istoria națională, au fost “trădări bune” și “trădări rele”. Legat de acest aspect, credem firesc să ne punem întrebarea dacă este, într-adevăr, moral ca un personaj cu un asemenea trecut nu numai să fie absolvit de orice vinovăție din trecutul său comunist tenebros – în condițiile în care se face atâta caz de condamnarea regimului comunist –, dar să mai aibă și pretenția de a fi considerat “erou”, numai pentru motivul că a trecut la “momentul oportun” în tabăra

"învingătorului istoric"? Parafrazându-l pe Adam Michnik, atunci când s-a referit la Kukliński, ne întrebăm și noi dacă nu cumva se vrea a se face din poporul român un "Pacepa colectiv"? Ar fi trist dacă se

încearcă în acest fel testarea patriotismului românilor, dar și un motiv de cruntă dezamăgire pentru înșelarea speranței lor în împlinirea aspirațiilor întru libertate, adevăr și dreptate.

dr. Ion Constantin

Cercetător științific principal

Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului

PACEPA ȘI MILIARDUL LUI CEAUȘESCU

Din presa de peste hotare aflăm că generalul dezertor Mihai Pacepa pregătește o nouă carte autobiografică. Probabil să s-a gândit că ceea ce ne-a furnizat până acum nu ne-a convins pe deplin, deși atât el cât și alții au remarcat cine „sponsorizează” tot ce spune și întreprinde el.

În mod automat, aceasta înseamnă că poți să scrii ce vrei, dar se tipărește și se distribuie numai ce se aprobă și se pune la dispoziție ca „documentar”. Adică tot ce trebuie pentru ca dezinformarea să fie credibilă și manipularea cititorului cât mai bine mascată.

Înainte de toate acestea, anunțând următoarea carte, Pacepa – trădătorul cu grad mare – vrea să ne demonstreze că încă trăiește. „Nu sunt o mumie cu vată în nas”, ar fi declarat el recent. Nu încă, dar când va sosi și acest moment de care, este adevărat, nimeni nu scapă, la căpătâiul lui, însă, nimeni nu va exprima regrete.

După câte s-au întâmplat înainte și după 21 iunie 1978, ziua când a făcut pasul trădării, avem convingerea că Pacepa așa va rămâne până la moarte: un dezertor care n-a iubit în mod sincer nimic în viața lui, nici măcar țara în care s-a născut.

Mulți au crezut că după ce a primit reabilitarea, Pacepa va veni în țară, măcar pentru a mulțumi fostului președinte Emil Constantinescu și fostului ministru al Justiției, Valeriu Stoica, care, bătându-și joc de justiție, i-au

șters toate păcatele. Ba, chiar mai mult, l-au repus în drepturi.

Cineva, un om prea optimist și neștiind că un trădător este doar un trădător, chiar dacă a fost reabilitat, spunea că, primind reabilitarea, Pacepa s-ar fi putut angaja într-o acțiune de recuperare a miliardului de dolari americani pe care mulți spun că Ceaușescu l-ar fi sustras, depunându-l undeva într-o bancă din Occident. Într-adevăr, gândind pozitiv, ar fi putut face ceva dacă și-ar fi iubit țara cu adevărat, așa cum a spus-o de nenumărate ori.

El, Pacepa, după înlăturarea comunismului, ar fi putut da o mână de ajutor României în acest sens. În primul rând, pentru că a lucrat mulți ani pe lângă cei doi Ceaușescu, fiind omul lor de încredere. Apoi, se știe, el a fost cel care a coordonat toate acțiunile care s-au întreprins prin anii 70 pentru a se aduce în țară credite fără dobândă sau cu o dobândă foarte mică.

Da, fostul general este cel mai în măsură să spună prompt și hotărât: „Da, Ceaușescu a depus bani în bănci din străinătate” sau, din contră, „Nu, n-a depus”. După cum se știe, însă, nu s-a pronunțat sub nici-o formă. Mai mult, a lăsat autoritățile române să bâjbăie, să angajeze recuperatori, cheltuind bani și energie în zadar.

Toate acestea, nu fac altceva decât să arate, încă o dată, cât de fariseu a fost și este acest individ. Patriotismul

și dragostea lui față de țară nu au fost decât vorbe goale. Cei care au mai sperat câte ceva din partea fostului general s-au înșelat amarnic. Faptele o dovedesc din plin.

Indiferent ce va mai scrie și va mai lansa Pacea pe piață, el tot dezertor

și trădător de țară va rămâne. Nicio reabilitare din partea unora și nicio „mărturisire” din partea lui nu vor putea șterge vreodată stigmatul pe care îl poartă de peste 30 de ani. Îl merită din plin.

V. D. Fulger

PATRIOT SAU TRĂDĂTOR? ACEASTA ESTE ÎNTREBAREA

Am urmărit recent la un post TV prezentarea Serviciului de Informații Externe. S-a vorbit despre serviciile „speciale” la modul general, despre utilitatea lor unanim acceptată – deci și în România – despre greutățile cu care se confruntă angajații (din nou, în general), despre procesul delicat de recrutare și, în sfârșit, despre patriotism, ca un atribut „sine qua non” al ofițerului încadrat și pregătit să spioneze pentru țara sa.

Directorul SIE a afirmat că unui ofițer de informații i se poate cere (să citim „ordona”) să facă „orice” pentru țara sa. Subliniez: „orice”! Nu a fost vorba nici o clipă că țara ta ar fi țara ta numai dacă ar fi condusă de o clasă politică pluripartidică sau ar avea ca președinte un cetățean numit Iliescu sau Constantinescu sau Băsescu și, nici într-un caz, un anume cetățean Ceaușescu, sau un rege Mihai, Carol, Ferdinand? În consecință un ofițer sub jurământ este legat formal de „țara lui” nu de Iliescu, Băsescu, Ceaușescu sau Mihai. Un ofițer este însă legat de „țara lui” nu numai formal, ci și profund, printr-un jurământ secret, cel mai secret, un jurământ sacru pe care-l poartă în vene, în genele moștenite prin mama și tatăl lui de generații după generații. Nu aș insista asupra acestui lucru dacă nu ar exista în România câțiva nefericiți care, „avocați ai diavolului” (unii chiar avocați cu diplomă și robă și averi făcute de

pe urma „diavolului” pe care-l servesc), nu ar insista asupra pretenției absurde conform căreia un celebru trădător, „nomina odiosa”, nu ar fi trădat țara, ci pe acela care, în momentul istoric al trădării se nimerise să fie Președintele României. Vezi, dragă Doamne, trădătorul „în nuce” așa a avut o revelație, că dacă fuge în SUA, „dă totul din el” (și ceva în plus, nu puțin și chiar fantasmagoric) despre colegii săi, guvernul țării sale, face un mare bine țării, este un mare „patriot”!

Prin extensie noi, cei care eram tot ofițeri, dar care nu am conceput ideea că un ofițer de informații (fiecare dintre noi, în parte) și-ar putea trăda țara – noi am fi fost în defect, noi am fi greșit, de fapt noi am fi fost trădătorii. „Tertium non datur”, adică a treia cale nu e posibilă.

Acum, filozofi sau nu, cunoscători sau nu de logică (știința) nu putem să nu gândim: „măi, dacă Pacepa e patriot, atunci eu ce sunt? Dacă Turcu și Haiducu și Răceanu țin conferințe tinerilor români, dacă ei sunt elogiați de o anume parte a resturilor „Europei Libere” noi, sutele, miile (câți om fi fost) care am umblat după informații pentru țară, care le-am adunat cu frica-n sân, le-am prelucrat, le-am transmis (fiecare etapă cu riscuri majore), fiind în pericol să dispărem pur și simplu sau să ne sfârșim viața în închisori străine, pentru că ne vom fi

făcut datoria, noi ce eram? Noi făceam ce făceam pentru Ceaușescu? Atunci defectorii au o justificare universală a defecțiunii. Kim Philby va fi descoperit ceva ce nu-i plăcea, probabil, în conduita Majestății Sale Elisabeta a II-a. De fapt, sigur, el era „intelligence officer in Her Majesty's Government”, iar Majestatea Sa era și ea numai un om, o femeie supusă greșelii (politice, să nu fim înțeleși greșit) și... numai-decât Philby a identificat greșeala, nu a fost de acord cu ea, i s-a părut că sovieticii au mai multă dreptate în respectiva problemă și... hop, la Moscova cu Philby! Nu a trădat Marea Britanie, ci numai pe Majestatea Sa, făcând un mare bine poporului său. Bravo Philby!

Desigur că și Reg Hansen s-a aflat într-o similară problemă de conștiință când a descoperit că Bush-tatăl (sau Clinton, sau Bush-fiul, ce importanță mai are?) a făcut o greșală, într-o problemă în care el, Hansen, se simțea mai aproape de poziția sovieticilor. Ce ușor a devenit totul, de când cu „defecțiunea” lui Pacepa! Și Hansen și-a luat libertatea de a se detașa de poziția „președintelui său” și vrând să facă un mare bine poporului american se pregătea să decoleze spre Kremlin. Spre ghinionul lui și al poporului american (care nu a beneficiat decât parțial de binele pe care-l făcea Hansen) – trădătorul a fost arestat și stă acolo unde-i este locul).

Acum, dacă ar exista un decret, un Decret Suprem, un ordin Suprem, o Decizie Irefutabilă conform căruia (căreia) tot ce fac Statele Unite, în orice moment, e perfect, de nediscutat, deci imperfectibil, ar fi ușor să declarăm toți trădătorii în favoarea SUA eroi ai omenirii, nu numai ai României, în speță. Dar lucrurile nu stau așa, chiar și Administrația SUA,

compusă din oameni (supuși greșelii) mai greșește. Și atunci?

Nu ne rămâne decât să le spunem trădătorilor că sunt trădători, hoților că sunt hoți, mincinoșilor că mint, și așa mai departe.

Și, „revenons à nos moutons”, să-i chemăm pe nume pe Pacepa, Răceanu, Haiducu – Forrestier, Turcu și alții „ejusdem farinae”. Să arătăm tuturor unde poartă stigmatul – nici nu e prea greu – în frunte – indiferent ce afirmă unii avocați interesați – care de la ei își câștigă banii murdari – din vinderea trădării ca pe un gest de mare realizare morală, profesională, patriotică, atunci când ea nu este decât trădare.

Criticând stări de fapt din țara sa de adopție (el fiind evreu) în anii venerabilei regine Victoria, Benjamin Disraeli, prim-ministru, spunea: „We have legalized confiscation, consecrated sacrilege and condoned high treason” (în traducere „am legalizat confiscarea, am sanctificat sacrilegiul și am trecut cu vederea înalta trădare”). El era în poziția cea mai bună să facă această afirmație, care probabil, era valabilă pentru Imperiul Britanic – după cum reiese și din literatura engleză. Va fi fost la ei, acolo și atunci. Noi nu vrem ca acest lucru să se întâmple la noi și acum.

Un fost ofițer de informații, român, pe care-l cunosc foarte bine și care se afla în faza definitivării condițiilor de scoatere pentru prima misiune de lungă durată, discuta cu ofițerul lui instructor – coordonator care, trecându-i în revistă toate posibilitățile, a amintit-o și pe aceea a scoaterii prin trecerea frauduloasă a frontierei, a „defectării”, a trecerii prin lagăr etc. Era calea – teoretic – cea mai simplă, care eventual nu se baza decât pe calitățile fizice ale ofițerului – bun înotător – pentru care nu era o mare

problemă trecerea Dunării înot la Turnu Severin. Ambii ofițeri știau că era calea cea mai simplă, cu un risc minim. Cu toate acestea tânărul ofițer a refuzat această cale de scoatere pentru că, a spus el, familia sa nu ar fi suportat gândul că el este trădător. În special tatăl său, fost ofițer în războiul împotriva URSS și pentru recucerirea Basarabiei, fiu la rândul său al unui ofițer căzut în Ungaria, în 1919, n-ar fi putut accepta că al treilea ofițer al familiei a ajuns un trădător. Și-ar fi pus capăt zilelor, de asta era sigur tânărul ofițer de informații în anul 1977. A decis să abordeze și să fundamenteze cu ofițerul coordonator, o altă cale de scoatere, mult mai elaborată, cu o legendă complicată, legată de nașterea într-o țară africană. Deplăsări, cheltuieli suplimentare, care s-au dovedit inutile pentru că la scurt timp a trădat Pacea. Din fericire trădătorul nu cunoștea cazul în detalii și cariera ofițerului nu a fost compromisă, dar a urmat alte traiectorii. Cu alte cheltuieli pentru stat. Discutând, la mult timp după evenimente, tânărul de atunci aflat acum la sfârșit de carieră, se întreba oare câtor români valoroși, cinstiți și patrioți nu le-au schimbat destinul cele câteva trădări? Câți oameni nu-și vor fi pierdut viața, câți nu vor fi fost compromiși? Și câți bani nu va fi irosit statul român, în dorința firească de a face și el ceea ce toate țările lumii fac: un serviciu de informații externe demn de acest nume.

După emisiunea TV dedicată SIE, în care șeful instituției părea sincer convins de importanța sarcinilor oamenilor pe care îi conduce, dar și de valoarea, eficiența și justificarea foștilor ofițeri, mi-a părut cu atât mai dezolantă emisiunea „maestrului Braia”, alături de care trona un avocat al trădătorilor, deveniți „patrioți”, al

cămătarilor, al lumpenilor în căutare de respectabilitate.

În pofida derapărilor reporterei (depășită de importanța subiectului) spre imagistica Hollywood-iană și spre venalitatea dâmbovițeană (dar ce salarii au ofițerii?, dar sunt motivați? etc.), directorul SIE a pus punctul pe „i”. Munca e grea, periculoasă, oamenii au calități rare, deosebite, sunt bine pregătiți fizic și intelectual, curajoși, dar, în primul rând sunt PATRIOȚI. Noi am înțeles din spusele directorului SIE că așa au fost ofițerii (cu rare excepții) și înainte. Și nu credem că am înțeles greșit.

Noi știm că așa a fost, iar țara noastră a fost și este România, indiferent cine ocupă Palatul Cotroceni. Orice devotament îndreptat spre alte zări, la răsărit, apus, nord sau sud de România, înseamnă trădare din punctul de vedere al României. Este clar acum care sunt portretele robot ale trădătorilor și care ale patrioților!?

Nu cred că este cazul ca, după greșeala reabilitării lui Pacea să se redea și altor trădători grade și averi. Eu cred că aceștia ar trebui să se facă mici, ... mici, ..., la nivelul dimensiunii lor morale și să nu mai facă valuri.

Iar avocații „diavolului” să se îndrepte spre clienți mai normali și poate mai onești, hoți obișnuiți, springari, maradoniști, proxeneți, șantajști, de care nu duce lipsă țara, și care nu plâng după respectabilitate.

Așa vor binemerita de la națiune și respectivii avocați – posesori de patale pentru o meserie, altfel nobilă, atunci când e pusă în sprijinul dreptății.

Deie-le Domnul, tuturor, gândul cel bun!

Cezar Pârcălabu

TERORISMUL CIBERNETIC. AMENINȚĂRILE DDoS. RISCURI LA ADRESA SIGURANȚEI NAȚIONALE

În prezent se constată o dependență din ce în ce mai accentuată a entităților socio-economice, a instituțiilor publice și guvernamentale de mediile informatice care le gestionează în mare măsură resursele, dar mai ales comunicarea informațiilor, esențială existenței și dezvoltării organizaționale, făcând ca acestea să fie tot mai vulnerabile la impactul pe care îl pot avea amenințările cibernetice.

Mediile informatice reprezintă ansamblul sistemelor IT&C ce gestionează resursele socio-economice, de care o anumită entitate, publică sau privată, dispune la un moment dat, care asigură controlul activităților sau îndeplinesc rolul asistării deciziei manageriale. În marea lor majoritate acestea sunt conectate în rețele de tip LAN sau WAN, care, însumate, constituie Internetul, cu marile avantaje pe care acesta le aduce: e-mail-ul, comerțul electronic și tranzacțiile on-line, piața Internet, diseminarea de 'conținut' (know-how economic, tehnologii etc). Astfel, aceste medii informatice devin structuri deschise, la care se pot conecta în permanență noi tipuri de sisteme, generând extinderea numărului utilizatorilor cu acces la resursele rețelei.

Dependența din ce în ce mai mare de sistemele informaționale conduce la creșterea tipologiei vulnerabilității-

lor cărora organizațiile trebuie să le facă față. Mai mult, problema protecției mediilor informatice trebuie să aibă în vedere de multe ori interconectarea rețelelor private cu serviciile publice, deoarece din zona rețelelor private sunt generate cele mai multe amenințări.

Internetul și sistemele de rețea similare sunt ideale pentru operațiunile cu caracter terorist, punând la dispoziția organizațiilor extremiste multiple capacități dezvoltate la nivel mondial.

O analiză succintă a activităților întreprinse în ultima perioadă de principalele organizații teroriste reliefează patru direcții principale în care acestea s-au concentrat în utilizarea tehnologiei IT&C:

- Blocarea serviciilor unor medii informatice de importanță vitală - atacuri DDoS;
- Folosirea Internetului pentru comunicate, convertirea comunicațiilor, generând un nou mod de comandă și control al operațiunilor teroriste;
- Accesul la informație, via Internet, prin protocoalele cunoscute: *http*, *ftp* etc., pentru accesarea informațiilor asupra diverselor ținte, cum ar fi datele tehnice privind construcția de arme;

• Folosirea Internetului ca platformă pentru diseminarea propagandei grupărilor și cauzelor teroriste, precum și obiectivele legate de recrutarea membrilor acestor organizații.

De exemplu, în luna martie 2009, "As-Sahab, agenția islamică de media, aparținând Al-Qaeda", a distribuit un mesaj audio, atribuit numărului doi al rețelei Ayman Al-Zawahiri.

Transcripturile discursului, inclusiv în limba engleză, au fost postate pe forumurile jihadiste "**Hanein**" (<http://www.hanein.info>), "**Alqimmah**" (<http://www.alqimmah.net>) și "**Ansar AlJihad Network**" (<http://international.thabaat.net>). Discursul a fost lansat ca reacție la emiterea de către Curtea Penală Internațională a unui mandat de arestare pe numele președintelui sudanez **Omar Al-Bashir**.

Ayman Al-Zawahiri a menționat că decizia Curții reprezintă "răsplata" pentru decizia luată de șeful statului sudanez în urmă cu aproximativ 10 ani, prin care s-a hotărât expulzarea liderului "Al-Qaeda", Osama ben Laden, de pe teritoriul țării.

Totodată, s-a adresat poporului sudanez, pe care l-a avertizat cu privire la posibile consecințe ale aplicării prevederilor mandatului: un război de gherilă, urmat de o invazie a trupelor SUA, care ar urmări "eliminarea Islamului", folosind ca pretext actuala situație din Darfur.

Scopul comunicatului pare a fi extinderea bazei de recrutare și obținerea de sprijin logistic pentru „Al-Qaeda”, având în vedere dublarea apelului către populație cu o sugestie adresată președintelui Omar Al-Bashir în final, privind abandonarea oricăror negocieri și lansarea „Jihadului împotriva Occidentului”.

În aceste condiții trebuie făcută distincția între terorismul care vizează tehnologia informatică drept armă sau țintă și terorismul care, pur și simplu, exploată tehnologia informatică.

Atacurile teroriste lansate de pe Internet asupra capacităților interconectate, care definesc infrastructura

informațională, reprezintă noile valențe ale terorismului în ultimul deceniu.

Infrastructurile critice sunt acele resurse sau părți ale acestora, care sunt esențiale pentru menținerea funcțiilor critice ale societății, incluzând canalele de aprovizionare, sănătatea, securitatea, bunăstarea economică și socială a populației.

Combaterea, dar mai ales prevenirea acestor amenințări provenite din spațiul IT&C reprezintă noile provocări la care trebuie să răspundă cu maximă eficiență structurile de securitate abilitate.

Astfel, toate metodele și mijloacele de culegere, prelucrare și exploatare a informațiilor din această sferă de activitate, denumite generic *cyber-intelligence* (*cyberint*), definesc acele mecanisme specifice ce se pliază pe identificarea, cunoașterea și înlăturarea vulnerabilităților, riscurilor și a disfuncționalităților ce se manifestă în acest areal, "cunoașterea" devenind cea mai eficientă armă de apărare împotriva amenințărilor cibernetice (*cyberthreats*).

Din acest punct de vedere, riscul se referă la amenințări (origini/cauze), caracterizând consecințele manifestării acestora (pierderile, pagubele, suferințele), percepția asupra importanței consecințelor și probabilitatea de manifestare a amenințărilor, în timp ce vulnerabilitatea se referă la subiectul/subiecții expunerii la manifestarea amenințărilor, caracterizând tipul și nivelul de susceptibilitate, reacția la stres a subiectului de a suporta expunerea la manifestarea amenințărilor.

Vulnerabilitățile, în sfera IT&C, se pot manifesta atât la nivel tehnic, cât și la nivelul componentei umane a sistemelor interconectate, putând fi

clasificate în funcție de nivelul la care se manifestă:

- Vulnerabilitate de proiectare - dată de eroarea apărută în faza conceperii și configurării sistemului informatic, atât în ceea ce privește componenta *hardware*, cât și componenta *software*.

- Vulnerabilitate de implementare - manifestată ca urmare a deficiențelor de punere în practică a soluțiilor de securitate aferente sistemelor.

- Vulnerabilitate de configurare - manifestată ca urmare a erorilor realizate cu ocazia configurării sistemelor pe nivele de acces, precum folosirea codurilor de acces implicite sau a drepturilor de scriere a fișierelor cu parole.

- Vulnerabilitatea componentei umane - manifestată pe fondul slabei pregătiri în domeniul securității informatice a utilizatorilor mediului informatic.

- Vulnerabilitatea managerială - manifestată pe fondul unor carențe manageriale de securitate, lipsa de preocupare pentru securitate, lipsa unor activități de audit intern etc.

- Vulnerabilitatea juridică - manifestată pe fondul necunoașterii sau nerespectării dispozițiilor legale în domeniu.

Pe de altă parte, în conformitate cu Doctrina Națională pentru Informații de Securitate, factorii de risc la adresa securității naționale reprezintă acele situații, împrejurări, elemente, condiții ori conjuncturi interne sau externe, uneori dublate și de acțiune, care determină sau favorizează materializarea unei amenințări la adresa securității naționale în funcție de o vulnerabilitate determinată, generând efecte de insecuritate.

Una dintre cele mai periculoase amenințări de atac care exploatează

însurat aceste vulnerabilități este blocarea serviciilor (*denial-of-service*).

Un atac de tip *denial-of-service* (DoS) sau *distributed denial-of-service* (DDoS) reprezintă blocarea unuia sau mai multor servere ce găzduiesc website-uri sau orice alte servicii care funcționează conectate la rețeaua Internet.

Altfel spus, un atac de tip DoS înseamnă forțarea sistemului-victimă să se reseteze sau să-și consume resursele în așa fel încât acesta nu va mai putea oferi serviciul respectiv, și/sau blocarea comunicației de tip media, dintre utilizatori și sistemul victimă.

Un site intitulat "**al-jinan**" oferea, până nu de mult, o aplicație capabilă să lanseze atacuri de tip DoS. Aplicația, intitulată *Electronic Jihad*, are o interfață foarte intuitivă și dă utilizatorului posibilitatea alegerii dintre trei niveluri de atac: mic, mediu sau puternic. Software-ul oferă chiar posibilitatea folosirii unor servere proxy pentru a susține atacul un timp îndelungat.

În funcție de cum este gândit și ce resurse folosește, un atac de tip DoS poate afecta întreaga structură a unei rețele IT (de exemplu, lungimea de bandă a unui router poate fi consumată de un DoS), acest fapt compromițând nu numai sistemul vizat, ci toată rețeaua. Un atac de tip *denial-of-service* este caracterizat prin încercarea explicită a atacatorului de a bloca utilizatorii legitimi în utilizarea serviciului respectiv, prin o serie de acțiuni precum: *floodarea* unei rețele (în acest fel se blochează tot traficul); blocarea unui server prin bombardarea secvențială cu un număr foarte mare de pachete de date; blocarea unei anumite persoane de a accesa un serviciu disponibil. Atacurile pot fi direcțio-

nate spre orice sistem dintr-o rețea, precum routere, serverele de dns, mail, web, ftp etc.

Un astfel de atac a încercat să "distrugă" sit-urile web estoniene, în urma deciziei guvernului estonian de a muta un monument de război, din era sovietică, din centrul Tallinnului într-o suburbie. Două zile de pichetări ale etnicilor ruși, care au considerat această relocare ca pe un atac la istoria lor și drepturile minorităților, s-au transformat repede într-un atac de o putere nemaivăzută până atunci, sit-urile guvernamentale suferind blocări atât de severe, încât multe agenții au trebuit să oprească accesul adreselor I.P. din afara Estoniei pentru câteva zile.

Aceste scenarii se pot oricând materializa, având ca autori membrii unei organizații sau entități teroriste și pot viza elemente ale infrastructurii critice de comunicații de natură guvernamentală, sisteme de control al unor activități cu caracter strategic etc., altfel spus, ceea ce legea pentru prevenirea și combaterea terorismului distinge ca fiind **factorii materiali**, și anume: factorii de mediu, facilitățile de infrastructură ale vieții sociale, facilitățile de stat și guvernamentale, sistemele de transport, telecomunicații și informaționale.

De asemenea, pe lângă grupările teroriste ce pot utiliza astfel de mecanisme de atac, gradul cel mai ridicat de risc provine din zona operațiunilor lansate de *hackeri*, care prin gravitate și prejudiciile create la adresa factorilor materiali și umani reprezintă acțiuni conexe terorismului cibernetic.

Într-o simulare efectuată de Departamentul Apărării al SUA, numit „receptorul eligibil”, o „echipă roșie” alcătuită din 35 de informaticieni de la

Agencia de Securitate Națională, a fost însărcinată ca timp de trei luni să planifice și să execute un atac electronic asupra sistemelor informatice ale Departamentului, precum și asupra elementelor de infrastructură internațională care sprijină Pentagonul. Folosind doar accesul public la Internet, hardware comercial disponibil în orice magazin de specialitate și programe comune, „echipa roșie” a demonstrat cum poate să dărâme, fără a lăsa nici o urmă, sistemul de comunicații care reprezenta coloana vertebrală a sistemului de comandă al Departamentului Apărării, o mare parte a rețelei naționale de curent electric, precum și sistemul de apeluri de urgență 911.

Unul dintre primele atacuri etichetate ca fiind un act de terorism a fost incidentul din 1999, când un grup de hackeri sârbi au atacat computerele NATO, prin recurgerea la un atac de tip DoS, care a blocat accesul către acestea. Puternic motivați politic, sârbii protestau împotriva bombardamentelor NATO din Kosovo. Unii autori clasifică aceste acțiuni drept război informatic, dar o analiză atentă ne poate indica un act terorist, de natură informatică.

În concluzie, terorismul cibernetic cuprinde ansamblul acțiunilor și amenințărilor credibile violente desfășurate în spațiul cibernetic, angajate premeditat de către indivizi sau entități sociale, motivate politic, etnic sau religios de o ideologie radical ostilă față de alte entități. Aceste acțiuni urmăresc afectarea sau distrugerea unor sisteme de infrastructură importante pentru susținerea vieții sociale și își propun, în mod deliberat, diseminarea pe scară largă a unor

stări de anxietate, nesiguranță, teamă și panică, urmărind să inducă percepția scopurilor urmărite și să influențeze entități, dincolo de indivizii direct afectați sau amenințați. Tocmai motivația și scopurile urmărite sunt cele două elemente care diferențiază în mod clar terorismul cibernetic de criminalitatea informatică.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 535/2003, privind prevenirea și combaterea terorismului, pentru a putea fi clasificată ca terorism cibernetic, o anumită activitate din spațiul virtual trebuie să se constituie într-un ansamblu de acțiuni și/sau amenințări care prezintă pericol public și afectează securitatea națională, având următoarele caracteristici:

a) sunt săvârșite premeditat de entități teroriste, motivate de concepții și atitudini extremiste, ostile față de alte entități, împotriva cărora acționează prin modalități violente și/sau distructive;

b) au ca scop realizarea unor obiective specifice, de natură politică;

c) vizează factori umani și/sau factori materiali din cadrul autorităților și instituțiilor publice, populației civile sau al oricărui alt segment aparținând acestora;

d) produc stări cu un puternic impact psihologic asupra populației, menit să atragă atenția asupra scopurilor urmărite.

În probleme atât de sensibile pentru securitatea națională, este necesar să se manifeste o preocupare permanentă pentru perfecționarea legislației menite să asigure o mai mare eficiență și coerență acțiunilor de combatere a uneia dintre cele mai serioase provocări ale secolului XXI. În opinia specialiștilor în domeniu (a se vedea, spre exemplu, Maxim Dobrinioiu – „Infracțiuni în domeniul informatic”), este deosebit de important ca legiuitorul – Parlamentul României – să completeze Legea nr. 535, privind prevenirea și combaterea terorismului, cu prevederile Titlului III, capitolul 3, Secțiunea 1, din Legea nr. 161/2003, respectiv „Infracțiuni contra confidențialității și integrității datelor și sistemelor informatice”.

Gigi Giurcan,
doctorand în sociologie,
specializarea Terorismul cibernetic

ÎNARMAREA SPAȚIULUI EXTRATERESTRU

"Ciber-securitatea figurează printre provocările economice și de securitate națională cele mai serioase ale secolului XXI." (din aprecierile Pentagonului)

Aniversarea a 40 de ani de la cucerirea Lunii de către astronauții americani Edvin Aldrin, Michel Colins și Neil Amstrong, având ca motto *"Un pas mic pe Lună, un pas uriaș pentru umanitate"*, a trecut.

Presa internațională a urmărit cu atenție primirea echipajului Apollo 11, la Casa Albă. Era așteptată exprimarea publică pentru prima dată de la investitură a președintelui Barack Obama, despre ambițiile spațiale ale Statelor Unite. Elogiul adus celor trei astronauți a fost cald și emoționant. Președintele a evocat momentul reîntoarcerii celor trei pe Pământ, când i-a văzut de departe, suit în spatele bunicului său. Avea 7 ani. Comentariul bunicului a fost: *"... când americanii își stabilesc un țel, îl îndeplinesc întotdeauna..."*. Ziariștii au remarcat însă că președintele a tăcut în momentul când Neil Amstrong și-a mărturisit visul de a asista, cât mai curând, la cucerirea planetei Marte de către astronauții americani.

Despre proiectele spațiale ale Americii, președintele a avut formulări prudente. El a declarat că NASA își va continua cu eficiență munca pentru a fi pregătită să pună la dispoziția noilor generații mijloacele necesare unor noi cuceriri spațiale. El a informat că a cerut revizuirea

programului CONSTELLATION, lansat de George Bush în 2004. Așteaptă să primească la sfârșitul lui august raportul și propunerile Comitetului de experți, numit de el, în luna ianuarie.

Programul CONSTELLATION prevede revenirea omului pe Lună până în 2020, ca primă etapă a zborului spre Marte.

Interesul pentru cunoașterea politicii spațiale a Americii, sub noul președinte, nu este o simplă curiozitate. După ce, în 2007, China a experimentat cu succes o armă antisatelit, experții militari și nu numai, au caracterizat evenimentul drept un nou start în cursa, fără sfârșit, a înarmărilor.

Iată cum caracteriza evenimentul Laurence Nardon, cercetător responsabil cu Programul Spațial la Institut Français des Recherches Internationaux (IFRI): *"O nouă concurență militară a luat naștere în spațiu. Toate puterile, și în primul rând China, știu că acolo, în spațiu se află puterea și vulnerabilitatea Statelor Unite; din asta decurge tentativa Beijingului – simbolizată de experimentul din 2007 – de a dezvolta arme antisatelit. Într-un asemenea context, Statele Unite trebuie să facă eforturi pentru a-și menține avantajul pe care îl au în domeniu"*.

Tot la începutul anului 2007, comunitatea internațională lua act de ceea ce se poate numi "un prim atac, caracteristic al războiului informatic". În timp ce la Tallin, autoritățile estoniene mutau monumentul închinat eroilor sovietici, dintr-un loc central, mai spre periferie, rețeaua de computere a guvernului a fost ținta unui atac cibernetic ce a scos din uz șase site-uri ale guvernului. Tot ca urmare a atacului, două din cele mai mari bănci, Hansabank și SEB, care operează electronic 97% din transferurile interne și internaționale, au fost puse în imposibilitatea de a lucra timp de mai multe ore. Urmas Past, ministrul Afacerilor Externe, a cerut imediat ca Rusia să exprime scuze pentru acest act.

Iată, deci, două probleme importante legate de "arsenalizarea spațiului extraatmosferic și ciber-război", care vor trebui să-și găsească răspunsul în noua strategie spațială a SUA, sub președintele Obama.

Înarmarea spațiului extraatmosferic

Primele programe spațiale au fost dezvoltate de Forțele Armate, fie ele americane sau sovietice. Generalul american Hap Arnold¹⁹ recomanda, încă din 1945, ca SUA să continue dezvoltarea rachetelor cu bătaie lungă și a navelor spațiale capabile să lanseze rachete asupra țărilor terestre... În anii 50, URSS amenința cu lansarea de arme nucleare amplasate pe sateliți. Amenințările reciproce au împins cele două superputeri să conceapă

arme antisatelit (ASAT). Tratatul din 1967 – negociat sub egida Națiunilor Unite – în vigoare și astăzi, cheamă la folosirea pașnică a spațiului extra-atmosferic și interzice amplasarea de arme de distrugere în masă. Tratatul nu interzice însă folosirea spațiului în scopuri militare și nici nu limitează utilizarea altor feluri de arme.

Apariția treptată a unui număr tot mai mare de state capabile să lanseze și să gestioneze proiecte extraatmosferice, în paralel cu încetarea Războiului Rece, a modificat radical datele problemei.

Satelit artificial

Războiul Rece, în ciuda tuturor pericolelor sale, avea meritul de a stabili relațiile internaționale. Era vorba de o rivalitate între două blocuri, și liderii acestora știau că orice atac împotriva sistemelor celuilalt din spațiu îi confruntă cu posibilitatea unui schimb de lovituri nucleare. În consecință, fiecare își dorea să evite orice pas greșit. Cursa

¹⁹ Hap Arnold, 1886-1950, general cu 5 stele, comandantul Army Air Force în cel de-al Doilea Război Mondial. Important strateg, cu un rol hotărâtor în dezvoltarea și modernizarea aviației militare a SUA.

înarmărilor, în acel timp, în general, și în spațiu, în mod special, avea ca motor menținerea parității. Efortul economic pe care îl presupunea acest model a dus la prăbușirea URSS.

În perioada Războiului Rece, cele două superputeri, SUA și URSS, au mers umăr la umăr în supravegherea reciprocă, din spațiul extraatmosferic. În pas cu progresele tehnologice, fiecare și-a creat flota de sateliți de supraveghere globală a adversarului. Misiunile sateliților militari se află sub pecetea secretului de securitate națională. Statele Unite au declassificat o parte însemnată a informațiilor respective (anii 50 până în 1984). Federația Rusă, încă nu. Michel Capderou, cercetător francez, a publicat în 2002, cartea "Satellites, orbites et missions" din care extragem câteva date de interes: primii sateliți militari au fost lansați în anii 50. Primul satelit de supraveghere american, din seria Key Hole (K.H.) - "gaura cheii", în traducere, era dotat cu o cameră de luat vederi, cu o rezoluție de 12 m. Filmul realizat era aruncat din spațiu, într-o capsulă. La 20 km de pământ se deschidea o parașută, iar capsula era recuperată de un avion. Acest procedeu a fost practicat până în anul 1966. Seria sateliților K.H. a fost permanent perfecționată. Rezoluția instrumentelor de luat vederi a crescut de la 12 m K.H.1, la 2,7 m la K.H.4A, în 1963, pentru a ajunge în 1966 la 0,5 m pe K.H.8 K.H.11, care a funcționat între 1976-1995, avea o rezoluție de 0,15 m, imaginile captate erau transmise în timp real, prin satelitul militar SDS. Primii sateliți îndeplineau misiuni scurte de câteva zile, următorii funcționau 19 zile și foloseau două capsule de film. Seriile K.H.12 (1992) și K.H.13 (1999) cu o rezoluție între 0,10-0,04 sunt înzestrați cu telescoape cu oglinda de 42 cm, asemănătoare telescopului Humble. Acest tip de sateliți evoluează la înălțimi între 200 și 400 km.

Rusia nu vrea să divulge întreaga sa capacitate în materie de teledetecție spațială. 60 de sateliți rusești care se află pe orbită sunt puțin cunoscuți. Se consideră că dețin tehnologii similare celor americane. Oficialii ruși declară că nu sunt funcționali. Seriile lansate sunt cunoscute sub denumirile: Cosmos, Rorsat, Almaz, Yantar, Zenit.

O altă serie de sateliți de spionaj sunt cei folosiți pentru interceptarea transmisiunilor adversarului și nu numai. La sfârșitul anilor 60, NASA, pornind de la faptul că o parte a energiei comunicațiilor se pierde în spațiu, a produs câteva serii de sateliți de interceptare electronică cum sunt Magnum, Mentor, Orion ș.a. Ultima serie, Trumpet, este destinată interceptării telefoanelor mobile cu frecvență radio. Au fost lansate: Trumpet 1, în 1994, prevăzută să funcționeze până în 2026, T2-1995-2034, T3-1997-2068.

La 19.01.2009 a fost lansat USA-202, cel mai mare satelit de interceptări electronice construit vreodată: 6 tone și o antenă de 105 m. Activitatea acestor serii de sateliți este legată de programul de interceptări la scară mondială ESALON.

După încheierea Războiului Rece, alianțele au devenit mai vagi. Un număr de state se gândesc astăzi să rivalizeze cu Statele Unite în materie de forță, de influență, de leadership regional sau mondial. Factorul cheie în acest context a fost ieșirea la suprafață a unei concurențe militare în spațiul extraterestru. Concurența este asimetrică, dat fiind că niciunul din aceste state nu-și poate propune să dețină o flotă de sateliți precum cea a Statelor Unite (flota de sateliți a SUA le depășește de departe pe cele ale tuturor statelor adunate la un loc). Este incontestabil că Statele Unite sunt cel mai puternic stat și, probabil, singurul în măsură a avea interese de securitate globală. Nici o națiune nu este atât de inconștientă pentru a provoca militar Statele Unite. Concurenței și adversarii caută mai degrabă avantaje asimetrice. Războiul din Golf a demonstrat importanța superiorității spațiale americane, în cursul acțiunilor militare, dar în același timp și dependența forțelor sale de existența și buna funcționare a flotei de sateliți. Experții militari din toată lumea au înțeles că atacurile, realizabile cu eforturi financiare relativ

reduse, contra sateliților americani ar putea fi foarte rentabile și tentante în încercarea de a reduce eficacitatea militară a Statelor Unite.

Analizând implicațiile reușitei experimentului chinez privind arma antisatelit, James A. Lewis, director al Programului de Tehnologie și Politici Publice din cadrul CSIS²⁰, face un amplu comentariu, din care enumerăm principalele considerente:

"China și Statele Unite sunt concurenți, și nu parteneri. China a dezvoltat și întărit mijloacele sale militare convenționale. Ea caută, în prezent, avantaje asimetrice pe calea perfecționării armelor și a noilor tactici. O parte din efortul de modernizare este îndreptat spre găsirea de noi mijloace de a contracara avantajul militar american prin atacarea structurilor de informație și comunicare, inclusiv sateliții și rețelele. Una din lozincile preferate ale Armatei Chineze de Eliberare este: *"Învinge superiorul prin inferior"*.²¹

Satelit din sistemul GPS

Cel mai periculos proiect vizează direct portavioanele americane. China deține, în prezent, numeroase tehnologii, elaborate în trecut de URSS

pentru a ataca portavioanele americane, și lucrează cu îndârjire pentru a perfecționa tehnicile și tacticile pe care un asemenea obiectiv le reclamă. Un alt proiect are ca scop conceperea de arme antisatelit, alături de altul care vizează operațiunile de spionaj. **Nici-unul din aceste programe nu afectează, pentru moment, superioritatea militară americană.**

China nu are încă o prezență militară continuă în spațiu. Ea dispune în permanență doar de șase până la zece sateliți, cea mai mare parte servind pentru comunicații sau navigație. Lansările sale sunt sporadice; în anii 90 numărul total al sateliților lansați de China reprezenta 12% din lansările americane.

Prin trimiterea unui om pe o orbită extraterestră, China s-a alăturat puterilor spațiale – Statele Unite și Rusia. Lansarea unui ASAT cinetic a reprezentat de asemenea o imitare a celor două prime puteri spațiale. URSS a testat asemenea arme în anii 1960, iar Statele Unite au procedat la experimentarea unui ASAT, în 1985. (Moscova și Washingtonul au încetat experimentele lor spațiale în acest domeniu).

Testul unei arme antisatelit de către China a pus capăt, în mod brutal, iluziei că pacea domnește în spațiu.

În Statele Unite există mai multe puncte de vedere privind viitoarea politică spațială. Un punct de vedere, împărtășit de unele din agențiile implicate, este că armele antisatelit nu constituie, doar ele, amenințarea principală pentru dispozitivele spațiale

²⁰ Center for Strategic and International Studies

²¹ Revue de Politique Etrangere 2/2007

americane. Potențialii adversari ai SUA fac eforturi considerabile pentru dezinformare și interzicere, prin bruierea semnalelor sateliților, prin emisiuni de interferență și plasarea de ținte false. Experiența din Kosovo a dovedit că un amestec ingenios de măsuri de mascare, de mobilitate și de dezinformare poate perturba colectarea tehnică de date din teren. Măsurile de dezinformare și interdicție (limitare n.n.) reprezintă o problemă majoră și constituie o cauză mult mai posibilă pentru un conflict armat în spațiu.

În afară de aceasta, linia care separă domeniul militar de cel civil a devenit greu de observat. Sateliții comerciali dau un avantaj militar proprietarilor lor. Apariția în spațiu a unei piețe de telecomunicații, de imagistică la distanță permite țărilor să-și lărgască capacitatea militară cumpărând serviciile necesare. Sateliții care furnizează aceste servicii devin în mod automat ținte ale sistemului spațial american.

Combinarea acestor factori duce la crearea unui nou teatru militar, în care serviciile virtuale pot să îmbrace tot atâta importanță cât și materialul de război amplasat de la sol, până în

spațiul orbital și dincolo de el. **Este un teatru în care interesele comerciale și militare sunt imbricate și unde avantajul informațional se poate dovedi decisiv.** Acestea sunt motivele pentru care controlul lui este tot atât de important ca și cel al controlului spațiului aerian și maritim.

Întrebarea care se pune este: La o acțiune deliberată, îndreptată împotriva sistemului satelitar american, care ar fi riposta? Răspunsul sec este: În caz de conflict, dată fiind importanța lor, infrastructurile americane ar fi doar deteriorate, în timp ce ale adversarului ar fi distruse.

Principiul de bază ce va călăuzi construcția viitoarei politici spațiale americane pare a fi afirmarea dreptului fiecăruia de a folosi spațiul, rezervând Statelor Unite dreptul de a câștiga bătălia spațială.²²

Securitatea națională a SUA depinde în cel mai înalt grad de controlul spațiului, iar acest deziderat este condiționat de o strategie coerentă, de o economie solidă, de o armată puternică, de servicii diplomatice și de informații eficiente.

C. Olteanu

²² În afara celor două superputeri, următoarele state au în prezent sateliți funcționali în spațiu: Franța, China, India, Japonia (4), Israel (4). Sunt țări care au și lansatoarele necesare. Alte state, precum Germania (4), Iran (2), Egipt, Italia și altele au chiar sateliți de teledetecție lansați de alte țări pe baze comerciale: 28.03.2008, satelit de supraveghere avansată german, lansat de Rusia; satelit de spionaj al Israelului – Eros B, lansat la 26.04.2006 de Rusia de la o bază din Siberia; noiembrie 2005 – satelit iranian, lansat de Rusia (Iranul, ca și Coreea de Nord, declară iminentă dobândirea de lansatoare proprii de sateliți). La 22.10.1998, Societatea M-sat, din Franța, a oferit spre comercializare, imagini luate din spațiu de către sateliți sovietici. Imaginile reprezentau principalele capitale europene, având o rezoluție de 2-7 m, în alb-negru și de 10-12 în color.

DIN AMINTIRILE UNUI CONSUL ROMÂN

Uite-l, nu e!

Sculându-se ca de obicei la o oră matinală, într-una din zilele anului 1964, consulul nostru la Istanbul se simțea bine dispus. Mai ales că scăpase destul de ușor de efectele asteniei de primăvară care, acolo, pe malul Bosforului, acest "tunel navigabil" între Marea Neagră și Marea Marmara, datorită umidității (această astenie) se resimte mai puternic, iar durata de manifestare este mai lungă decât pe la noi.

În mod invariabil, activitatea consulului - ca de altfel a tuturor diplomaților ce-și respectă munca - începu cu citirea corespondenței venite de acasă și a principalelor publicații care apăreau în Turcia. Luând în mână ziarul "Cümhuriyet" (Republica) chipul i se întunecă și, pe moment, parcă, rămase fără viață. De ce oare? Pentru că, pe prima pagină a cotidianului era inserat, într-un stil sobru și concis, următorul text (pe care-l reproducem din memorie): *"Ieri, consulul român la Istanbul, împreună cu corespondentul agenției sovietice de presă TASS, a contactat un maior american de la Comandamentul NATO din Izmir cerându-i să le furnizeze documente și alte informații secrete în schimbul fiului acestuia pe care-l răpiseră cu câteva zile în urmă. Intrând pe fir, organele turcești de specialitate i-au aruncat pe cei doi șantajști peste frontiera noastră de stat"*.

Numele "autorilor" nu era menționat ci subînțeles, deoarece România avea un singur consul la Istanbul. Spre stupefacția diplomatului nostru, același text figura la "loc de cinste", adică tot pe prima pagină și a altor două mari cotidiane: "Hurriyet" (Libertate) și "Milliyet" (Națiunea). Nu mai încăpea nicio îndoială. Se găsea în prezența unei comenzi de specialitate, un evident act provocator și o crasă acțiune de dezinformare, dacă nu chiar o intenție de discreditare a diplomației românești.

Deși era limpede ca lumina zilei că nu poți fi în același timp și în Turcia, continuându-ți bine mersi activitatea, și totodată "aruncat peste graniță", deci "persona non grata", această urâtă acțiune, deloc amicală, i-a creat multe dificultăți consulului nostru, cu deosebire în munca de relații. Nu puțini colegi diplomați, oameni de afaceri și cultură, ziariști etc., evitau să-i răspundă la telefon, pretextând că "nu sunt acolo", inclusiv atunci când chiar ei se aflau la celălalt capăt al firului! Cu toate acestea, consulul nostru a mai funcționat aproape doi ani la Istanbul.

Surprindea și un alt fapt. În aceea perioadă de fanatic anticomunism, în special antirus, care domina societatea turcă, dacă faptele erau reale, de ce autoritățile competente nu au trecut la arestarea celor doi care nu se bucurau de imunitate diplomatică? Este știut că personalul consulatelor (consul

general, consul, viceconsul) își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile Dreptului internațional în materie (Convențiile internaționale consulare).

Potrivit acestor reglementări internaționale, deși sunt posesori de pașaport diplomatic, consulul general, consulul, viceconsulul, pot fi arestați, judecați și condamnați pe teritoriul statului unde-și desfășoară activitatea dacă au săvârșit crime grave. Fără a fi expres nominalizate, în practică se consideră că asemenea "crime" pot fi spionajul, traficul ilegal de arme, droguri, substanțe radioactive, omoruri, inclusiv ca urmare a unor accidente rutiere ș.a. Rămâne însă la altitudinea statului de reședință să facă sau nu uz de acest drept al său, ținând seama de ansamblul intereselor sale în raporturile cu statul trimițător.

Numai diplomații care funcționează în cadrul ambasadelor (oficiile consulare sunt distincte), inclusiv cei ce exercită activități la Secția consulară, cu grad de consilier, secretar I, secretar II, secretar III sau atașat, se bucură de toate drepturile și privilegiile (scutirea de taxe vamale, nesupunerea la controlul vamal, imunitate deplină și nu limitată sau condiționată ca personalul oficiilor consulare).

Iată cum consulul nostru – și cazul nu-i singular pe mapamond – își punea hamletiana întrebare: "*To be or not to be*" (A fi sau a nu fi). Dar, dacă era alter ego-ul său fără să știe? De-ale "Războiului rece"!

Procesul câinelui !

Era prin anul 1963 când un tribunal din Turcia și-a declarat compe-

tența în judecarea unei cauze privind un câine.

În speță era vorba de a stabili dacă un câine de rasă – un fel de "Corbu" al nostru – primit cadou de președintele țării, Celal Bayar, într-una din vizitele oficiale efectuate în străinătate aparținea acestuia cu titlu personal sau era proprietatea statului turc. Era sau nu era, deci, un abuz oprirea acestui patruped de către fostul președinte al Turciei înlăturat în 1960 printr-o lovitură de stat militară?

Situația creată a determinat pe un reputat ziarist francez să declare hâtru: "Am ajuns să o vedem și pe asta: un câine subiect al unui proces. Numai în Turcia se putea întâmpla așa ceva. Se vede treaba că Turcia este țara tuturor posibilităților!"

Am reprodus din memorie această afirmație care, acum, după scurgerea a peste 30 de ani, ar putea fi amendată, pe ici pe colo, prin părțile ei neesențiale. De aceea, ne cerem anticipat cuvenitele scuze pentru eventuale distorsionări nedorite.

Cum s-a ajuns însă la acest proces de pomină? Răspunsul este mai complex și reclamă o întoarcere în timp.

Se știe că Republica Turcia a fost proclamată la 29 octombrie 1923, dată ce a devenit de atunci și Zi Națională a statului, iar primul președinte al țării a fost Mustafa Kemal, căruia i s-a spus de atunci și Atatürk (adică părinte, ATA, al turcilor), ca o recunoaștere a marelui său rol în crearea Turciei moderne. Mustafa Kemal Atatürk a exercitat funcția de președinte al Turciei între anii 1923-1938. Înzestrat cu multiple calități de conducător – bun organizator, întreprinzător, realist, cu deosebit simț al noului, spirit pragmatic, experimental, abil și autoritar când situația o impunea etc.

- marele Atatürk și-a dat repede seama că în viața politică a țării se impuneau două puternice personalități: İsmet İnönü și Celal Bayar, primul, președinte al Partidului Republican al Poporului, iar cel de-al doilea, președinte al Partidului Democrat, ambele formațiuni dominând scena politică a Turciei până în zilele noastre, chiar dacă au fost nevoite de împrejurări să schimbe sau să-și amendeze denumirea. După moartea lui Atatürk, ambii au fost, pe rând, de mai multe ori, șefi ai statului turc.

Dar, İsmet İnönü și Celal Bayar erau două personalități incompatibile să guverneze împreună, fiind caractere diametral opuse. Aceste particularități au fost exploatare cu dibăcie de Atatürk, alimentându-le ori de câte ori era necesar. Așa s-a ajuns ca alternativ să încredințeze conducerea guvernului unuia din cei doi, în funcție de gradul de docilitate arătat în aplicarea hotărârilor și liniei politice stabilite de șeful statului, Atatürk. La rândul lor, İnönü și Bayar se străduiau din răspuț să intre în grațiile președintelui Atatürk, inclusiv prin subminarea reciprocă și recurgerea la mijloace deloc ortodoxe pentru a determina schimbarea unuia cu celălalt la șefia guvernului. Această cursă pentru puterea executivă a amplificat adversitatea dintre cei doi transformând-o într-o păguboasă dușmănie personală și o boală incurabilă. Procesul câinelui reflecta tocmai această evoluție a raporturilor personale devenite ireconciliabile dintre İsmet İnönü și Celal Bayar: ranchiuna, plătită polițelor, șicanarea permanentă, scoaterea adversarului din competiția politică.

Un prieten sincer al României

Profesorul dr. SABRI ESAT SIYAVUSGIL de la Facultatea de filologie a Universității din Istanbul și ziarist, șef de secție la unul din principalele cotidiene din Turcia, anume "Milliyet" (Națiunea), a fost și a rămas un prieten sincer al României și al poporului român, până la inevitabila sa trecere în lumea de apoi.

Format la școala franceză, Sabri Esat era un intelectual de rasă în cel mai exigent sens al noțiunii. Avea o cultură vastă și era un rob al permanentei însușiri de noi cunoștințe din infinitul tezaur al culturii și civilizației universale. Deosebit de modest și onest, nu făcea niciodată caz de cunoștințele și pregătirea sa, considerându-se cu sinceritate un etern ucenic. Mare iubitor de teatru și muzică, în special de cea simfonică și de operă, nu pierdea nicio posibilitate de a veni în România pentru a lua parte la Festivalul internațional "George Enescu", încă de la începuturile acestuia. Mare și dezinteresat admirator al culturii și artei românești, era un competent cunoscător al creațiilor și creatorilor de referință ai neamului nostru.

Lucru rar pentru perioada deceniilor 5, 6 și 7 ale "războiului rece", Sabri Esat, nu avea prejudecăți cu privire la România acelor ani. Neînregimentat politic, se considera liber să-și expună opiniile. O făcea însă cu grijă și tact pentru a nu leza relațiile statale bilaterale, evitând, totodată, să i se reproșeze de către autoritățile țării sale din acea vreme, o prietenie interesată sau activități de propagandă ideologică favorabile României.

Am admirat la acest minunat om și intelectual, blând și altruist, constanța

în valențele unei prietenii sincere și dezinteresate față de cineva și ceva.

Avea un crez de la care nu abdica niciodată. Când efectua vizite într-o țară sau se documenta în legătură cu acea țară, singura lui preocupare era să cunoască și să vadă numai aspectele pozitive, pentru că, afirma el, *"părțile mai puțin bune sau chiar nefavorabile din țara respectivă se cunosc incomparabil mai bine de către poporul însuși și de către conducătorii lui. Personal, nu-mi permit să mă substitui acestora pentru că n-ar fi nici drept, nici moral și nici n-ar ajuta prieteniei pe care încerc să o cultiv în beneficiul tuturor"*. Era un adversar neînduplecat al "pescuitorilor în ape tulburi, al colportorilor de aspecte și imagini preponderent negative", ceea ce – spunea el – contravine bunului simț și dăunează raporturilor interumane în general și celor dintre țări și popoare, în special.

M-a impresionat maniera în care acționa prietenul meu și al României întru eternitate, Sabri Esat Siyavusgil, pentru a relata corect în paginile ziarului "Milliyet" diferite aspecte pozitive din țara noastră, dar și a evita să fie acuzat de "propagandă comunistă". Iată un exemplu concludent: venise în București, în 1963, la Festivalul internațional "George Enescu". Într-o pauză, face o scurtă vizită prin apropierea Ateneului Român, prilej cu

care intră în fostul magazin "Unic" de pe Bulevardul Nicolae Bălcescu. Îi atrag atenția două lucruri: marele număr și diversitatea brânzeturilor, constatând că erau 32 de sorturi; la fel, produsele de panificație. Și iarăși, le numără, rezultând vreo 16 sorturi, dacă ne aducem bine aminte, și le reproduce și pe acestea: cornuri de tot felul, chifle, pâine de graham, franzele cu lapte, cu rahat, cu cașcaval, baghete etc.

Trebuie să recunoaștem onest că, atunci când vrei și ești de bună credință, poți să fii și corect și să eludezi chingile politice, atât de prejudiciabile ale defunctului "război rece".

Aceste pilduitoare aduceri aminte ne îndeamnă să reflectăm cu maximă responsabilitate la vocația prieteniei sincere, așa cum o concepea și practica eruditul Sabri Esat Siyavusgil, căruia îi mulțumesc cu grațitudine pentru lecția sa de viață, din care m-am inspirat adesea și căreia m-am dedicat dintr-o profundă convingere.

Chiar dincolo de viața pământeană, acest om nu poate fi uitat, mai ales într-o lume ca aceea de azi, când prietenia sinceră și dezinteresată se întâlnește tot mai rar.

Cine are urechi de auzit, să audă și ochi de văzut, să vadă !

Mircea M. Dabija

SPIONAJUL – IERI ȘI AZI

Willy Leman – singurul agent sovietic în Gestapo

În unul din numerele sale recente, publicația rusă "Pravda" se referă la declasificarea de către Serviciul de Informații Externe al Rusiei a documentelor secrete referitoare la Willy Leman, unul din agenții sovietici de vârf din Germania nazistă. Leman a fost singurul agent al Rusiei sovietice infiltrat în Gestapo, purtând numele de cod „Breitenbach”.

Leman a avertizat Moscova asupra intenției Germaniei de a ataca Uniunea Sovietică. Informațiile și documentele pe care le furniza sovieticilor arătau că Germania se pregătea să atace Uniunea Sovietică.

La 19 iunie 1941, „Breitenbach” comunica data și ora începerii războiului, după cum afirmă un oficial al serviciului rus de informații externe.

Willy Leman s-a născut în 1884 la Leipzig. La vârsta de 17 ani lucra ca tâmplar, iar mai târziu a intrat în marină. În 1911 a început să lucreze în cadrul poliției berlineze, de unde a fost transferat la departamentul de contraspionaj. În timpul primului război mondial s-a dovedit a fi un foarte bun ofițer de contraspionaj.

Leman a început să colaboreze cu spionajul sovietic încă din 1929. Era un antifascist ardent și a luat decizia de a sprijini URSS, acționând în

virtutea propriilor convingeri. Există, totuși, o teorie după care Leman lucra pentru URSS pentru bani.

Leman strângea informații despre poliția politică nazistă (Gestapo), informații militare și date privind contraspionajul german.

Obținând o poziție importantă în industria de apărare a Germaniei, Leman a început să furnizeze Moscovei materiale strict secrete din acest domeniu. Ajungând apoi ofițer SS, lua parte la exerciții militare și la realizarea unor importante obiective de război. Era astfel în măsură să furnizeze descrieri detaliate ale noilor tipuri de armament de artileriei, vehicule blindate, lansatoare de grenade și ale altor dotări ale armatei germane.

În martie 1941, „Breitenbach” anunța că serviciul de contraspionaj german își consolida unitățile ce urmau să acționeze împotriva URSS. Pe 19 iunie 1941 anunța că trupele germane au primit ordin să lanseze atacul împotriva URSS pe 22 iunie la orele 3 a.m. Informația a fost furnizată Moscovei în aceeași zi.

Willy Leman a fost descoperit în decembrie 1942 și executat prin împușcare de către Gestapo. Data morții sale rămâne, totuși, necunoscută. Soția sa, de pildă, susținea că Leman a decedat într-un accident pe calea ferată.

Capcanele Vienei

Asasinate la lumina zilei, răpiri, filaje: există material din belșug pentru a scrie scenariul unui thriller la Viena. Capitala Austriei nu constituie doar un magnet pentru turismul internațional, ci și pentru agenții secrete. Orașul este caracterizat ca o placă turnantă a spionajului din Est și Vest. De ce ? Deoarece aici condițiile pentru spioni sunt deosebit de avantajoase. Deși Războiul Rece s-a terminat de 20 de ani, un lucru nu s-a schimbat la Viena, care a constituit fundalul pentru legendarul roman de spionaj din anul 1949 al lui Orson Wells „*Al treilea om*”, orașul rămânând, chiar în zilele noastre, „viespa-rul” activității serviciilor secrete. Ca și în vremurile Cortinei de Fier, Austria oferă spionilor din Est și Vest un loc în care își pot desfășura activitățile acoperite într-o relativă obscuritate.

În ianuarie a.c., un martor al atrocităților comise de un general rus în Cecenia a fost împușcat la lumina zilei pe o stradă vieneză, o crimă atribuită mediului de spionaj, care, precum multe altele înaintea ei, va rămâne probabil un mister. Instrumentistul Israilov fusese martor în procesul intentat președintelui cecen pro-rus Ramzam Kadîrov și urma să compare în procesul din capitala Austriei, pentru a depune mărturie cu privire la torturile ordonate de acesta. Soarta sa este doar una de multor altora ca el. În toamna anului trecut, a avut loc o încercare de răpire a președintelui Comitetului Național de Securitate al Kazahstanului. Ea se adaugă altor cazuri, precum asasinarea în 1989 a liderului opoziției sau încercarea de răpire a fostului șef al Serviciului de

Informații din Kazahstan, care trăiau în exil în această țară.

Austria este plină de asemenea cazuri care rămân nesoluționate. Doar în situația în care există un interes politic implicit în asemenea activități criminale, autoritățile încep să investească aceste asasinate ciudate.

Noutăți despre cazul Herman Simm

Cea de a 60-a aniversare a înființării Tratatului Atlanticului de Nord a fost umbrită de descoperirea celui mai important caz de spionaj din istoria organizației. Un ofițer estonian cu o funcție importantă în structurile NATO a fost arestat, judecat și condamnat pentru spionaj în favoarea Rusiei. *De ce* a spionat, este încă neclar. Dar *cum* a acționat, s-a aflat. Herman Simm, oficial estonian și unul din cei mai bine plasați spioni ruși în NATO, și-a recunoscut vinovăția de trădare și a fost condamnat la 12 ani și jumătate de închisoare. Autoritățile estoniene au făcut cunoscute unele detalii ale cazului, care a făcut înconjurul lumii în toamna anului trecut.

Serviciul de Informații Externe al Rusiei, SVR, l-a recrutat pe Simm pe timpul concediului acestuia în Tunisia în 1995. Simm primise o funcție de conducere în poliție și începea o nouă activitate în Ministerul Apărării. El a fost recrutat de Valeri Zențov, odinioară ofițer în Estonia ocupată de sovietici. Simm n-a fost nici șantajat și, la început, nici mituit; el vroia doar să i se restituie gradul de colonel din epoca sovietică. La cea de a treia întâlnire a primit 100.000 \$, în schimbul cărora a divulgat ulterior orice

secrete care treceau prin biroul său. Și acestea erau din belșug: ca persoană cu atribuții importante în cadrul sistemului de securitate națională al Estoniei, el avea acces la documente militare clasificate din țară și din străinătate. Din momentul în care Estonia a fost primită în NATO, în 2004, el a acționat precum „ochii și urechile” Kremlinului în Alianță.

În 2002, spun oficialii estonieni, Zențov a fost înlocuit cu un alt ofițer de legătură, Serghei Iakovlev. Acesta activa în cadrul secției de elită „S” a SVR, care coordona spionii „ilegali”. Iakovlev, care vorbea portugheza aproape ca un nativ, obținuse cetățenia portugheză și un pașaport pe numele Antonio de Jesus Amurett Graf. Călătorind ca om de afaceri, el îl întâlnea pe Simm din trei în trei luni în țări membre ale UE sau în altă parte. Legătura a fost descoperită datorită unei greșeli elementare comise de Yakovlev. Domnul „Graf” a încercat să mai recruteze un oficial important într-o altă țară, care însă a raportat incidentul serviciului propriu

de contrainformații. Fiind pus sub supraveghere, „portughezul” a fost văzut întâlnindu-se adesea cu Simm. Acesta a fost semnalul care a declanșat alarma în cadrul sistemului de securitate al NATO.

Se presupune că Simm nu este singurul spion rus de înalt nivel din NATO. Se pare că alte câteva țări urmăresc cinci piste rezultate din activitățile domnului „Graf”. Este însă puțin probabil ca rezultatele să devină publice.

Maniera deschisă în care Estonia l-a judecat pe Simm a surprins comunitatea Alianței. În alte țări, asemenea cazuri de spionaj în favoarea Rusiei tind să fie rezolvate mai degrabă cu discreție, decât să fie aduse în justiție la lumina zilei.

Conform regulilor „războiului tăcut”, Kremlinul a negat orice implicare, iar NATO nu a făcut niciun comentariu. Cazul este apreciat drept cel mai mare scandal de spionaj de la Războiul Rece până în prezent.

Ioan Gatea

DIN VIAȚA ȘI ACTIVITĂȚILE ACMRR-SIE

• După cum aminteam în numărul anterior al **Periscopului**, la 23 mai 2009 a avut loc Adunarea Generală a ACMRR-SIE în care s-a analizat activitatea desfășurată în ultimii doi ani de către Consiliul Director și conducerea executivă.

În Raportul prezentat și în luările de cuvânt ale unor participanți la Adunare s-a relevat o serie de rezultate pozitive obținute în domeniile: **social** (pe linia reactualizării pensiilor, a asistenței sociale acordată unor membri ai Asociației aflați în dificultate, precum și a asistenței medicale); **cultură-imagine** (cu precădere referitor la conținutul și mesajul materialelor publicate în revista **Periscop**, precum și a acțiunilor întreprinse pe linia contribuției la dezvoltarea culturii de securitate în cadrul societății civile) și **organizatoric**. S-au formulat, totodată, critici asupra unor aspecte negative, îndeosebi cu referire la comunicarea cu autoritățile, inclusiv cu instituția din care provin membrii Asociației noastre.

Adunarea Generală a ales noul Consiliu Director pentru mandatul 2009-2011, format din 25 membri titulari și 7 supleanți. Președinte al Asociației a fost reales domnul gl.bg.(r) NEGHIU PETRU.

Colegiul de redacție al revistei **Periscop** urează noilor organe de conducere alese succes în îndeplinirea obiectivelor statutare ale Asociației noastre.

• La 29 iunie a.c. a avut loc prima ședință ordinară a noului Consiliu Director rezultat în urma alegerilor din 23 mai. Printre problemele analizate cu acest prilej s-au aflat: extinderea acțiunilor cu caracter social-umanitar în folosul membrilor Asociației, inclusiv prin demersuri pentru amenajarea unei case de bătrâni; sprijinirea în continuare a apariției revistei **Periscop** pentru îmbunătățirea calității materialelor și a prezentării grafice. Pe linie organizatorică, s-au luat măsuri de constituire a Comisiilor de specialitate ale Consiliului Director. O sinteză a problemelor analizate și a măsurilor hotărâte a fost prezentată și conducerii SIE.

La ședință a fost invitat și gl.mr. CONSTANTIN NĂSTASE, șeful Direcției generale financiar-contabile din Ministerul Apărării, care a prezentat o scurtă informare cu privire la stadiul negocierilor pe tema Legii unice de salarizare și a Legii pensiilor cu referire la cadrele militare.

• La 01 iulie a.c., în cadrul unei ședințe lărgite a Colegiului de redacție al revistei „**Periscop**”, s-au analizat propunerile privind lărgirea componenței acestuia. În urma retragerii domnului Alexandru Omeag, a fost ales în funcția de redactor-șef domnul **Ioan Popa**, iar secretar general de redacție domnul **Victor Mușat**. Din noul Colegiu de redacție mai fac parte și domnii: Pavel Ion, Paul Carpen, Constantin Ion și Dumitru Vasile.

• La Conferința Națională a ACMRR-MAP, secretarul general al Asociației noastre, Nițu Costică, a prezentat un mesaj scris din partea Consiliului Director al ACMRR-SIE, în care se pune în evidență colaborarea eficientă a celor două structuri asociative ale cadrelor militare în rezervă și în retragere. S-a exprimat solidaritatea acestora față de campania denigratoare îndreptată împotriva militarilor, a așa-numitelor "privilegii" ale acestora (solde, pensii etc.), care, în fapt, nu există, dar există și sunt confirmate prin legi și regulamente multe **privațiuni** pe care le implică statutul de militar sub drapel, în serviciul României.

• Acțiunile în domeniul cultural și de imagine desfășurate în ultima perioadă de ACMRR-SIE s-au bucurat de o deosebită apreciere din partea participanților. La Baia Mare, simpozionul cu tema "*Rolul și locul serviciilor de informații în sistemul de apărare și siguranță națională*", organizat de ACMRR-SIE în colaborare cu Biblioteca Județeană "Petre Dulfu", în coordonarea domnului Mihai Cozma, directorul societății SPARTAN SECURITY din localitate, a atras sute de participanți, numeroase personalități ale vieții publice și culturale din capitala Maramureșului, care s-au exprimat elogios în legătură cu contribuția ofițerilor de informații externe ai României la dezvoltarea economică și apărarea țării. Consiliul Director al ACMRR-SIE aduce mulțumiri domnului Mihai Cozma pentru susținerea materială și organizatorică a simpozionului.

Tot pe aceeași linie s-a înscris și manifestarea de la Tg.Jiu, organizată cu sprijinul Consiliului Județean și al

ACMRR-SRI la 03 iulie a.c. Mulțumim președintelui Consiliului Județean Gorj, domnul Ion Călinoiu și filialei Gorj a ACMRR-SRI pentru modul exemplar în care a fost organizată acțiunea.

• În perioada 24-30 august 2009, la Zărnești au fost organizate Zilele Orașului, care au inclus în program și „Cursurile de vară zărneștene”, acțiune tradițională, moderată de neobositul prof. univ. dr. ing. Gheorghe Dumitru, de la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, președintele filialei ASTRA - Despărțământul „Piatra Craiului” - Zărnești. La cursuri au participat vicepreședintele Asociației pentru probleme de cultură și imagine și alți membri ai ACMRR-SIE, cu expuneri pe teme de istorie, cultură și bioterapie, precum și cu o expoziție de grafică (Dumitru Roșu). Cu prilejul inaugurării manifestărilor a fost prezentat și numărul 2(6) al revistei „Periscop”.

• La sediul ACMRR-SIE, în luna iulie a.c., au fost sărbătoriți membrii Asociației noastre care au împlinit vârstele de 70 și 75 de ani în primul semestru al acestui an. Cu acest prilej, președintele Asociației s-a întreținut cu sărbătorii, urându-le ani mulți în deplină sănătate. Întâlnirea a constituit prilej de emoționante amintiri și trăiri din anii de activitate în instituția din care aceștia provin.

La aniversare a participat domnul col.(r) UHLYARIK ANDREI, decanul de vârstă al Asociației, care la cei 90 de ani împliniți este deosebit de implicat în acțiunile organizate. Colegiul de redacție al revistei noastre îi urează multă sănătate întru mulți ani.

Costică Nițu

ÎN AMINTIREA UNUI PRIETEN ADEVĂRAT

*Suntem ca norii grei, lunecători,
Ce acoperă la miezul nopții luna,
O clipă trec semeți, strălucitori
Și pier în beznă pentru totdeauna".*

La câteva luni după sosirea la post și preluarea conducerii Ambasadei României din Nicosia, după ce reușisem să liniștesc apele stârnite în rândul comunității românești din Cipru, ca răspuns la evenimentele din București, din iunie 1990, prin intermediul primului colaborator, primeam solicitarea, oarecum stranie, a unui jurnalist grec de a-i acorda un interviu.

Dimitrios, grecul din Atena, se afla în Cipru și voia să folosească prilejul pentru o convorbire despre România și români. I-am stabilit întâlnirea pentru a doua zi. La convorbire am fost asistat de primul colaborator, fost diplomat în misiune la ambasada noastră din Atena.

Grecul se voia cât mai agresiv, încercând să domine și să conducă discuția. După primele minute, mi-am dat seama că presupusul jurnalist avea cel puțin o jumătate de normă la o importantă instituție a statului elen. Evidentă i-a devenit postura când m-a întrebat:

—În activitatea Dumneavoastră diplomatică de până acum ați colaborat cu securitatea română?

Aveam sentimentul că mă aflu în fața unui șef de cadre de la minister, care se pornise împotriva mea.

— Vă voi răspunde cu o întrebare: "În activitatea de jurnalist a dumneavoastră ați luat cumva vreun interviu unui diplomat grec?"

— Desigur, replică ritos Dimitrios, chiar mai multe.

— I-ați întrebat dacă ei, în cadrul ambasadelor, misiunilor lor diplomatice au colaborat cu organele de securitate grecești?

— Nu i-am întrebat, întrucât știam că există o asemenea colaborare.

— Deci, aveți răspunsul direct al oricărui diplomat experimentat. Orice misiune diplomatică poate fi comparată cu o echipă de fotbal, unde, precum știți, fiecare jucător are un rol bine definit în echipă de către antrenor, dar echipa în ansamblu este aceea care trebuie să joace unitar, pentru a obține un rezultat cel puțin satisfăcător; ea trebuie să își concentreze eforturile pentru un rezultat final benefic, jocul individual fiind apreciat și în funcție de pasele date, de fazele create, de golurile marcate.

— Răspunsul dumneavoastră este "diplomatic".

— Aș spune mai degrabă că este prioritar sportiv. Aș putea acum să vă traduc răspunsul dat; orice ambasadă bine organizată, bine condusă și corespunzător de bine încadrată cu diplomați profesioniști, demni și încă dornici să își manifeste sentimentele patriotice nu poate obține rezultate optime, în apărarea intereselor naționale și dezvoltarea relațiilor țării lor cu țara de reședință, decât dacă acționează ca o bună echipă de fotbal.

Când dădeam acest răspuns mi-am amintit, ca și acum, niște întâmplări trăite la Ambasada noastră din Moscova prin anii 1980-1981. În acei ani, Ambasada României în URSS era într-o perioadă de intense și multiple activități:

- avea loc schimbarea ambasadorului și implicit a unei părți din echipa de diplomați;

- Jocurile Olimpice puneau Uniunea Sovietică în situații delicate din variate puncte de vedere, ceea ce se reflecta și în raporturile bilaterale;

- gerontocrația conducerii de partid și de stat a URSS și prezența trupelor sovietice în Afganistan complica veridicitatea oricăror prognoze politice, creând predispoziții pentru multiplicarea speculațiilor.

Noul ambasador îmi schimbase statutul din colaborator incomod, supus constant stresului, în diplomat sânguinos, gata să se implice, să sprijine orice activitate a misiunii diplomatice, chiar dacă deja avea un program arhiaglomerat. La începutul anului 1980, îndeplineam misiunea de secretar I la secția politică a ambasadei, răspunzând de urmărirea evoluției poziției URSS în problematica dezarmării și securității europene, de relațiile Moscovei cu statele membre

ale NATO și dialogul NATO-Tratatul de la Varșovia, de propaganda guvernului sovietic prin intermediul societății "Znanie", conform fișei postului din schema Ambasadei române.

Încă din ianuarie 1977, odată cu rechemarea consilierului științific, cadru didactic universitar, am preluat provizoriu și obligațiile acestuia, cu numai două luni înainte de cutremurul catastrofal din 4 martie 1977. Fiind apoi implicat în toate activitățile de colaborare tehnico-științifică româno-sovietice, atunci prioritare în domeniile seismologiei și construcțiilor care să reziste cutremurelor, învățam din experiența sovietică. După încă mai bine de un an, am fost prezent la majoritatea convorbirilor bilaterale legate de pregătirea programului de cercetare al primului cosmonaut român, Dumitru Prunariu. După alți doi ani, în ianuarie 1979, eram acreditat și ca atașat olimpic al României la pregătirea și desfășurarea celei de-a XX-a Olimpiade de vară de la Moscova.

În 1981, șeful misiunii, cu recomandare probabil de la conducerea MAE, mi-a modificat statutul de consilier științific provizoriu cu cel de consilier cultural, misiune mai apropiată de formația mea filologică. Apoi, odată cu rechemarea definitivă în țară a unor colegi, am îndeplinit și obligațiile atașatului de presă, de responsabil pentru apariția în URSS a revistei "Orizonturi Românești", de translator pentru șeful misiunii etc.

În calitate de consilier cultural, răspundeam și de relațiile dintre ministerele sănătății de la București și

Moscova. În acest context, am fost solicitat de colegul nostru Mircea, trimisul organelor de securitate române, să îl însoțesc la o vizită medicală de specialitate, unde am făcut practic translație la explicarea simptomelor colegului și a recomandărilor medicilor ruși.

Colaborarea colegială cu Mircea era destul de bună, întrucât el apelase la repetate rânduri să îl sprijin la traducerea unor materiale oficiale sau oficioase, care necesitau o anumită discreție. El lucrase o perioadă în spațiul latino-american, vorbea bine spaniola, dar destul de modest limba lui Tolstoi. M-am apropiat de el ca unul care râvnea să știe cât mai multe despre America Latină.

După vizita medicală, la care specialiști ruși mi se păreau că au o abordare destul de superficială, i-am relatat suspiciunile mele soției, care este medic și aș spune că, deși era la începutul practicării acestei profesii, avea un remarcabil fler în stabilirea diagnosticului, despre problemele de sănătate ale colegului Mircea și despre încercările de liniștire ale medicilor ruși.

Nicoleta a contactat-o pe soția lui Mircea și au aranjat o cină colegială, în timpul căreia am dezbătut aproape în exclusivitate simptomele colegului nostru. Ea a insistat să nu se bazeze pe aprecierile rușilor și să apeleze la specialiștii noștri de la București. În acest sens am sugerat devansarea concediului lor de odihnă pe anul 1981, iar Nicoleta l-a convins despre utilitatea repetării tuturor analizelor făcute la Moscova.

Seara târziu, după terminarea cinei comune, Nicoleta mi-a mărturisit cu tristețe: "Sper să mă înșel, dar din ceea ce am înțeles eu din simptomele lui Mircea îmi este teamă că are un început de cancer".

Din nefericire, "medicul meu personal" cum aveam obiceiul să glumesc spre disperarea unora din cercul nostru de prieteni, care mă avertizau despre pericolul folosirii expresiei consacrate pentru nivelul cel mai înalt, pusese diagnosticul corect. Pe baza investigațiilor de la clinicile de specialitate din țară, bănuielele Nicoletei au fost confirmate. Familia lui Mircea pleca definitiv de la Ambasada României din Moscova în septembrie 1981.

Mircea avea să mai trăiască, mulțumită unui tratament bun, câțiva ani, timp în care a reușit să îmi răsplătească ajutorul dat, în stilul său discret, salvându-mă de la o evidentă posibilitate a îndepărtării mele din Ministerul de Externe.

Să evocăm acele momente, cum le cunosc astăzi, de care eram complet străin în anii 1982-1983, când continuam să lucrez la Ambasada noastră de la Moscova, neștiind ce "mi se cocea" în țară.

În acea perioadă, familia prezidențială decisese să își formeze un grup de traducători, de cea mai înaltă clasă, care să fie folosiți exclusiv pentru nivelul cel mai înalt. MAE trebuia să prezinte, pentru fiecare limbă, câte trei propuneri de candidați, care urmau să fie "scoși din producție" și trimiși la cursuri speciale la Academia "Ștefan Gheorghiu" a CC al PCR, pentru o perioadă de câteva luni.

Prin intermediul unui prieten din minister, venit în delegație la Moscova, am aflat neoficial că eram inclus pe acea listă de propuneri, care fusese deja expediată la Direcția de cadre a CC al PCR. Informația era profund îngrijorătoare, întrucât aveam oroare de meseria de translator, mai ales la nivelul respectiv, dar nu aveam nicio posibilitate de exprimare a opțiunii personale. Timpul a trecut și, spre norocul meu, nu am fost printre cei aleși să devină translatori cu patalama, la nivel prezidențial.

Mi-am încheiat misiunea la Ambasada României din Moscova în vara anului 1984, aveam gradul diplomatic de consilier, îmi consumasem aproape opt ani din viață și în sinea mea aveam de ce să fiu mulțumit. Nu dusesem o viață tihnită, nici opulentă, dar îmi exersasem aproape zilnic folosirea limbilor studiate – franceză, engleză, rusă și spaniolă, fusesem în medii elevate din punct de vedere cultural, științific și de presă, căpătăsese o experiență remarcabilă în diplomația bilaterală, devenind unul dintre "diplomații socialiști" din Moscova cel mai invitat la acțiunile protocolare ale ambasadelor occidentale.

Întors în centrala ministerului, m-am izbit de un șir de dezamăgiri. Conducerea de atunci a Direcției de personal mi-a spus că în Centrală aveam gradul de secretar I, deci o primă degradare, apoi că nu mă voi putea întoarce la diplomația multilaterală decât dacă accept să fiu încadrat ca secretar II, adică să mă întorc la situația din 1975. La obiecțiile mele destul de ferme adjunctul de ministru, coordonator al spațiului

"țări socialiste" mi-a oferit un loc de secretar I la Direcția de Protocol. În sinea mea eram revoltat de retrogradarea mascată, de scoaterea practică din circuitul relațiilor diplomatice de substanță, pentru care mă simțeam bine pregătit. Mi se părea nedrept ca, după aprecierile anuale excelente, după rezultatele notabile, recunoscute de șefii direcți și de șefii delegațiilor române care apelau și se bucurau de sprijinul misiunii diplomatice, să fiu tratat ca un începător. Am acceptat postul de secretar I la Protocol, aveam de hrănit trei copii, situația soției nu era încă rezolvată, nu i se dădea postul avut, iar perspectiva reluării activității era destul de nebuloasă.

La Direcția de Protocol am fost avertizat de colegi că din cauza contactelor zilnice cu diplomații din București, ochii Securității sunt prioritar îndreptați spre noi, că în Direcție sunt zilnic 2-3 "lucrători de la instituția soră", care aveau dreptul să ne întrebe după fiecare acțiune protocolară despre desfășurarea acesteia, iar noi aveam obligația să le răspundem. Toate acestea, după câteva luni, deveniseră obișnuite și pentru mine, intraseră în ritmul nostru zilnic. Recunosc că întrucât mi se dăduse, la serviciul ceremonial, să mă ocup de relațiile cu ambasadele țărilor socialiste, nu eram o persoană prea interesantă pentru colegii noștri de la Securitate. Mi-am dat seama că și ei puneau accentul principal pe latura ideologică; "dușmanii noștri erau capitaliștii, prietenii erau în tabăra socialistă". Într-o conjunctură favorabilă, când unul dintre colegi împlinea o vârstă rotundă și erau la un pahar de whisky, iar mie mi se cerea să le

relatez de perioada mea moscovită, am folosit prilejul să arunc o remarcă:

— *Mi se pare ciudat că organele noastre de informații și contrainformații își concentrează atenția, aproape exclusiv, pe pericolul penetrărilor occidentale și aproape neglijează capacitățile și potențialul virtual agresiv al vecinilor noștri cu care, din nefericire avem serioase litigii teritoriale.*

Remarca mea a trecut aproape neobservată, poate nu a fost nici locul, nici momentul oportun sau poate nu se voia o nouă problemă.

După câteva luni începusem să fiu chiar mulțumit de situație. Aveam convorbiri zilnice cu diplomați străini, puteam în continuare să vorbesc în limbile pe care le știam. La început, când făceam cunoștință cu diplomați de rang înalt de la ambasadele din București, aceștia se interesau de experiența mea diplomatică. După ce le răspundeam la întrebări despre misiunea mea îndelungată în URSS, constatam o atenție mai mare din partea majorității străinilor, ceea ce îmi crea în rândul unor diplomați din București o anumită notorietate, îmi facilita comunicare directă, firească, fără ocolișuri specifice aproape oricărei întâlniri între diplomați, mai ales nou sosiți la post.

Avantajul activității la secția de ceremonial a Protocolului consta în rolul nostru de a fi primii diplomați români cu care toți ambasadorii nou veniți în misiune permanentă la București intrau în contact. Noi le explicam ceremonialul prezentării scrisorilor de acreditare, noi le recomandam și facilitam primele vizite la autoritățile române, de noi aveau nevoie

când apăreau probleme de ordin administrativ în clădirile ambasadei sau la locuințele personalului diplomatic.

Comunicările cu colegii noștri de la DIE intraseră pe același făgaș al obișnuinței, al normalității alternării convorbirilor serioase, de muncă, de interes pentru cele două organisme centrale cu anecdotele cele mai recente apărute pe piața difuzării subterane. Unul dintre cei trei "îngeri păzitori", cum îi gratulam noi cei ai Ministerului de Externe, s-a apropiat mai mult de mine, mă întreba uneori dacă am mai vizitat locurile natale, urcase de câteva ori chiar pe Piatra Craiului, era încântat de frumusețea zonei; toate acestea mă făcuse să cred că eram în vizorul său. După mai bine de un an, spre surprinderea mea m-a invitat, după terminarea programului, la un pahar de bere la grădina "Doina" din proximitatea fostului sediu al Ministerului de Externe.

Discuția noastră a durat peste o oră și a fost condusă de el în totalitate:

— *Am gândit mult la această întâlnire, am tot amânat-o, întrucât am avut eu nevoie de unele clarificări. Dar să începem cu începutul. Ați constatat că știu mai mult despre dumneavoastră decât ar fi normal și chiar și în sistemul nostru. Secretul constă în faptul că am avut un prieten comun, pe Mircea, fostul coleg de la Moscova. El a fost mentorul meu, de la el am învățat multe. Tot el mi-a relatat despre dumneavoastră, despre binele ce i l-ați făcut la Moscova. În curând eu voi pleca din minister și am vrut să vă spun niște lucruri pe care, de obicei, noi nu le spunem. Contez pe discreția dumneavoastră, pe sentimentele care v-au condus în sprijinul ce i l-ați acordat lui Mircea, în momentele dificile și vă voi relata, în*

memoria lui, niște întâmplări în care erați implicat și unde a intervenit Mircea în favoarea adevărului.

Acum vreo câțiva ani, Direcția de Personal a MAE v-a propus să faceți parte din corpul de traducători pentru conducerea superioară de partid și de stat. Fiind o avansare de cea mai mare importanță, puteați să deveniți, astfel, unul dintre puținii cunosători ai conținutului convorbirilor la cel mai înalt nivel. Direcția de cadre a CC al PCR a decis să vă facă un dosar special de cadre, întocmit exclusiv de specialiștii partidului. În dosarul respectiv a apărut și o referință trimisă de Primăria din comuna natală în care se afirma că tatăl dumneavoastră a fost popă și membru al Gărzii de fier. Imediat s-a dispus rechemarea de la post, disponibilizarea și sancționarea pentru declarații false. Propunerea a ajuns și la noi pentru aviz. Ați avut norocul ca hârtiile să ajungă și la Mircea, care imediat a cerut dosarul întocmit de specialiștii noștri înainte de angajarea dumneavoastră în minister. Tot el a dispus deplasarea specială a unui lucrător de cadre de la noi, împreună cu un specialist de la Comitetul regional de partid din Brașov, cu misiunea de a efectua o cercetare din mai multe surse a veridicității celor afirmate de primar. Așa cum susținea Mircea, referința era o făcătură menită să vă distrugă. Cele patru-cinci declarații ale unor vecini, persoane cu care tatăl dumneavoastră a fost coleg la pregătirea premilitară a tinerilor din zonă, care urmau să plece pe front au fost edificatoare, ceea ce a determinat anularea notei de propuneri de rechemare de la post și de sancționare. Singura pierdere a fost că nu ați mai fost repus pe lista de traducători pentru familia prezidențială".

În timpul relatării, cred că am trecut prin toate emoțiile posibile la acea vreme când orice suspiciune dovedită sau infirmată putea să pună în dreptul tău un semn de întrebare. Așa cum obișnuia să spună domnul ambasador Valentin Lipatti: "După un timp, lumea uită esența și cum a fost rezolvat conflictul, când se pune problema avansării sau promovării tale, apare câte un așa-zis binevoitor, care aruncă piatra zicând: <băiatul ăsta ar fi bun, dar mai demult era ceva neclar cu el, nu mai știu, a furat un ceas sau i s-a furat un ceas>".

Eram stupefiat de relatările colegului, i-am mulțumit pentru mărturisire și i-am propus să vărsăm câțiva stropi de bere în memoria lui Mircea.

— Aș dori, pentru mine, dacă puteți să-mi spuneți cine este acel primar și ce conflict ați avut cu el?

— Îl știu chiar foarte bine, este și acum tot pe acel scaun. De câte ori mă vede este amabil, adesea chiar slugarnic, ceea ce mie nu îmi face nicio plăcere. Este drept că îmi urmărește fiecare pas. Tata, Dumnezeu să îl ierte, îmi spunea că de câte ori îl întâlnea, primarul întreba de mine și de frații mei. Părintele nostru era încântat de interesul lui și îi povestea pe îndelete ce făceam, pe unde eram. Odată, când eram în concediu, venit de la Moscova, l-am întâlnit întâmplător și cum eram cu mașina i-am oferit chiar un cadou, o sticlă de votcă rusească, am stat de vorbă, m-a îmbrățișat la despărțire. Chiar nu pot să îmi dau seama de ce a făcut o astfel de nedreptate.

— Este imposibil să nu existe, cel puțin în mintea lui, un motiv destul de serios, poate cu caracter personal, poate a fost subordonatul tatălui dumneavoastră la pregătirea premilitară, poate l-a jignit involuntar cu ceva?

— Este prea tânăr ca să fi fost la premilitară în anii 1942-1945. Ar fi totuși o chestiune, într-adevăr cu un caracter foarte personal, dar nu pot să cred că ar putea fi atât de meschin, refuz și să mă gândesc la așa ceva.

— Eu, insistă colegul, am văzut multe murdării în comportamentul oamenilor, unii chiar cu o pregătire superioară primarului. Vă deranjează să îmi relațai despre ce poate fi vorba?

— Nu, deloc, îmi amintesc că prin 1958, când eu eram student în București, sora mea mai mare, Eugenia, care avea 23 de ani și lucra la Brașov, fusese mult timp curtată de el, ea l-a respins constant, el a forțat nota și în absența sorei a cerut-o în căsătorie de la părinții noștri. În mod firesc, părinții i-au răspuns că acordul lor depinde de acordul fetei. Tânărul nostru consătean, se pare că a fost foarte insistent, sugerând că părinții ar putea-o

obliga, ceea ce părinții au refuzat. De atunci a trecut, totuși, un sfert de veac, sora mea, din nefericire, a decedat; "catindatul" s-a căsătorit, are copii, a făcut carieră, de ce s-ar răzbuna pe noi?

— Eu cred, ca unul care a citit referința consăteanului ajuns primar, că răutatea ce transpiră din text este chiar foarte potrivită cu satisfacția de a plăti, chiar și peste 25 de ani un refuz, care probabil l-a marcat pe toată viața.

După această convorbire, întâmplător, sau poate nu chiar, l-am văzut de câteva ori pe primar, care a fost înlăturat de-abia în 1990. Niciodată nu am lăsat să se înțeleagă că știam de referința lui mincinoasă. Mi se părea doar oarecum timorat de ineficiența făcăturii lui murdare. A decedat la scurt timp după detronarea lui. Despre morți, numai de bine!

Ioan Sbârnă

EXCLUSIVE TRADING INTERNATIONAL SRL

Str. Dr. Iacob Felix 61, bl.B1,sc. A, et. 2, ap.9, sect. 1,Bucuresti.

Tel: 021.317.6774; fax: 0318174087; mobil:0722.286822

Mail: anaximandru@gmail.com; lordulnae@yahoo.co.uk

Stimati cititori,

Societatea Comerciala **EXCLUSIVE TRADING INTERNATIONAL SRL** – Bucuresti – Romania, a luat fiinta in aprilie 2009, cu un capital social corespunzator si un suport logistic demn de luat in considerare.

Domeniul principal de activitate, conform Actului constitutiv, consta din: intermediari în comerțul cu ridicata, consultanta pentru afaceri si management, reprezentare.

In subsidiar, societatea noastra desfasoara si alte activitati, precum:

- intermediari in comerțul cu produse agricole, alimentare, textile, incaltaminte etc.;
- comert cu ridicata de produse petroliere, combustibili, produse chimice, material lemnos etc.;
- alte activitati in domeniul social, cultural, IT, publicitate etc.

Suntem interesati sa stabilim relatii de afaceri cu firme/societati comerciale private sau de stat din Romania / strainatate, sens in care vom fi deosebit de recunoscatori daca astfel de societati ne vor contacta direct sau prin intermediul camerelor de comert, transmi-tandu-ne oferte sau cereri de oferta atat din Romania cat si de pe terte piete.

EXCLUSIVE TRADING INTERNATIONAL SRL

**Materialele publicate în PERISCOP nu reflectă neapărat opiniile și poziția Asociației
Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul de Informații Externe.
Responsabilitatea pentru conținutul articolelor revine autorilor acestora.**

PERISCOP

Publicație a Asociației

Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul de Informații Externe

Telefon/Fax : 021.210.9936 ; www.acxie.ro; e-mail: office@acxie.ro

Articolele pot fi reproduse numai cu permisiunea editorului.

ISSN 1843 – 8962

Redactor șef: Ioan Popa

Secretar general de redacție: V. Mușat

Colegiul de redacție: P. Carpen, I. Constantin, V. Dumitru, D. Ionescu,
M. Manea, C. Mitran, P. Neghiu, I. Pavel

Grafică: Dumitru Roșu

Tipărit la: SC NORA TIPCOM SRL, București

<https://biblioteca-digitala.ro>

